

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 25. LIPNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 73

Intervju
Ivo Kujundžić

Odlukom Vijeća Europe

Hrvatska kandidat za članstvo u EU

TEMA BROJA: ŠTO ĆE BITI SA SRBIJANSKOM VLADOM?

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 600 dinara

☐ 1 godina = 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1 / 1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 3.600 dinara	
1 / 4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1 / 1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 3.000 dinara	
1 / 4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1 / 1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 1.800 dinara	
1 / 3 = 1.300 dinara	
1 / 6 = 700 dinara	
1 / 12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

Odlukom Europskog vijeća

Hrvatska kandidat za članstvo u EU.....6,7

Promocija knjige »Srbija na orijentu«

Vještica protiv oborskih intelektualaca.....10,11

Intervju

Ivo Kujundžić.....12-14

Politička scena Srbije

Što će biti sa srbijanskom vladom?.....15

Emancipacija

(Ne)pravno-pravnost spolova.....18,19

Ljeto je idealno za

Ribičke priče.....40

Završetak portugalskog sna

Hrvatska ide doma.....42

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Dušica Dulić (Subotica),
Jasminka Dulić (dopisništva),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Tko podržava, a tko se pridržava?

Opet šutnja. Kandidati su rekli svoje u prvom krugu izbora i više nisu u prvom planu. Građanima je proteklih desetak dana zasigurno bilo zanimljivije gledati one ostale, manje uspješne iz prvog kruga, kojima se iz naroda iskreno poručuje: »Ma, glasovat ćemo mi za tebe čim dođeš na vlast!«. Sve to boli, a još kad ih udare po džepu... Naime, Vlada Srbije odlučila je za izbore raspodijeliti predsjedničkim kandidatima 45,5 umjesto 228 milijuna dinara, te će svi kandidati dobiti (samo) po 607.000 dinara. Jedanaest predsjedničkih kandidata odlučilo je Republičkoj izbornoj komisiji zbog manjka novca podnijeti tužbe. Da su im glasove pokrali, manje bi ih boljelo, ali novce... Bit će da su najbolje prošli članovi biračkih odbora koji su se »žrtvovali« radeći vikend ture u dijaspori. Njima neće trebati odvjetnici. Da im je još samo koji krug...

Protekli je tjedan bilo glavno pitanje: tko je čiji? Neki neke od kandidata otvoreno podržavaju, neki više kurtoazno, neki zato što moraju, a stječe se dojam da se neki nekako više pridržavaju. Pa ako uspije, blizu su... Takvih smo se već nagledali.

Kad smo kod blizine, Hrvatska je za dobru stepenicu bliža Europskoj uniji od svojih istočnih (bivših bratskih) republika. Svakako uspjeh vrijedan pohvale i aktualnoj vlasti u Hrvatskoj, a i onoj prije nje. No, euforija je čudo... Zastave EU se dižu, ljube, a još nisu službeno one pod koje bi se moglo sviti ime države—potencijalne članice. Vlast tulumari, a oporba bojkotira priredene fešte, tvrdeći kako je još puno toga ostalo za uraditi prije pravog slavlja. I tako Hrvatska u čekaonici poručuje susjedima da trebaju istim putem, istom utrkom, ali, kod istočnih susjeda put je još maglovit... Bilo je na tom putu, u vrlo kratkom roku, više neuspješnih startova, vraćanja na početak, mijenjanja trkača, dresova i svega... Treba priznati i da sve ove godine nije bio formalno izglasan srbijanski predvodnik, glavni barjaktar koji bi usmjeravao masu. Stalno neki v. d. E, za dva dana će se i srbijanski predvodnik znati. Ubrzo ćemo uvidjeti jesmo li ga trebali toliko čekati, a i kud smo (s)krenuli...

D. D.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 17. 6.

Danski diplomata
Soren Jesen
Petersen izabran
za novog šefa
UNMIK-a.

NEDJELJA, 20. 6.

Interpol BiH aktivirao 400
tjeranica protiv Srba iz Hrvatske,
koji sada žive u RS

PETAK, 18. 6.

Hrvatska postala
kandidat
za članstvo
u EU

PONEDJELJAK 21. 6.

Predsjednik RH Stjepan
Mesić u posjetu Vukovaru

UTORAK, 22. 6.

Premijer Kosova Bajram Rexhepi
najavio obnovu srpskih kuća do
početka studenog

SUBOTA, 19. 6.

Predsjednički kandidati
najavili tužbe protiv
Ministarstva financija

SRIJEDA, 23. 6.

Hrvatska ministrica
pravosuđa Vesna Škare
Ožbolt u posjetu Haagu

POBJEGAO EUROPSKI VLAK

»**E**uropski vlak nam je pobjegao, ali naša prednost je što možemo trčati brže nego vlak, pa ćemo ga iznenaditi. Također ćemo 'ugodno' iznenaditi i Brisel, ukoliko se ne dogodi nešto drugo u samoj Srbiji koja je pred predsjedničkim izborima i ukoliko se Srbija ne vrati u prošlost« – kaže ministar vanjskih poslova Vuk Drašković.

BEZ POMPE, MOLIM

Proslavu što ju je priredio premijer Ivo Sanader u povodu promocije Hrvatske u kandidata za Europsku uniju obilježio je vrlo slab odziv oporbenih političara. Novinari su komentirali da se očito radi o svojevrsnom oporbenom bojkotu. »To nije bio bojkot s naše strane, uostalom, neki članovi SDP-a su bili u Banskim dvorima. No, ja nisam jer mi se nije svidio taj Sanaderov pompozni stil slavlja. Sve je stvar ukusa i ne želim nikome braniti da organizira proslave kakve hoće, ali ja ne

moram sudjelovati u tome. U idućim etapama priključivanja Hrvatske EU sudjelovat ću jer je to, naravno, moja obveza i spremni smo po - moći Vladi u tome – rekao je predsjednik SDP-a Ivica Račan, koji je za Hrvatsku značajan datum u subotu obilježio »s društvom i čašom vina«. (Glas Slavonije, 21. lipnja 2004)

NEK SE ZOVE, NEK SE ZOVE...

Gradonačelnik Srpskog Sarajeva Milivoje Gutalj izjavio je da su u opticaju tri prijedloga za novo ime tog grada. »Tri su ponuđena imena: Sarajevo u Srpskoj, Sarajevo Srpske, Dejtonsko Sarajevo. Prijedlog koji dobije najveću podršku građana biće ujedno i naš prijedlog Vladi Republike Srpske, koja je predlagatelj izmjena Zakona o teritorijalnoj organizaciji«, rekao je Gutalj novinarima u Skupštini Vojvodine. Gutalj je naveo da su tri prijedloga odabrana na osnovu anketa sprovedenih među građanima.

EUROPO, A KRŠĆANSKI KORIJENI?

Vatikan je u subotu službeno izrazio 'žaljenje' što 'zbog protivljenja nekih vlada' u novom europskom ustavu nisu spomenuti 'kršćanski korijeni' Europske unije. 'Sveta Stolica je zadovoljna zbog tog novog i velikog koraka u procesu europske integracije, koju papa oduvijek priželjkuje i potiče', stoji u priopćenju službenog predstavnika Vatikana, Joaquina Navarra-Vallsa. 'Sveta Stolica ne može a da ne izrazi žaljenje zbog odbijanja nekih vlada da izriekom priznaju kršćanske korijene Europe', dodao je službeni predstavnik. 'Riječ je o odbacivanju povijesne činjenice i kršćanskog identiteta europskih naroda', kaže se u priopćenju.

SRETAN RODENDAN!

Uplaćenom oglasu na dvije stranice banjalučkih Nezavisnih novina SFOR je uputio »čestitku« najtraženijem haškome optuženiku Radovanu Karadžiću u povodu njegova rođendana (19. lipnja) objavivši kako mu je kao poklon namijenio avionsku kartu za Den Haag.

Naslov oglasa glasi »Radovane, nismo zaboravili«, a ispod toga je uz popratni tekst Jedini poklon otisnut preslik avionske karte s pečatom SFOR-a za let Sarajevo-Den Haag kao i fotografija svijeće koja dogorijeva. U zadnjem redu oglasa napisano je Uskoro.

Dujizmi

- ✓ *Kada smo bili sa svih strana opkoljeni, počeli smo otvoreni dijalog;*
- ✓ *Čovjeku koji ništa ne radi svašta pada na pamet. Najčešće ubija vrijeme;*
- ✓ *Odavno ništa ne pišem. Piše mi se samo dobro!*
- ✓ *U nas se sve prodaje. Zato sam rezerviran.*

Dujo Runje

Uredništvo na hrvatskom jeziku JP »Radio Subotice«

U iščekivanju novog urednika

Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice, koje je nedavno »napunilo« pet i pol godina, u iščekivanju je svog četvrtog glavnog i odgovornog urednika. Točnije, trećeg, budući da sam ja »samo« vršiteljica dužnosti do dijeljene mi funkcije. Prvi nositelj ovoga posla, zajedno s najzaslužnijim za naše postojanje Lazarom Merkovićem, bio je Tomislav Žigmanov. Nakon njega na ovo je mjesto došao Kalman Kuntić, čijim sam odlaskom, a u skladu s odlukom Upravnog odbora JP »Radio Subotica«, privremeno raspoređena na radno mjesto vršitelja dužnosti glavnog i odgovornog urednika, počev od 1. listopada 2002. godine. Kako stoji u obrazloženju ove odluke, po sposobnostima i po školskoj spremi (viša škola) odgovarala sam za obavljanje ovoga posla. Ubrzo nakon prvih šest mjeseci raspisan je natječaj za imenovanje urednika. Budući da od prijavljenih nitko nije ispunjavao jedan od uvjeta (posljednje tri godine radnog iskustva u novinarstvu), uslijedilo je drugih šest mjeseci, a paralelno s njima i izmjena tog »nesretnog« uvjeta. Po novom, našem uredništvu i dalje treba fakultetski obrazovana osoba, ali sada joj nije potreban nijedan dan iskustva u novinarstvu, dovoljno je da je tri godine radila bilo gdje. Prošlo je još pola godine i još pola od pola, i evo nas kod drugog (izmijenjenog) natječaja, na koji se može javiti tko god poželi. Naravno, treba imati fakultet i tri godine u radnoj knjižici, a takvih, vjerujem, ima veoma mnogo. To, međutim, neće predstavljati problem, ukoliko se dotična osoba (za koju ne znamo tko je), doista želi baviti novinarstvom i svim ostalim poslovima u uredništvu, a ne samo biti glavni i odgovorni.

Da obrazložim ovo. Jedan od glavnih poslova urednika programa je da raspoređuje svoje novinare na razne zadatke, da ih nadgleda, i, naravno, da odgovara za propuste i pogrešno prenošenje informacija našim »potrošačima«. Ono što ne mora, to je, na primjer, pratiti konferencije za novinare, znati montirati tonske zapise, unositi u kompjutor pristigla priopćenja. Rekla bih da je to tako i u redu, međutim, naše se uredništvo ipak razlikuje od druga dva »sestrinska«, srpskog i mađarskog. Budući da nas je samo troje uposlenih, osim mene –

Nije lako kvalitetno

popuniti dva sata, a

kako će tek biti s

četiri? Za to će, osim

novog urednika, koji bi

Piše: Ivana Petrekanić

trebao imati smišljenu

konceptiju za

četverosatni program,

trebati barem još jedan

mladi, odgovoran i

vrijedan novinar.

novinari Marina Kujundžić i Josip Stantić, nismo baš u prilici puno birati poslove. Svi sve radimo. Urednik, osim svoje prvobitne dužnosti, obavlja i poslove tajnice i novinara, novinari su ponekad u funkciji urednika, jedna osoba prati i politiku, i kulturu, i prosvjetu, i zdravstvo, i tako dalje, i tako dalje. To je specifičnost našeg uredništva. Osim nas troje, tu je i desetak vanjskih suradnika, uglavnom uposlenih u drugim medijima i nekolicina koja nam program ispunjava svojim autorskim emisijama. Od novinara suradnika veoma se rijetko može očekivati da otprate neki događaj samo za naše potrebe. Oni imaju svoje obveze, oblasti koje prate, a mi se trebamo zadovoljiti s onim što nam se ponudi. To je i sasvim razumljivo, jer mi smo im tek na drugom, trećem ili četvrtom mjestu. Nadalje, budući da je osnivač naše kuće SO Subotica, dužni smo pratiti sve događaje koji se tiču lokalne zajednice, raspolagati sa što više servisnih informacija u službi naših slušatelja, i naravno, tu je hrvatska zajednica, radi koje smo i osnovani i radi koje trebamo ispratiti sva događanja u njoj. To uopće nije lako ni za troje, pa ni za četvero ljudi.

Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice emitira program u trajanju od dva sata, svaki radni dan od 19 do 21 sat. Sljedeći korak je, osim postavljanja novog urednika, produženje programa na četiri sata na posebnoj frekvenciji, što će nam omogućiti, pretpostavljam, izbor najpovoljnijeg termina. Ovo je još jedan »izazov« s kojim će se susresti naš novopostavljeni »šef«. Nije lako kvalitetno popuniti dva sata, a kako će tek biti s četiri? Za to će, osim novog urednika, koji bi trebao imati smišljenu konceptiju za četverosatni program, trebati barem još jedan mladi, odgovoran i vrijedan novinar.

Naše je uredništvo za ovih pet i pol godina, sa svoja dva i »pol« urednika, funkcioniralo veoma kvalitetno i harmonično, i s međuljudskim odnosima na zbilja zavidnoj razini.

Želimo da tako ostane i dalje, i da s novim urednikom »proizvodimo« još bolji i kvalitetniji program za naše vjerne slušatelje.

Autorica je V. D. urednika programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice

Odlukom Europskoga vijeća

Hrvatska postala službenim kandidatom za članstvo u EU

Početak pristupnih pregovora zakazan za početak 2005. godine

Piše: Dušica Dulić

Europsko vijeće odlučilo je 18. lipnja u Bruxellesu promaknuti Hrvatsku u službenog kandidata za članstvo u EU i zakazati otvaranje pristupnih pregovora početkom sljedeće godine.

»Europsko vijeće odlučilo je da je Hrvatska zemlja kandidat za članstvo i da pristupni pregovori trebaju biti otvoreni. Europsko vijeće odlučilo je sazvati bilateralnu međuvladinu konferenciju s Hrvatskom početkom 2005. radi otpočinjanja pregovora«, stoji u zaključcima summita 25 šefova država ili vlada zemalja članica EU-a, koji su se prošlog četvrtka i petka okupili na summitu u Bruxellesu.

»Ne želim davati nikakve birokratske izjave, želim samo izraziti svoju sreću. To je najbolje za budućnost, počinjemo novu fazu zajedno – Komisija će raditi s Hrvatskom rame uz rame«, rekao je predsjednik Europske komisije *Romano Prodi* novina rima nakon donošenja odluke.

SPREMNI ZA EU DO 2007.: Hrvatski premijer *Ivo Sanader* zahvalio je Komisiji i predsjedniku Prodiu na »sjajnom poslu u procjenjivanju svega što je Hrvatska učinila posljednjih godina kako bi se došlo do današnje odluke«.

»Ovo je veliki dan za Hrvatsku i prilično sam optimističan da ćemo moći završiti pregovore za nekoliko godina i da ćemo tada moći ući u Uniju«, rekao je Sanader, dodajući kako je ova odluka važna i za regiju.

Priopćenje DSHV-a

Hrvatsko povijesno postignuće

»Odluka Europskog vijeća po kojoj je Republika Hrvatska kandidat za članstvo u Europskoj uniji je povijesno postignuće na kojem čestitamo u prvom redu predsjedniku Vlade RH dr. Ivi Sanaderu i predsjedniku Stjepanu Mesiću.

Utjecaj europskih integracija počinje se osjećati i u našoj regiji, ali je ključno opredjeljenje građana da podrži političku opciju koja nas vode ka Europi – stoji između ostalog u priopćenju DSHV-a.

»Siguran sam da možemo završiti sve pregovore i zatvoriti sva poglavlja za nekoliko godina i slijediti primjer Slovačke koja je uspjela završiti pregovore za dvije i pol do tri godine. Naša je ambicija da budemo spremni do 2007., a na Europskoj uniji je da odluči kada će nas primiti«.

»Moram izraziti i svoje osobno zadovoljstvo zato što nismo ništa oprostili Hrvatskoj. Bili smo ozbiljni, procjenjivali smo korak po korak, što je i naša dužnost, i jednostavno smo zadovoljni i sretni«, zaključio je Prodi.

Europsko vijeće je svojom odlukom za-

dužilo Europsku komisiju da pripremi prijedlog općeg pregovaračkog okvira za pregovore s Hrvatskom do kraja svog mandata, koji istječe krajem listopada. Komisija je također zadužena za izradu predpristupnih fondova za Hrvatsku, uključujući potrebne financijske instrumente.

Vijeće među svojim zaključcima također potvrđuje da će pregovori biti temeljeni na hrvatskim vlastitim zaslugama te da će brzina ovisiti samo o hrvatskom napretku u ispunjavanju zahtjeva za članstvo.

Naglašava i da Hrvatska treba održati punu suradnju s ICTY-em i poduzeti sve nužne mjere kako bi se osiguralo da se preostalog optuženika locira i izruči u Den Haag.

NAJZAHTJEVNIIJA FAZA I NAJVEĆE OBVEZE: Hrvatska također treba učiniti dodatne napore u manjinskim pravima, povratku izbjeglica, reformi pravo-

Vujanovićeva čestitka Mesiću

Ostvarenje strateškog cilja

Crnogorski predsjednik *Filip Vujanović* uputio je u subotu hrvatskom predsjedniku Stjepanu Mesiću čestitku povodom kandidature Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji.

Vujanović je rekao kako je uvjeren da je to ostvarenje jedno od strateških ciljeva države i građana Hrvatske, te da će proces pregovora biti završen u najkraćem roku.

»Tako je i EU bliža i Crnoj Gori, koja u velikoj zajednici europskih naroda vidi i svoju budućnost«, navodi se u priopćenju iz Vujanovićevog ureda.

Crnogorski su mediji opširno i na istaknutim mjestima plasirali informaciju o prihvatanju kandidature Hrvatske za članstvo u EU, prenoseći i pisanje stranog tiska.

Srbijanski i crnogorski mediji

Vijest sa naslovnih stranica

Svi beogradski mediji objavili su u subotu, neki i na naslovnim stranama, vijest Agencija Beta i Tanjug da je Europska unija prihvatila kandidaturu Hrvatske za članstvo.

Najopširnije o tome izvještava dnevnik »Danas«, koji u podnaslovu izdava izjavu hrvatskog predsjednika Stjepana Mesića da je to »povijesni dan za Hrvatsku«, te u tekstu agencije Beta donosi procjenu stručnjaka Europske komisije da će Hrvatskoj »biti potrebno oko pet godina da, kroz pregovore, postepeno zaključi sva politička i ekonomska poglavlja prilagođavanja svog političkog poretka, tržišnog gospodarstva i zakonodavstva standardima EU«.

»Večernje novosti«, koje pod naslovom »Hrvatska je postala kandidat za Uniju« donose tekst agencija Tanjug i Srna, izdavaju izjavu hrvatskog premijera Ive Sanadera da je »čvrsto uvjeren kako je odluka europskih lidera da prihvate kandidaturu Hrvatske za članstvo važna i za susjede i za cijelu jugoistočnu Europu«.

Mediji u subotu objavljuju i vijest o čestitki koju je u petak hrvatskom predsjedniku Mesiću i premijeru Sanaderu uputio predsjednik državne zajednice Srbije i Crne Gore Svetozar Marović, u kojoj on poručuje: »Uvjeren sam da ovim, ne samo za Republiku Hrvatsku, važnim događajem, Srbija i Crna gora i čitava regija dobivaju poticaj za dodatne napore u cilju ispunjenja europskih standarda, koji će nas sve zajedno okupiti u velikoj europskoj obitelji«, te izražava uvjerenje »da će odnosi SiCG i Hrvatske time dobiti novu dimenziju«.

suda, regionalnoj suradnji i borbi protiv korupcije.

Kao krajnji zaključak, Europsko vijeće prima k znanju hrvatsku odluku o neprimjenjivanju svih aspekata Zaštićene ekološko-ribolovne zone za zemlje članice EU-a i pozdravlja dogovor koji su postigle Italija, Slovenija i Hrvatska na trilateralnom sastanku u Bruxellesu 4. lipnja 2004.

Stjecanjem kandidatskog statusa i otvaranjem pristupnih pregovora, Hrvatska će ući u posljednju, ali i najzahtjevniju fazu na putu prema članstvu u Europskoj uniji. Prije početka konkretnih pregovora potrebno je obaviti opsežne pripreme kako bi se utvrdile pregovaračke pozicije. U sklopu priprema za pregovore obavlja se i detaljna analiza usklađenosti hrvatskog zakonodavstva, tzv. »screening«. Nakon toga obje strane u pregovorima, Hrvatska s jedne, i 25 zemalja članica EU-a s druge strane, utvrđuju pregovaračke pozicije za svako od poglavlja *acquis communautaire* (zajednička pravna stečevina) o kojima se pregovara. Hrvatska će trebati imenovati

glavnog pregovarača i pregovaračku ekipu sastavljenu od stručnjaka za svako područje.

Sami pregovori zapravo i nisu pravi pregovori jer svaka zemlja koja želi ući mora u potpunosti preuzeti *acquis*, ali se u nekim poglavljima dopuštaju duža ili kraća prijelazna razdoblja za potpuno usklađivanje.

BRZINU PREGOVORA DIKTIRA KANDIDAT: Pregovori u pravom smislu vode se kod dogovaranja prijelaznih razdoblja, koja najčešće traži zemlja kandidatkinja, ali u nekim slučajevima i EU. Brzina pregovora ovisi o stupnju pripremljenosti zemlje kandidatkinje i o složenosti problema koje treba riješiti.

Iskustva novoprimljenih 10 članica, koje su pregovore završile potkraj 2002. godine govore da među najteža od 29 poglavlja *acquisa* spadaju zaštita okoliša, poljoprivreda, tržišno natjecanje, financijska pita-

nja, sloboda kretanja robe, kapitala te radne snage.

U povodu odluke Europskog vijeća o službenoj kandidaturi Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić obratio se naciji, naglasivši da je članstvo u EU najvažniji strateški cilj Republike Hrvatske.

»Za svakoga kome je stalo do budućnosti Hrvatske, za svakoga tko želi da Hrvatska svoju budućnost ostvaruje u sklopu ujedinjene Europe, danas je povijesni dan. Danas smo napravili još jedan, nezaobilazan i važan korak na putu prema članstvu u Europskoj uniji. Od danas naša je zemlja i službeno kandidat za članstvo u obitelji europskih država koje su odlučile, čuvajući svoje nacionalne posebnosti, graditi zajedničko sutra, naglasio je Mesić.

»Priznanje što smo ga danas dobili ne sumnjivo je priznanje na svemu što je do sada urađeno kako bismo ujedinjenoj Europi postali prihvatljivima«, rekao je dodajući kako smatra da je svačija dužnost predano i dosljedno raditi na tome da Hrvatska što brže prihvati sve europske standarde i postane suvremena europska država.

U subotu je na središnjem zagrebačkom Trgu bana Josipa Jelačića održana proslava i koncert u povodu dobivanja statusa službenog kandidata na kojoj je, uz nazočnost uglednika iz političkog i javnog života, simbolično podignuta zastava Europske unije.

Britanski mediji o hrvatskoj kandidaturi

Ohrabrenje za zemlje u regiji

Vodeći britanski mediji izvijestili su u petak o hrvatskoj kandidaturi za članstvo u Europskoj uniji (EU), ističući da je ona veliki poticaj ostalim zemljama u regiji.

»Financial Times« prenosi da kandidatura označava prekretnicu za zemlju, koja je bila pogođena balkanskim ratovima 1990 -tih godina.

»Odluka o početku pregovora ohrabruje druge zemlje na zapadnom Balkanu da će se, ako ispune gospodarske i političke reforme i surađuju s Haškim sudom, i one približiti EU-u«, piše taj ugledni britanski dnevnik.

Ključnim kriterijem za dobivanje statusa kandidata BBC smatra hrvatsku suradnju s Haškim sudom, navodeći da je »konzervativna vlada premijera Ive Sanadera unaprijedila tu suradnju predajom tribunalu osam optuženika«.

Među ostalim kriterijima navodi i poboljšana manjinska prava te povratak srbijanskih izbjeglica, koje su izbjegle iz zemlje tijekom ratnih 1990 -tih godina.

Zajednička sjednica Odjela i Odbora za obrazovanje HNV-a

Nastavni programi prema novom Zakonu

Budući da nedavno donijet Zakon o obrazovanju predviđa izradu novih programa umjesto dosadašnjih »reformiranih«, na zajedničkom sastanku Odjela i Odbora za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća predsjednik Odjela za obrazovanje *Ivica Stipić* predočio je prisutnima izrađene planove i programe za I i II razred osnovne škole za predmete Hrvatski jezik i književ-

nost te Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Planovi su na sjednici i prihvaćeni.

Sjednica je održana 17. lipnja u Uredu HNV-a, a prisustvovali su joj pokraj članova odjela i odbora i predsjednik HNV-a *mr. sc. Josip Ivanović*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*, te član IO HNV-a zadužen za obrazovanje *Dujo Runje*. Istaknuto je kako se očekuje usvajanje novih planova i programa uskoro, kao i odobrenje za korištenje izabranih kompleta udžbenika koji se koriste prema ovom programu, te da bi trebalo pokrenuti i pitanje prijevoda i tiskanja školskih dnevnika na hrvatskom jeziku.

Druga točka dnevnog reda odnosila se na inicijativu za osnivanje Učiteljskog fakulteta u Subotici. *Ivanović* je obrazložio potrebu osnivanja jednog ovakvog fakulteta prije svega zbog školovanja učitelja na jezicima manjina i istaknuo, kako će se o ovoj inicijativi raspravljati i na sjednici Izvršnog odbora HNV-a te samog Vijeća na sjednici koja će se održati 3. srpnja. *Lazo Vojnić Hajduk* je rekao, kako su stvoreni svi preduvjeti za koncipiranje strategije očuvanja našeg nacionalnog identiteta i to prije svega aktivnim sudjelovanjem u sferi obrazovanja i kulture i založio se da Odbor podrži inicijativu za formiranje ove institucije.

Iznijeto je da će ove godine 18 učiteljica i učitelja, koji rade u nastavi na hrvatskom jeziku, pohađati seminar za učitelje koji će se održati u Puli. Financiranje sudjelovanja na seminaru te prijevoza od Zagreba do Pule osigurano je uz pomoć Hrvatske matice iseljenika, jedino ostaje otvoreno pitanje financiranja putnih troškova do Zagreba.

J. Dulić

Sjednica Vijeća hrvatskih učitelja

U uredu HNV-a 17. lipnja održano je i Vijeće hrvatskih učitelja, gdje se razgovaralo o aktualnim temama obrazovanja na hrvatskom jeziku – programima, odobravanju udžbenika, ljetnom seminaru za učitelje u Puli, nabavci udžbenika i domaće lektire od »Školske knjige« iz Zagreba, te o stvaranju baze podataka o hrvatskim učiteljima radi kontinuirane brige o njihovom stručnom usavršavanju. Posebna tema je bilo stanje upisa u I. razred hrvatskih odjela. Trenutno ima upisanih u OŠ »Matko Vuković«, Subotica, 12 učenika, u OŠ »Sveti Sava«, Subotica, 7 učenika, OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica, 6 učenika, OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna, 6 učenika, OŠ »Matija Gubec«, Tavankut, 7 učenika i OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin, 3 učenika.

Na sjednici Vijeća hrvatskih učitelja bili su nazočni i članovi Odbora i Odjela za obrazovanje, predsjednik HNV-a *mr. sc. Josip Ivanović* i predsjednik IO HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*, član IO HNV-a zadužen obrazovanje *Dujo Runje* i učiteljica *Dobriša Pulić* upućena kao stručna pomoć od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Nakon sjednice priređena je mala zakuska kojom je obilježen kraj školske godine.

I s p r i k a

Temeljem dobivenih pogrešnih podataka o rezultatima izbora za predsjednika Srbije za izbornu jedinicu Stari Žednik, u prošlom broju »Hrvatske riječi« objavljen je pogrešan podatak prema kojem je u Starom Žedniku veći broj glasova odnio kandidat Srpske radikalne stranke. Točan podatak glasi: u Starom Žedniku većinom glasova pobijedio je kandidat Demokratske stranke *Boris Tadić*.

U organizaciji Mađarskog nacionalnog vijeća

Seminar za voditelje lokalnih samouprava u Vojvodini

U organizaciji Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori 18. lipnja s početkom u 10 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici svečano je otvorena serija seminara za voditelje lokalnih i mjesnih samouprava. Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *Laszlo Józsa* je istakao, kako je za obnašanje značajnih pozicija u lokalnoj samoupravi potrebno poznavati suvremene metode vršenja vlasti, pogotovu stoga jer pozicije u lokalnoj samoupravi čine najsnažniji temelj ostvarivanja interesa manjina. U programu je između ostalih sudjelovala i ministrica unutarnjih poslo-

va Republike Mađarske *Dr. Mónika Lamperth*, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *József Kasza*, i pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine

Mónika Lamperth i Laszlo Józsa

Izvršnog vijeća Skupštine AP Vojvodine *dr. Tamás Korhecz*, koji je govorio o ostvarivanju manjinskih prava Mađara prije i poslije donošenja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina s posebnim osvrtom na ostvarivanje službene uporabe mađarskog jezika. Seminaru je prisustvovao predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *mr. sc. Josip Ivanović*. Tom prigodom u razgovoru s ministricom *Lamperth Ivanović* ju je upoznao sa serijom incidenata usmjerenim protiv manjina te istakao dobru suradnju hrvatskog i mađarskog nacionalnog Vijeća.

J. D.

Predsjedništvo DSHV-a

Inicijative u sferi informiranja i obrazovanja

Inicijativa za dobivanje posebne frekvencije na Radio Subotici, kako bi se osigurao cjelodnevni radijski program na hrvatskom jeziku Pristupiti izradi cjelovitog koncept školovanja na hrvatskom jeziku na svim razinama* Hitno pristupiti izradi projekta gimnazije na hrvatskom jeziku*

Predsjedništvo DSHV-a na svojoj sjednici 18. lipnja raspravljalo je o nizu otvorenih i aktualnih pitanja u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, koja se tiču ostvarivanja zagaraniranih prava na školovanje i informiranje na materinjem jeziku. U tom smislu nakon rasprave predsjedništvo je donijelo odluku da se pokrene inicijativa preko odbornika u Skupštini općine Subotica za dobivanjem posebne frekvencije na Radio Subotici, kako bi se osigurao cjelodnevni radijski program na hrvatskom jeziku, kao što to već sada postoji na srpskom i mađarskom jeziku.

Druga odluka odnosi se na školovanje na hrvatskom jeziku u Vojvodini, gdje se prema mišljenju članova Predsjedništva još uvijek mnogi problemi presporo rješavaju. Iznijeto, je kako i dalje ostaje otvoren problem školovanja na hrvatskom jeziku u Sonti, Somboru i Bačkom Monoštoru te je usvojen zaključak, da vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća kandidirani u ime

DSHV-a, pokrenu inicijativu da se izradi jedan strateški dokument – koncept školovanja na hrvatskom jeziku na svim razinama. Stav je Predsjedništva DSHV-a da se hitno treba pristupiti izradi projekta gimnazije na hrvatskom jeziku te da u tom cilju HNV treba što prije pristupiti potrebnim pripremama. Za provođenje ovog zaključka zadužuju se članovi HNV-a iz DSHV-a.

Predsjedništvo, osim toga, smatra, kako je neopravdano da djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ove godine ne idu na ljetne seminare, te je najavljeno kako će se ispitati sve mogućnosti da djeca odu na more u matičnu domovinu i stupiti u kontakt s institucijama u Republici Hrvatskoj koje to mogu omogućiti.

Najavljeno je, kako će se uputiti dopis predsjedniku Vlade Republike Srbije *Voislavu Koštunici*, kojim će se zatražiti prijam, kao i skori posjet predsjedniku Vlade Republike Hrvatske *Ivi Sanaderu*.

Zdenka Popov izvijestila je nazočne, kako podružnica DSHV-a u Novom Sadu ima izuzetno dobru suradnju sa Savezom vojvođanskih Mađara, koji su im ponudili ustupanje svog prostora dva puta mjesečno za održavanje sastanaka.

Zbog idućih izbora lokalnih, pokrajinskih i eventualno parlamentarnih predsjedništvo je usvojilo odluku da se imenuju operativni predstojnici izbornih stožera u podružnicama, te je imenovalo *Nikolu Perušića* za predstojnika u Subotici, *Josipa Pekanovića* za Sombor, *Ivicu Kozbašića* za Apatin te *Zdenku Popov* za Novi Sad.

Na kraju je istaknuto, kako ne treba imati dvojbe o tome imaju li pravo političke stranke baviti se kulturom, obrazovanjem ili bilo čime drugim, jer upravo političke stranke i jesu ta snaga koja treba pokretati inicijative i učiniti da se stvari pokreću u različitim sferama života bitnim za hrvatsku zajednicu.

J. Dulić

Svečana skupština Saveza vojvođanskih Mađara Deset godina postojanja i rada

U subotičkoj dvorani sportova 19. lipnja svečanom sjednicom Skupštine stranke proslavljen je jubilej desetogodišnjeg postojanja i uspješnog rada najznačajnije mađarske stranke – Saveza vojvođanskih Mađara. Uz brojne visoke goste iz Srbije i Crne Gore i iz Mađarske, skupštini su prisustvovali i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*, dopredsjednik *Franjo Vujkov*, te predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *mr. sc. Josip Ivanić*. Predsjednik SVM-a je, govoreći o desetogodišnjem radu, rekao kako je uloga ove stranke bila ključna u pripremi i donošenju Zakona o manjinama, osnivanju Mađarskog nacionalnog vijeća, djelomičnom vraćanju autonomije Voj-

József Kasza

vodini, unapređivanju službene uporabe mađarskog jezika, osnivanju dvije gimnazije za talentiranu djecu na mađarskom jeziku, stipendiranju mladeži i organiziranju brojnih manifestacija značajnih za Mađare u Vojvodini.

Petar Kuntić je, govoreći o bliskoj suradnji politički organiziranih Mađara i Hrvata, između ostalog rekao: »Zajedno smo dočekali višestranačje, zajedno smo stregili zbog mobilizacije, zajedno smo bili protiv toga da budemo učesnici u nerazumnim ratovima. Zbog suradnje u koalicijama, između članova DSHV-a i SVM-a izgrađeno je mnogo osobnih prijateljstava, veze su jake i prema svemu sudeći, upućeni smo jedni na druge.« Kuntić je izrazio uvjerenje da će suradnja dviju stranaka i u sljedećih deset godina biti uspješna i da će na novim perspektivama nastaviti posao započet prije deset godina na očuvanju multietničnosti, daljnjeg razvoja suradnje s matičnim državama, te demokratizacije i europeizacije Srbije.

J. Dulić

Franjo Vujkov i Petar Kuntić među gostima

Promocija knjige »Srbija na Orijentu« Sonje Biserko u Novom Sadu

Vještica protiv oborskih intelektualaca

Svjedočanstvo o Miloševiću, listopadskim zbivanjima

Piše: Marija Perković

Sonja Biserko

Zbirka autorskih tekstova, ali i intervjuja koje je davala Sonja Biserko, predsjednica Helsinškog odbora za ljudska prava, objedinjeni su u knjigu »Srbija na Orijentu« kao svjedočanstvo posljednjih nekoliko godina režima Slobodana Miloševića, ali i listopadskih i postlistopadskih zbivanja u Srbiji. Već sam naslov zbirke, koji Srbiju smiješta na Orijent, ne geografski već kulturološki, definirajući je time kao predmodernu tvorevinu, ukazuje na korpus tema kojima se autorka bavila ne

samo kroz uvodnike u listu »Helsinška povelja« već i na terenu, u neposrednim kontaktima s izbjeglicama i svim onim skupinama koje su marginalizirane, ili tako problematično nazvane »manjinama«. Iz teksta u tekst, upravo će kao najveći problem ex Jugoslavije, a prije svega Srbije, Sonja Biserko imenovati nacionalizam. Anakroni model države i društva iz XIX. stoljeća, koji će već ispražnjen pojam radničke klase na kraju osamdesetih godina, zamijeniti monstruoznom idejom »vasko-

Alpár Losonc, filozof

Nužna pluralizacija odgovornosti

Filozof Alpár Losonc je primijetio kako Sonja Biserko »ispravno imenuje elite kao najodgovornije za uobličavanje nacionalističkih kodova«. Međutim, Losonc dodaje da ona pri tomu nije upala u tako čestu zamku oslobađanja svake krivice i onog drugog aktera u nacionalističkoj igri – demosa, odnosno naroda.

»Svako tko istražuje nacionalizam, suočava se s općim mjestom da u istočnoj Europi različite elite uobličavaju kodove daleko više nego u zapadnoj Europi, pa Sonja Biserko upravo njima posvećuje značajnu pažnju. Njezina knjiga je prije svega kritika srpskih elita ali i demosa. Rasprostranjeno je mišljenje da su za nacionalizam krive loše elite i da je dovoljno njih obezglaviti pa da nestane i nacionalizam. Čak i međunarodna zajednica griješi, jer razmišlja na osnovu paradigme »loša elita – dobar narod«. U knjizi Sonje Biserko se naprotiv, pominje i radnička klasa kao odgovorna za zbivanja tokom devedesetih kao i za odlaganje tranzicije. Takođe, u tekstovima Sonje Biserko ukazuje se i na odgovornost međunarodne zajednice i njenu nesposobnost da se suoči do kraja s uzrocima razaranja bivše SFRJ«.

likog srpstva«, a internacionalizam za »sabornost«, uzročnik je ratnih razaranja koja su, i bez pominjanja stratišta poput Vukovara, Sarajeva i Srebrenice, uvijek po sebi zločin. Pri tom, Sonja Biserko neće ostati samo na tom bezličnom imenovanju uzročnika, već će imenovati društvene elite koje su kumovale zločinu, a unutar samih elita, (od političkih, preko vojnih i crkvenih, ali i književnih, i nezaobilazne žurnalističke elite) vjerujući u individualnu odgovornost, imenovat će i pojedince koje su pozivali na homogenizaciju i upirali prst na sve drugo i različito kao na smrtnog neprijatelja.

»**OBORSKI INTELEKTUALCI**« Kako je cjelokupan angažman Sonje Biserko bio uperen protiv nacionalističke ideologije,

protiv oživljavanja konzervatizma, govora mržnje i ratne mašinerije, protiv svega onog što je bio razlog postojanja Miloševićevog režima, logično je što ju je javnost u takvoj Srbiji satanizirala. Ujed - no, i »satanizacija«, kao i termin »vješti - ca«, oživljavaju na tom retrogradnom valu, koji je u jezik ponovo uveo za - boravljene pojmove kao što je već po - menuta »sabornost«, »duhovnost«, »nebeski narod«, stadaju i pastiri, za koje se mislilo da postoje još samo u čitankama pod odjeljkom narodnih pjesama. Pristajući na termin vještice, kao što su na njega pristale, ili prije, postavile kao svoj zaštitni znak, anti - ratne ženske grupe već na početku de - vedestih godina, Sonja Biserko je, za - jedno s drugim ženama, udarila šamar beslovesnom kolektivitetu. Vještica je simbol nepristajanja, otpora, samosvi - jesti, individualnosti, i kao takva, trn u oku zajednice koja ne želi odgovor - nost, i živi u smrtnom strahu od svake različitosti. Sonji Biserko kao »vješti - ci« naspram stoje navodni intelektual - ci, nacionalistički poslenici, ili, kako ih je imenovala povjesničarka *Olivera Milivojević* »oborski intelektualci«.

Mogućnost da se jedna anakrona ideja sa svojom anakronom termino - logijom učvrsti u javnosti, bila je mo - guća samo ukoliko se preuzme potpuna kontrola nad medijima. I mada je većina tekstova Sonje Biserko posvećena izbke - gličkom pitanju, problemima ratnih zločina i Haškom tribunalu, u tekstu »Zamke medijske interpretacije«, ona će napisati da su nakon postizanja konsenzu - sa oko srpskog nacionalnog pitanja »medi - ji dobili prvorazrednu ulogu«.

Objavljen i intervju dan »Hrvatskoj riječi«

U knjizi »Srbija na orijentu« je između ostalog objavljen i intervju Sonje Bi - serko koji je dala »Hrvatskoj riječi« 23. si - ječnja 2004. godine pod naslovom »Tra - gična orijentacija protiv reformi«.

»Prije rata i u toku rata mediji imaju je - dini zadatak da opravdaju jednu stranu u sukobu i da defamiraju drugu, kroz ko - mentare, manipulacije, lažne informacije i stavljanjem u funkciju viših političkih inte - resa. Kroz govor mržnje koji je u Srbiji počeo dolaskom Miloševića na vlast, počinje medijski rat u SFRJ« piše Sonja Biserko 1997. godine. Ona ukratko prika - zuje kronologiju događaja od Memorandu - ma SANU-a, preko ukidanja autonomije Kosovu a potom i Vojvodini do rubrike

»Odjeci i reagovanja« u dnevnom listu Po - litika, koja će postati paradigma govora mržnje, ali samo u onim rijetkim enklava - ma koje su se otrgle nacionalističkom i rat - nom ludilu, dok će za većinu postati novo »vjeruju«.

PROTIV RASPROTRANJENOG ŽMURENJA: »Novinari su u bivšoj SFRJ bili svojevrsni društveno-politički radnici u funkciji državne politike. Posljednjih de - set godina nisu bitno mijenjali svoje mje - sto i ulogu u društvu, samo su promijenili ideološki predznak – s komunizma prešli su na nacionalizam. No, Sonja Biserko će u istom tekstu dodati da i nezavisni mediji, poput »Vremena« i »Borbe« s početka de - vedesetih godina »zamagljuje karakter i prave ciljeve srpske agresije«. Pokušaj ovih novina da jednako prikažu obje su - kobljene strane i da rat predstave kao građan - ski, promašuje temu, jer se time prikriva ekspanzionistička srpska politika.

Upravo ovo široko rasprostranjeno žmure -

Latinka Perović, povjesničarka

Jedinstveno na srbijanskoj sceni

Povjesničarka Latinka Perović ocijenila je da je pojava Sonje Biserko na srbij - anskoj javnoj sceni jedinstvena i da se »takvi ljudi u pojedinim društvima osluškaju a u drugim progone«. Osvrćući se na sam naslov knjige, Latinka Perović navodi da se pozicija Srbije mora proma - trati dvojako.

»Ukoliko je promatramo globalno, na - kon raspada istočnog bloka i kraja hlad - nog rata, Srbija na Orijentu djeluje zaka - snjelo i izgubljeno, međutim promatrana u okviru ex SFRJ, djeluje sigurno i aro - gantno, s pogledom uprtim u prošlost«.

Markirajući jednu od ključnih tema koji - ma se bavila Sonja Biserko, a to su zločini, Latinka Perović pravi direktnu ve - zu između njih i nacionalističke ideologi - je.

»Važno je dešifriranje ideološkog i poli - tičkog konteksta koji su zločinu dali legiti - mitet. Tako što su se zločini kolektivizirali kroz parole 'svaki je Srbin je Radovan' ili 'svi smo mi Milošević', zločin prestaje da bude zločin i postaje vrijednosno prihva - tljiv čin 'u ime naroda'. Plasiranje takvih 'vrijednosti' su u suštini prijetnje slobodi pojedinca, da slobodno misli i moralno se opredjeljuje.«

nje i koketiranje sa nacionalizmom, koje se nastavilo i nakon listopadskih promjena, Sonja Biserko vidi kao »griješ svoje gene - racije«. Predstavljajući svoju knjigu novo - sadskoj publici, Biserko je rekla da je ta »njezina« generacija, kao i međunarodna zajednica, odbila da se suoči s pravim značenjem bujanja nacionalizma krajem osamdesetih, kao što danas odbija da se suoči s njegovim katastrofalnim posljedi - cama. Ovo zabijanje glave u pijesak, i sli - kanje postlistopadske Srbije ružičastim to - novima, ostavlja Srbiju i dalje pred vrati - ma modernog svijeta.

Olivera Milosavljević, povjesničarka

Biserko se bavila posljedicama

Povjesničarka Olivera Milosavljević, govoreći na novosadskoj promociji »Srbije na Orijentu« kazala je da je to knjiga koja pre svega govori o samoj autorki.

»Konstantan je gnjev kod oborskih intelektualaca, jer se Sonja bavila posljedicama njihovih aktivnosti: srpskim izbjeglicama i njihovom manipulacijom. Suprotno dominant - noj struji smatrala je povratak izbjeglicama ključnim, a najvećom manipulacijom je smatrala tezu koju su oni nudili o ujedinjenu srpskih naroda. Jer je cilj bio osvajanje te - ritorije a ne ujedinjenje Srba. I samo da nema Sonje Biserko sve bilo u savršenom re - du, svi bi se složili, obožili i umnožili, i onda dobrovoljno ugorali u topli nacionalni tor i čekali da im oborski intelektualci s vrha brda objasne da opasnost vrebja jer Sonja Bi - serko i dalje jaše.«

Ivo Kujundžić, urednik »Korijena«

Pitanja manjina – prioritet suvremene Europe

*Pratimo rad i život hrvatskih manjina u devet europskih zemalja**

*Mediji na manjinskom jeziku imaju osobito važnu ulogu**

Prevladavanje nesuglasica među vojvođanskim Hrvatima za primjer drugim zajednicama

Razgovor vodila: Dušica Dulić

Ivo Kujundžić rođen je 1959. godine u Zagrebu, osnovnu i srednju školu završio je u Subotici, a diplomirao na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Trenutačno priprema magistarski rad na temu »Hrvatske manjine u europskim zemljama«. Novinarstvom se od 1984. do 1990. bavio u »Subotičkim novinama«. Od 1990. radi na Hrvatskoj televiziji, zatim je od 1992. do 1998. godine dopisnik HRT-a iz Budimpešte. Od onda je urednik »Korijena«, a od nedavno i član saborskog Pododbora za hrvatske manjine u europskim zemljama.

HR: Od kada i s kojom namjerom se realizira emisija »Korijeni – hrvatske manjine u Europi« na Hrvatskoj televiziji?

Dok sam bio dopisnik Hrvatske radiotelevizije i HINE iz Budimpešte vidio sam koliko mađarska država brine o svojoj manjini, Mađarima u susjednim zemljama. Budući da u Hrvatskoj još u to vrijeme nije bilo točno diferencirano što je dijaspora, što su manjine, mislio sam da bi dobro bilo pokrenuti jednu emisiju koja će se baviti Hrvatima u susjednim zemljama. Ta moja inicijativa je prihvaćena na HRT-u, onda sam se vratio u Zagreb i sve do danas sam urednik »Korijena«. U siječnju smo obilježili petu godinu emitiranja ove emisije. »Korijeni« idu dvotjedno, idu na prvom kanalu oko 15 sati subotom. Želim dodati da će u ljetnoj programskoj shemi HTV-a, od 5. srpnja do 12. rujna, emisija »Korijeni-hrvatske manjine u Europi« biti emitirana svakog drugog četvrtka u 16.30 sati na Prvom programu. Pokrivamo rad hrvatskih institucija i događaje u devet zemalja gdje Hrvati imaju ili bi trebali imati status manjine: Mađarska, Austrija, Italija, Srbija i Crna Gora, Slovenija, Rumunjska,

Makedonija, Slovačka i Češka. Kronološki pratimo sve što je aktualno Hrvatima koji tamo žive. To nije uvijek samo vezano za institucije već i za ljude, pojedince koji su po nečemu istaknuti. Osnovna je koncepcija ta da u svakoj emisiji izvještavamo o svim ovim zajednicama. Tako želimo pomoći tim ljudima da se bolje organiziraju, da ljudi u Hrvatskoj više doznaju o Hrvatima koji žive vani, ali i obrnuto. Događa se i njihovo međusobno povezivanje. Nedavno su se Hrvati iz Crne Gore povezali s Hrvatima iz Mađarske, zatim gradišćanski Hrvati s Hrvatima iz Makedonije. Manje-više, njima su problemi kao manjinama slični.

HR: Radi li ekipa »Korijena« neke tematske emisije u kojima se bavi samo hrvatskom zajednicom u jednoj od spomenutih zemalja? Recimo, emisije samo o Hrvatima u Mađarskoj ili Hrvatima u Vojvodini?

Ne, mi to ne radimo. To radi Dokumentarni program Hrvatske televizije. Mi smo dio informativnog programa i to Redakcije vanjske politike i pratimo samo aktualne događaje.

HR: Kako je organizirana dopisnička mreža Vaše emisije?

Mi imamo jako dobru suradnju s našim dopisnicima. Recimo, kolege iz Dubrovnika pokrivaju i Hrvate u Crnoj Gori, kolege iz Osijeka pokrivaju Vojvodinu, s tim da sada imamo i dopisnicu u Beogradu, kolege iz Čakovca pokrivaju donji zapadni dio Mađarske, itd. Kada su veći događaji, onda naše ekipe iz Zagreba odlaze na lice mjesta i pripremaju izvještaje za emisiju. Vrlo dobro surađujemo i s kolegama iz Vojvodine, Austrije i Mađarske.

HR: Vi ste u novom sastavu saborskog Pododbora za hrvatske manjine u europskim državama koji funkcionira unutar saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Čime će se taj Pododbor baviti?

Djelovanje Pododbora je u funkciji pripreme plenarnih sjednica Hrvatskoga Sabora. Pododbor ima devet članova, od čega je petero saborskih zastupnika. Predsjednica je zastupnica *Ivana Sućec-Trakoštanec*, a članovi zastupnici *Ivanka Roksandić*, *dr. Stjepan Bačić*, *Niko Rebić* i *Pejo Trgovčević*. Pododbor ima i vanjske članove, a to su predstavnik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore *Luka Ciko*, predstavnik Hrvatske biskupske konferencije i ravnatelj Hrvatske inozemne pastve *mr. Ivan Petro Grgić*, predstavnik Filozofskog fakulteta i Instituta »Ivo Pilar« iz Zagreba *dr. Dra-*

go Pavličević i ja kao predstavnik HTV-a i urednik emisije »Korijeni«. Mi ćemo nastojati pomoći hrvatskim manjinskim udrugama u svih devet europskih zemalja. Sad smo nedavno dobili jedno pismo iz Slovenije, rekao bih dosta dramatično. Naše će ih izaslanstvo posjetiti, a problem je što Hrvati u Sloveniji još nisu priznati kao manjina. Po mojemu mišljenju, Sloveniji se, na području zaštite manjina, malo pri ulasku u Europsku uniju progledalo

HR: Obilazite hrvatske zajednice u devet europskih zemalja. Koliko je po Vašem mišljenju dobro organizirana hrvatska zajednica u Vojvodini? Koliko se razlikuje njezin položaj u odnosu na položaj Hrvata u nekim od drugih europskih zemalja?

U zadnjih nekoliko godina ja bih istaknuo jako veliki napredak hrvatske zajednice i u Srbiji i u Crnoj Gori. Osnovano je Hrvatsko nacionalno vijeće, ujedinjene su dvije

kroz prste. Oni su kao manjine priznali Mađare i Talijane, kojih je samo par tisuća u Sloveniji, a Hrvate kojih prema službenom popisu u Sloveniji ima 54.000, nisu priznali kao manjinu jer tvrde da su došli tek u zadnjih pedeset godina kao radnici što nije točno. U okolici Krškog i uz granicu ima puno naselja u kojima Hrvati žive stoljećima. Ipak, pokazuju se neke naznake da će to pitanje biti riješeno. Želimo vjerovati da će doista tako i biti.

hrvatske stranke... Mislim da je puno urađeno i da se osjete promjene na bolje. I Srbija će možda brže nego što mnogi misle ući u europske integracije. Osjeća se jedno poboljšanje, unatoč aktualnim problemima. Mislim da je položaj Hrvata sada puno bolji nego što je bio prije 2000., a o ranijim razdobljima da i ne govorimo. Do pada Miloševićeva režima Hrvati u Srbiji bili su hrvatska zajednica koja je bila u najlošijem položaju u odnosu na položaj Hrvata u dru-

gim europskim zemljama. Sad više nisu. Najbolji položaj imaju Hrvati u Austriji i Mađarskoj gdje su već dugo priznati kao manjina. U obje države dobivaju značajnu financijsku pomoć i inkorporirani su u sve institucije društva. U zadnje je vrijeme velik napredak pokazan u Rumunjskoj, mada su Hrvati tamo podijeljeni.

Rumunjska se trudi ući u Europsku uniju i nastoji ta pitanja što bolje regulirati. Hrvata ima oko 7.000 u šest rumunjskih

HR: Hrvati u Vojvodini tek nekoliko posljednjih godina dobivaju skromnu financijsku potporu za svoje projekte i institucije od strane države u kojoj žive. Sigurno ste upoznati s tim kakvu potporu imaju Srbi u Hrvatskoj?

Teško je raditi takve usporedbe i uspostavljati neki balans. Cilj hrvatske vanjske politike je ući u EU što prije. Temeljem toga Hrvatska mora dati određena prava svo-

redstva potpore. Samo za ovu godinu Srbi će u Hrvatskoj dobiti više od 5.000.000 kuna (oko 700.000 eura). Imaju svoje institucije, glasila, no, Hrvatska i drugim manjinskim zajednicama koje u njoj žive daje visoka prava. Čak i malobrojnima manjinama, poput Ukrajinaca. Recimo, Slovenci su u Hrvatskoj priznata manjina i dobivaju financijsku pomoć od hrvatske Vlade, za razliku od Hrvata koji žive u Sloveniji.

HR: Vi ste upoznati da u Vojvodini postoje tri medijska projekta na hrvatskom jeziku. Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice, »TV divani« i tjednik »Hrvatska riječ«. Koliko je po Vašem mišljenju dovoljno za hrvatsku zajednicu na ovim prostorima i koliko je zadovoljavajuća potpora matične i domicilne države, te same hrvatske zajednice ovim projektima?

Sigurno ljudi uvijek žele više. No, ovo je izniman napredak u nekoliko posljednjih godina. Osobito bih istaknuo jedini tjednik na hrvatskom jeziku »Hrvatsku riječ«. To je izuzetno važan projekt i dužnost je svih hrvatskih institucija u Subotici i Vojvodini da pomažu ovaj list. Jednako je dužnost i ove države u kojoj se list izdaje da pomaže ove manjinske institucije. To je jedan od preduvjeta za ulazak u Europsku uniju. Pitanje manjina je jedno od središnjih političkih pitanja suvremene Europe. Ono je posebno važno u srednjoeuropskim zemljama. Postoje neke velike europske zemlje koje su članice Europske unije, poput Francuske, a uopće ne priznaju nacionalne manjine. Oni to mogu zato što su Francuska. Jednostavno, zakoni nisu jednaki za sve. Postoje ravnopravni i ravnopravniji. To je jednostavno tako, svidalo se to nama, ili ne. Male srednjoeuropske, bivše komunističke a sadašnje tranzicijske države, koje žele u Europsku uniju upravo na način priznavanja prava manjina mogu pokazati koliko su demokratske. Danas bez toga nema europskih integracija.

Mediji na manjinskom jeziku imaju osobito važnu ulogu. I u drugim državama javne televizije ne prate baš mnogo manjine i njihove manifestacije. Recimo u Hrvatskoj postoji specijalizirana emisija koja se zove »Prizma«, tjedna jednosatna emisija, koja se bavi tom problematikom. Ova emisija će se sada proširiti tako što će sve brojnije manjine imati svoje polusatne emisije. Tako nešto već postoji u Mađarskoj i Austriji. Vjerojatno će to uskoro zaživjeti u Hrvatskoj, a po momu mišljenju trebalo bi tako biti i u Srbiji. Mediji su, uz svakako školstvo, najvažniji za očuvanje identiteta i jezika manjinske zajednice.

sela, a imaju svog zastupnika u Parlamentu, imaju svoje dvije udruge, a nedavno ih je posjetio i predsjednik RH Stjepan Mešić. Oni bi samo, po primjeru Hrvata u Vojvodini, trebali eliminirati nesporazume unutar zajednice. Sad po nečemu i Hrvati u Vojvodini mogu biti primjer.

Hrvati u Crnoj Gori bi po uzoru na Hrvate u Srbiji, budući da očito ne priznaju Hrvatsko nacionalno vijeće, trebali napraviti neku svoju sličnu organizaciju. No, oni tamo čekaju da se prvo riješi status Crne Gore. Oni imaju političku stranku u Tivtu, Hrvatsku građansku inicijativu, imaju Hrvatsko građansko društvo u Kotoru, ali se ne zna točno tko politički predstavlja sve Hrvate u Crnoj Gori. Dakle, trebali bi se ili uključiti u već postojeće Hrvatsko nacionalno vijeće ili formirati svoju krovnu instituciju koja bi ih predstavljala i u Crnoj Gori i u Hrvatskoj.

Vrlo su velik napredak napravili Hrvati u Makedoniji. Oni su tamo priznati kao manjina, dobili su dobre prostorije od makedonske vlade u Skoplju, a imaju podružnice i u Bitoli, Štipu, Ohridu i jako puno rade.

jim manjinama. I ona to daje bez obzira na susjede. Što se tiče srpske manjine, ona ima tri svoja zastupnika u Hrvatskom saboru i Srbi u Hrvatskoj dobivaju značajna

Umjesto »Dinama«, u timu HRT-a

»Kada sam bio u trećem razredu gimnazije u Subotici i igrao nogomet za 'Bačku', pozvali su me u 'Dinamo'. Prošao sam njihove kriterije, no, imao sam lošu ocjenu iz latinskog pa sam se morao vratiti. Još jednom sam se okušao tamo kao student, ali tada je već bilo kasno. Meni je ipak draže što sam ostavio nogomet i završio fakultet pa se sada bavim novinarstvom«. ■

Političku scenu Srbije i sudbinu Vlade vrlo vjerojatno odredit će izbor predsjednika

Što će biti sa srbijanskom Vladom?

Dvije su opcije u optičaju: prijevremeni izbori ili rekonstrukcija Vlade jer, premda, predsjednički izbori nisu bili i glasovanje o povjerenju Vladi loš rezultat kandidata koalicije na vlasti je ipak protumačen kao nepovjerenje u ovu Vladu da postojeće velike probleme u zemlji može uspješno rješavati

Piše: Jasminka Dulić

Već na samom početku kampanje za predsjedničku fotelju počele su kalkulacije o eventualnoj rekonstrukciji Vlade, a u noći, nakon što su objavljeni rezultati prvog kruga predsjedničkih izbora, opstanak sadašnje manjinske Vlade u srbijanskom parlamentu ozbiljno je doveden u pitanje.

Predsjednik Vlade Vojislav Koštunica

IZGUBLJENI LEGITIMITET: Da bi Vlada donosila odluke važne za državu i budućnost Srbije, mora imati stabilnu većinu i mora imati legitimitet, koji je izgubila porazom svog kandidata, čulo se od političara. Da se to postigne, dvije su opcije u optičaju: prijevremeni izbori ili rekonstrukcija Vlade jer, premda, predsjednički izbori nisu bili i glasovanje o povjerenju Vladi, loš rezultat Maršićanina je ipak protumačen kao nepovjerenje u ovu Vladu da postojeće velike probleme u zemlji kao što su – stabilnost, kriminal, korupcija, siromaštvo, nezaposlenost, može riješiti. Do predsjednik Vlade, čija stranka ujedno drži i državnu kasu, najavio je neophodnost rekonstrukcije Vlade ili potrebu prijevreme-

nih izbora, imajući na umu da su njihovi glasači, po procjenama stručnjaka, uglavnom glasali za Tadića.

U nedjelju, to jest poslije objavljivanja zvaničnih rezultata, ako ništa ne pođe naopako, imat ćemo konačno novog predsjednika, te će se tako institucija predsjednika države poslije nekoliko godina neizvjesnosti, napokon stabilizirati, ali i nadalje ostaje otvoreno pitanje stabilne većine u Skupštini što i podrazumijeva stabilnu Vladu.

REKONSTRUKCIJA ILI IZBORI: U vrijeme između dva kruga izbora ponovno je otvoreno pitanje ulaska Demokratske stranke u Vladu i formiranje stabilne većinske Vlade. Tadić je rekao da to nije tema dok se predsjednički izbori ne završe i ne izabere predsjednik, a predstavnici Srpske radikalne stranke i sam Nikolić zagovaraju prijevremene parlamentarne izbore, iako su na predsjedničkim izborima dobili manji broj glasova nego što su očekivali.

Stav Europske unije je jasan, poštovat će izbornu pobjedu bilo kojeg kandidata, ali bi oni ipak željeli da pobjedi jedna, po njihovom mišljenju, »demokratskija« opcija.

U međuvremenu Vlada se trudi svim silama da djeluje kao »ozbiljna i stabilna«

dugoročna Vlada. Naprimjer pokrenut je program za registraciju poljoprivrednika, ali bez jasnijeg programa za financiranje poljoprivrede, po ne znamo koji put napravljen je novi školski sistem i program, u pripremi su mnogi neophodni zakonski prijedlozi, vodi se kampanja za što veću potrošnju domaće robe uz sva zalaganja za dizanje kvalitete te iste robe itd.

DAMOKLOV MAČ: Ali, Damoklov mač, koji se zove Kosovo i Haški tribunal, stalno visi nad glavama čelnika ove države i to su dvije točke koji se ne mogu ignorirati. Ne treba biti euforični optimista i povjerovati, da će poslije uspostavljanja institucije predsjednika Republike Srbije odmah početi teći med i mlijeko. Pred nama je dugačak i mukotrpan put. Kineska poslovice kaže da i najduži put počinje prvim korakom, tako da će se glasovanjem u nedjelju načiniti samo jedan korak. U kom pravcu, odredit će sami glasači. Kako stvari sada stoje, to je za sada jedino efikasno sredstvo da se nešto promijeni u državi. Zato ne treba brinuti brigu o Vladi, (već će se naći neko rješenje), nego u nedjelju otići i glasovati po svojoj savjesti i željama, poručuje se građanima, jer svojim glasovima odlučuju o pravcu kojim će krenuti zemlja u sljedećoj dekadi. ■

Hoće li biti promjena u Skupštini Srbije?

Šezdeset pet godina braka sončanske obitelji Mrvičin

Obitelj i nogomet – zajedničke svetinje

Oni kao da varaju život, ostajući vjerni jedno drugom već šest i pol desetljeća

Vrijeme teče, život brzo prolazi – kaže jedna, sad već ne znamo da li narodna, ili novokomponirana pjesma. No, to kao da se ne odnosi na Anđeliju i Stipana Mrvičina, ili, kako ih svi Sončani poznaju, čika Stipu i teta Micu. Oni kao da varaju život, ostajući vjerni jedno drugom već šest i pol desetljeća. Naime, Mica i Stipan, mladi, naočiti i zaljubljeni, vjenčali su se daleke 1939. godine, sedmog svibnja. Anđelija je rođena 18. ožujka 1922. godine u Debeljači u Banatu, u obitelji Kolarski. Kako joj je otac bio blokar na željeznici, služba ga je već 1923. godine dovela u Szent Ivan (današnja Prigrevica), gdje je Anđelija provela djetinstvo i prve dane djevojaštva. Stipan je rođen 1919. godine, 23. kolovoza, u Bačkom Monoštoru, u obitelji policajca i kućanice. Oca i majku služba je odvela na Kosovo, a devetomjesečnog Stipana sudbina je dodijelila djedu Bokeru, koji mu i nije bio stvarni djed, već stari prijatelj obitelji. Stipan je, tako, odrastao u imućnoj kafedžijskoj obitelji, daleko od tople majčinske ruke. Djed Boker ga je prigrlio kao najrođenijeg, a kako rođene djece nije imao, odgajao ga je kao sina. Namijenio mu je i bogatu udavaču iz susjedstva, Bunjevku Klaru, no život je htio drugačije. Naime,

Stipan je bio izuzetno nadaren nogometni vratar, sportsku karijeru je počeo s 15 godina u somborskom SAK-u. Nakon dvije sezone nogometno umijeće ga odvodi u obližnji Sent Ivan, gdje su bogate Švabe okupile najbolje nogometaše iz okolice. Mlad, naočit vratar, pomalo mangupska ponašanja, brzo je »zapeo za oko« Anđeliji, koja se i danas prisjeća tih dana sa sjetom: »Sjećam se, kao da je jučer bilo, kad sam ga ugledala među vratnicama. Mlad, visok, mačjih pokreta, dopao mi se na prvi pogled, upoznali smo se preko zajedničkog prijatelja, nastavili s druženjem i eto nas ovdje, gdje smo sad.« Anđelijini roditelji nisu priječili ovu vezu, no djed-Boker nije bio zadovoljan, Anđelijina singerica po njegovom mišljenju nije bila dovoljno dobra za miraz. Stipan, mlad i zaljubljen, odbacio je bogatstvo i 7. svibnja 1939. godine, vjenčao se sa svojom odabranicom Anđelijom. Prisjeća se tih godina i zbivanja: »Bio sam, da ne ispadnem neskroman, među najboljim vratarima na ovim prostorima. Zapazili su me i čelnici zagrebačkog Dinama i odveli me na probu. Već nakon nekoliko obrana na treningu, tadašnji trener je zatražio da me angažiraju. Sve je bilo spremno za potpisivanje profesionalnog ugovora, no presudna je bila Micina odluka da se vjenčamo i ostanemo u Szent Ivanu. Ubrzo je došao i rat, dvogodišnji boravak u logoru u Kišnjevu, povratak kući, a 1943. godine, na našu neizmjernu radost, rodila nam se starija kćerka Sonja, a 1946. i mlađa, Ružica. Preselio sam se u Sontu, gdje sam branio za tadašnju Slaviju, kasnije Dinamo. Branio sam dobro, a kad se očekivalo da ću pružiti najviše, naišla je neugodna ozljeda i to u rodnom Monoštoru, koja me je zauvijek odvojila od travnjaka, ali ne i od nogometa.«

Stipan je i dalje ostao vjeran klubu, obavljajući dužnosti po potrebi. Najljepša nagrada za sedam desetljeća u sportu bila mu je nedavna odluka Skupštine sončanskog »Dinama« o proglašenju doživotnog počasnog člana ovoga kluba, a vitrine mu krasi i priznanja NSJ, NSS, NSV, te loptadar NS Beograda.

Mica i Stipan danas žive u skromnoj kućici u Sonti, željno očekujući svaki dolazak ili poziv najmilijih iz Apatina, ili iz

SAD-a. Naime, mlađa kćerka živi u Apatinu, kao i dvije unuke i dva praunuka, a starija kćerka, unuk, unuka, i dvoje praukućadi obitavaju u Americi, Teta Mica kaže: »Živimo za svaki telefonski poziv djece, a dolasci su pravi blagdani. Dok smo bili mladi, išli smo i mi kod njih u goste, no više ne podnosimo putovanje, pa zato, kad oni dođu k nama, našoj sreći nema kraja. Nadamo se da ćemo se ovog ljeta okupiti svi, pa da valjano proslavimo ovako lijepu godišnjicu.« Čika Stipa dodaje: »U ovoj kući, oduvijek su bila otvorena vrata za sve ljude dobre volje. Moja Mica i ja preživjeli smo četiri režima, skupa smo pregrmjeli sva zla i nedaće, a isto tako, skupa smo preživjeli i lijepe trenutke. Nikad se nismo miješali u politiku, zato, s ponosom, kažem da imamo prijatelje u cijeloj bivšoj SFRJ, bez obzira na zbivanja koja su nas razdvojila. Priznajem da sam u mlađim godinama bio pomalo bečar, nisam ostao dužan ni tamburašima, ni pjevaljkama, a, bogme, ni kelnerima, no Mica je znala sve to istrpjeti, imala je oduvijek dobre živce, zahvalan sam joj za to, jer eto, uspjeli smo, zahvaljujući ljubavi, poštovanju i međusobnom uvažavanju, uščuvati svoj brak tolike godine. Još samo da dočekamo ljeto, da se cijela obitelj nađe na okupu, pa da još jedanput čujem one moje tamburaše«.

Ivan Andrašić

Održan Godišnji sabor HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru

Okrilje za somborske Hrvate

*Završena prva faza rekonstrukcije Hrvatskog doma * Intenziviran rad u brojnim odjelima*

U protekle dvije godine jedino hrvatsko kulturno-umjetničko društvo u Somboru, HKUD »Vladimir Nazor«, uspješno je organiziralo brojne manifestacije i gostovanja, a svoj je svakodnevni rad uljepšalo vidnom rekonstrukcijom Hrvatskog doma koju je prošle godine samo hrvatska Vlada pomogla s 300.000 kuna.

Na Godišnjem saboru, koji je održan u nedjelju, 20. lipnja, kroz iscrpni izvještaj tajnika HKUD »Vladimir Nazor« Zorana Čote mogle su se čuti sve aktivnosti Društva u protekle dvije godine, opširnije o radu folklornog, dramskog, tamburaškog, likovnog odjela, te odjela za njegovanje kulture Hrvata (Bunjevaca i Šokaca). Čulo se kako je s radom prestala ritmička sekcija, te kako je u osnivanju informatička koja će biti osobito zanimljiva mlađim članovima Društva. Uređivački odbor lista »Miroljub« u redovitom tiskanju ovoga lista sputavaju financijska sredstva, zbog kojih je u nekoliko slučajeva izlazio dvobroj. List najopširnije prati rad jedine hrvatske institucije u Somboru, te događaje vezane uz svetkovine Katoličke crkve.

Kako je na Saboru predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič informirao okupljene članove i goste, poslije uspješno završene prve faze rekonstrukcije Doma, očekuje se nastavak radova, no, oni ovise isključivo od dotacija, budući da KUD za to nije u mogućnosti na drugi način osigurati sredstva. Ocijenio je kako je suradnja s matičnom domovinom preko Generalnog konzulata, Veleposlanstva, Hrvatske matice iseljenika i Grada Zagreba na dobroj razini, te da je vidna i sve bolja suradnja među samim hrvatskim institucijama.

Radno predsjedništvo

Šima Raič

Prema financijskom izvješću blagajnika Društva Pere Krajningera ukupni prihodi protekle godine iznosili su oko 3.300.000 dinara, a u tekućoj se godini očekuju sredstva u iznosu od oko 1.000.000 dinara.

U najvećem dijelu rasprave po iznošenju izvješća govorilo se o velikom značaju nedavno tiskanog prvog sveska Leksikona podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca,

kojom je prigodom istaknuto kako bi on trebao biti u domu svake hrvatske obitelji. Rečeno je i kako bi se trebala uspostaviti čvršća i intenzivnija suradnja s NIU »Hrvatska riječ«, odnosno aktivirati više osoba koje bi redovito surađivale s tjednikom, dostavljajući im aktualne tekstove iz života hrvatske zajednice u Somboru. Na prijedlog starijih članova Društva dogovoreno je, kako će se ponovno na vidno mjesto staviti ploča s popisom od 14 osoba, članova Društva, koji su svoje živote izgubili na bitci za Batinu.

Od aktivnih članova društva i ravnatelja pojedinih odjela čulo se i kako je, zbog obimnih poslova oko organiziranja brojnih manifestacija i gostovanja, te dežurstava pri rekonstrukciji Hrvatskog doma, došlo do zamora pojedinih članova, te kako bi trebalo za mlađe okupljene u »Nazoru« osmisliti nove sadržaje i programe koji bi odgovorili novim, suvremenim potrebama mladih koji su prevazišli isključivi rad po odjelima koji se prakticirao u proteklom desetljećima.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Lazo Vojnić Hajduk je, govoreći o aktualnom položaju Hrvata i područjima djelatnosti HNV-a, pohvalio vrlo zapažen rad »Vladimira Nazora« iako se on temelji na amaterskoj radu, te je istaknuo kako HNV potiče autonomnost hrvatskih institucija, ali da se mora uspostaviti i bolja međuinstitucionalna komunikacija.

Godišnjem Saboru Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, na kojem je u Upravni odbor umjesto Jelice Nikolić većinom glasova izabran Željko Kolar, osim već spomenutih, prisustvovali su i zastupnica Demokratske stranke u Republičkoj skupštini Anita Beretić, potpredsjednik SO Sombor Danilej Koril, te predstavnici nekoliko hrvatskih institucija iz Vojvodine.

Dušica Dulić

Sudionici Sabora

Emancipacija?

(Ne)ravnopravnost spolova

*Teret neravnopravne prošlosti * Moderno doba donijelo je oslobođenje od stega neravnopravnosti * Poslovno izjednačavanje spolova*

Piše: Dražen Prčić

Suvremeno društvo zakoračilo je u treći milenij svog postojanja poslije Krista, izmijenivši na svom povijesnom putu poznate etape civiliziranog razvitka. Stari, srednji, ali i svi prošli u periodu prije naše ere, te dobar dio novog vijeka u kojemu danas živimo, nisu poznavali institut ravnopravnosti spolova. Osim prava na udaju, što je bilo iznimno poželjno »obaviti« što prije, žene gotovo da nisu imale nikakva društvena prava. Osim nekoliko povijesnih izuzetaka, poput žena iz kraljevsko-carskog miljea (*Katarina Medici*, *Maria Theresia*, *Elisabeth II* ili ratnice *Jeanne D'Arc* (Orleanska), slabiji spol je

proživljavao život u gotovo potpunoj izoliranosti unutar kućnih zidova. Muška glava obitelji predstavljala je vrhovni autoritet i apsolutnu vlast, a svako suprotstavljanje često je znalo biti i najrigoroznije kažnjeno. U najkraćem, žene nisu imale nikakva prava i gledano tadašnjim očima moguća emancipacija i neka buduća ravnopravnost spolova činila se posve nerealnom i nemogućom. Ali nezadrživi kotač budućnosti »ubrzan« tokovima sve naprednije znanosti i tehnologije, s kojom je u samo nekoliko decenija moderno društvo preskočilo desetine vjekova, sve više je »lomio« mnogobrojne ustaljene tabue, a među njima,

prije svih, i žensko pitanje. Žene su sve više uključivane u ravnopravnije učestvovanje u stvarnosti, napuštajući »obiteljske zatvore« u kojima su provele stoljeća. I onda su, prvo na Novom Zelandu, dobile pravo glasa...

ŽENE I MUŠKARCI: Danas, kada su moderne povijesne revolucije uzdignle ljudsko društvo do njegovih najviših visina (?), ženski rod doživljava najsajjnije trenutke svoje egzistencije na planetu koji, još od *Eve*, dijele s muškarcima. Podjela na »slabiji« i »jači« spol u 21. stoljeću sve manje ima realnu težinu diferencijacije. Žene su više nego ravnopravni faktori modernog

društva, rade, rukovode, bave se politikom i, konačno, lete u svemir. Jačanjem feminističkih pretenzija i ustrajnom borbom za ostvarivanjem vlastitih prava, koja su bila sputavana milenijima, uz pomoć sve liberalnijih protekcionističkih zakona, na kojima počivaju sva slobodoumna demokratska društva današnjice, moderna žena je posve izjednačena s muškarcem. Barem što se zakonske regulative tiče. Istina je da muškarac uvijek lakše i prije dobije posao, a da se žena još uvijek vrlo teško zapošljava, ali svemu je kriv upravo »moderna koda« povijesti koji je, uz brojne beneficije; donio i surovu kapitalističku stvarnost u kojoj se jedino vrednuje mogućnost profita i zarade uz što manje troškova. A ženska osoba zbog svoje prirodne biološke uloge, za budućeg poslodavca predstavlja potencijalnu »opasnost« od višestrukih trudnoća na njegov račun. No, sve smo više svjedoci pojava da se moderne žene odriču prva

na materinske dopuste i poslije samo mjesec dana od porođaja vraćaju na svoja radna mjesta, ne želeći izgubiti »nit« poslovno-radne aktualnosti. Izmjenom zakona u brojnim modernim državama dana je pogodnost supruzima da odluče koji će od njih dvoje uzeti materinski dopust i svakim danom je sve više primjera da se za pregaču, benkice, dude i ostalo što uz bebicu ide, odlučuje »jači« spol. Dok mama radi, tata ostaje doma i postaje »mama«.

ŽENSKI IDEAL: Nakon milenija prošlosti ugnjetavane žene su dočekale svoj trenutak i ne namjeravaju ga, više nikad, prepustiti slučaju. Procentualno gledano brojne su znanstvene grane u kojima ženska populacija sve više preuzima primat, police knjižara ispunjene su brojnim naslovima ženskih autorica, sve je više uniformiranih žena u redovima policije, vojske, pa čak i vatrogasnih postrojbi. Podjela na ženska i muška zanimanja gotovo da i ne postoji, jer su »dame« u stanju obavljati i najteže fizičke poslove u još težim vremenskim uvjetima. Vratimo se samo jedno do dva stoljeća unatrag, u naše vojvodanske predjele. Ideal ženske ljepote, koji je u 18. stoljeću bio izrazito na cijeni, bio je oličen u sljedećim atributima koje je ondašnja »ljepotica« morala posjedovati: visoka, krupna, rumena, brkata (ma koliko čudno zazvučalo)!

Odgovor na bilo koju nedoumicu mlađih naraštaja, koji se danas dive sve više vještačkim »barbikama« koje predstavljaju industrijski nametnuti ideal, krije se u činjenici da se tada od žene, pokraj svih već normalnih bioloških osobina tražila i fizička sposobnost višesatnog obavljanja teških fizičkih poslova tijekom uobičajenog radnog dana u polju i na obiteljskom imanju. Napirilitane, namazane i nakinđurene nazovi ljepotice danas nisu u stanju skuhati niti jedan pošten ručak!

S druge strane, još radikalniji je primjer dokazano-nedokazanog postojanja ženskog ratničkog plemena Amazonki koje su gospodarile nad muškim robovima u svom matrijarhatu unutar negostoljubivog podneblja duboke neistražene džungle. Spomenuti oblik ženske vladavine u tom društvu posve je po svojim osobinama dominacije bio ravnopravan pandan patrijarhatu koji dominira i danas u brojnim nerazvijenijim društvenim zajednicama, ali nikad nije uhvatio dubljih korijena. Ali sve smo više svjedoci, putem brojnih primjera koje nam serviraju brojni mediji, da stranice crnih kronika često pune violentne žene koje ubijaju, povređuju ili maltretiraju muškarce u svome okruženju. Više nije nikakva senzacija kada žena istuče muža, a najstrašniji je što pozive u pomoć muških osoba niti jedna nadležna institucija ne shvaća ozbiljno.

RAVNOPRAVNOST I EMANCIPACIJA

JA ŽENA: pripadnice slabijeg spola izbile su se za svoja prava, dokazavši svoju jednakost u rušenju neprihvatljivih stereotipa prošlosti. Moderna žena je uspješna djelatnica i brižna majka i supruga, prihvaćena i cijenjena u društvu i svom domu. Ali, nažalost, sve je evidentnija jedna pojava koja uzima maha među uspješnim ženama. Sve kasnije se odlučuju, radi karijere i poslovnog uspjeha, za zasnivanje obitelji i rađanje potomaka. Brak shvaćaju kao tamnicu u kojoj će njihova individua biti i suviše zapostavljena i okovana uobičajenim obvezama. Sve masovnija pojava lezbijskog afiniteta također ide u sličnom zabrinjavajućem smjeru. Tko će radati? Iako smo danas ravnopravni, muškarci još uvijek to ne mogu. Možda u budućnosti? ■

Jednodnevni posjet Osječana Subotici

Prekogranična suradnja u Euroregiji Dunav-Drava-Sava

Agencija lokalne demokracije, nevladina udruga iz Osijeka, organizirala je jednodnevni posjet Subotici, 16. lipnja 2004. u sklopu projekta »Prekogranična suradnja u Euroregiji Dunav-Drava-Sava«.

Euroregija »Dunav–Drava-Sava« postoji nešto više od pet godina i kao takva registrirana je u Vijeću Europe, te su uspostavljene osnovne strukture i relacije za njeno funkcioniranje, što je utjecalo da se u međuvremenu znatno proširi.

U cilju oživljavanja Euroregije Dunav-Drava-Sava intenzivirane su aktivnosti na relaciji raznih organizacija, grupa, institucija i pojedinačnih građana. Iskustva upućuju, da se tek kroz izgrađene mreže relacija može očekivati i veći broj zajedničkih projekata s ciljem bilo rješavanja konkretnih potreba građana, ili pokretanja razvojnih ideja na području Euroregije.

Nedjeljivi dio ovog procesa je i stalno informiranje i proširivanje znanja svih koji su uključeni u aktivnosti prekogranične i euroregionalne suradnje, a sve u cilju razvojnih procesa i korištenja resursa i potencijala spomenute regije.

Sudionici ekskurzije bili su predstavnici grada Osijeka *Margit Zorić*, zadužena za suradnju s nevladinim organizacijama, predstavnici nevladinih organizacija s kojima ALD iz Osijeka već dugi niz godina vrlo uspješno surađuje kroz razne projekte,

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, PRONI Centar za socijalno podučavanje, »Albert E«, Udruga građana za tranziciju, Zeleni Osijek, Agencija za informiranje, Europejci, Osječki zeleni, zatim predstavnici političkih stranaka i to SDP-a, Libre te predstavnici medija, odnosno vlasnik i novinar lokalnih novina »Osječki dom«.

U sadržaj ekskurzije bio je uključen posjet Otvorenom sveučilištu, Subotica,

zatim prijam kod gradonačelnika Subotice *Géze Kucsere*, razgledavanje grada s posjetom muzeju i sinagogi, posjet vinskom dvoru, i turistički obilazak jezera Palić.

»Namjera nam je bila pokazati da su unutar Euroregije »Dunav–Drava-Sava« mnoge ljepote neotkrivene, a ovom ekskurzijom indirektno smo željeli pomoći i promociji kontinentalnog turizma« zaključili su predstavnici ALD-a iz Osijeka.

L. S.

Autobusne linije do hrvatskog primorja

JP »Subotica-trans« obavještava svoje putnike, korisnike međunarodne linije Subotica–Novi Sad–Zagreb, da je u suradnji sa hrvatskim partnerom: Croatiatransom, od 1. srpnja 2004. g. uspostavio sinkronizirane polaske iz Zagreba prema Hrvatskoj obali Jadranskog mora i tijekom predstojeće ljetne sezone.

Svi polasci iz Zagreba prema hrvatskom primorju su sinkronizirani sa dolaskom autobusa JP »Subotica-transa« na zagrebački autobusni kolodvor.

Primjer: polazak iz Subotice u 8.00 – dolazak u Zagreb u 15.30:

- polazak za Poreč u 16.00 dolazak u 21.15 – cijena karte u jednom smjeru 25 eura
- polazak za Pulu u 16.00 dolazak u 21.00 – cijena karte u jednom smjeru 25 eura
- polazak za Zadar u 16.30 dolazak u 21.30 – cijena za jedan pravac 18 eura
- polazak za Rovinj u 17.30 dolazak u 23.00 – cijena karte 25 eura
- polazak za Split i Makarsku u 17.00 dolazak u 2.00 – cijena karte 22 eura

Napominju iz »Subotica-transa« da su sinkronizirani polasci i u jutarnjim satima prema hrvatskom primorju, kada autobus Subotica-transa stiže u Zagreb oko 5.30 (novouvedena noćna linija koja polazi u 22.00 iz Subotice)

Za sve informacije u vezi polazaka autobusa prema hrvatskom primorju, obratiti se »TURIST-BIROU« JP »Subotica-transa« na subotičkoj autobusnoj stanici ili na telefon: 555 – 466, kao i na autobusnoj stanici u Novom Sadu. ■

Hrvatska slavi Dan državnosti

Hrvatska danas slavi Dan državnosti. 25. lipnja 1991. Hrvatski sabor donio je Deklaraciju o proglašenju suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske te Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti. Tim je odlukama bio potaknut postupak razdruživanja od drugih republika i SFRJ te postupak za međunarodno priznanje.

Lipanjku Deklaraciju Sabor je donio na temelju referenduma održanog u svibnju 1991., na kojemu se velika većina hrvatskih građana očitovala za državnu neovisnost Hrvatske.

I ove će se godine u Subotici i Beogradu, u organizaciji Generalnog konzulata i Veleposlanstva RH obilježiti ovaj dan. ■

Priopćenje za javnost Hrvatsko-bunjevačko-šokačke stranke u osnivanju

Održana osnivačka skupština

Uredakciju »Hrvatske riječi« 21. lipnja Hrvatsko-bunjevačko-šokačka stranka u osnivanju uputila je priopćenje kojim se javnost obavještava, kako je 20. lipnja u amfiteatru Otvorenog sveučilišta održana osnivačka skupština ove stranke uz prisustvo 111 osnivača iz općina Subotica i Sombor. Usvojeni su osnovni ciljevi političkog

djelovanja, Statut stranke i politički program predsjednika stranke. Za prvog predsjednika jednoglasno je izabran *Blaško Temunović*, a za potpredsjednika *Miroslav Pečerić*. Izabrano je devet članova Predsjedništva stranke, petnaest članova Glavnog odbora, pet članova Nadzornog odbora i tri člana Statutarne komisije. U priopćenju se između ostalog kaže, kako će se stranka početkom jeseni agresivno uključiti u predizborno kampanju za izbor vijećnika u svim općinama koje pokriva stranka, kao i za zastupnike u Skupštini Vojvodine i Republike Srbije, ukoliko izbori budu raspisani u tom periodu, te da će Zahtjev za upis u registar političkih stranaka biti podnijen tijekom sljedećih dana. Privremeno sjedište stranke je u Ulici Petefi Šandora 13«.

Blaško Temunović

Skup bez novinara

Radi bolje informiranosti javnost treba istaknuti kako novinari nisu bili pozvani na ovaj skup te da sve podatke objavljuju na temelju materijala koji im je dostavljen od strane Inicijativnog odbora Hrvatsko-bunjevačko-šokačke stranke.

VIJESTI

Razgovor čelnika HNV s rukovodstvom Radio Subotice

Na inicijativu i poziv rukovodstva Radio Subotice čelnici Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori posjetili su ovu medijsku kuću i obavili razgovor u srijedu 16. lipnja 2004. godine u prostorijama Radio Subotice.

U razgovoru se razmatrala aktualna problematika vlasničke transformacije medija kao i nastali problemi zbog neusuglašenosti zakonskih rješenja kojima se regulira rad posebno radijskih medija. Čelnici Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine su se založili za dalju profesionalizaciju i pojačanje Uredništva na hrvatskom

jeziku ove radijske kuće.

U razgovoru su sudjelovali ravnatelj Radio Subotice Antal Biacsi, potpredsjednik UO Radio Subotice Franjo Vujkov, te predsjednik HNV-a mr. sc. Josip Ivanović, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazar Vojnić Hajduk, i predsjednik HNV-ovog Odbora za odnose s Državom i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

Sredstva za 101 instituciju

Za manifestacije u kulturi subotička lokalna samouprava izdvojila je 2.700.000 dinara, koji će biti dodijeljeni 101-om kulturno umjetničkom društvu, institucijama i nevladinim organizacijama. Najveću dotaciju u iznosu od 200.000 dinara dobio je Mađarski kulturni centar »Népkör« za organiziranje III. Interetno festivala, a po 100.000 dinara dobili su Muzička škola, Salaško kazalište Novi Sad i YU Fest za

organiziranje Etnofesta 2004. Ostali su dobili manje iznose. Gradska vlada dala je suglasnost i za rješenje o dodjeli 1.800.000 dinara za nakladničke projekte. Najveću dotaciju dobio je Gradski muzej za tiskanje knjige »Gradotvorci«.

Međunarodni festival United Games-a

Od 20. do 27. lipnja u Subotici se ponovno održava međunarodni festival United Games-a. Festivalu prisustvuju mladi iz Austrije, Mađarske, Njemačke, Češke, Slovenije i Subotice. Slogan festivala je »More than words...« (»Više od riječi«). Za vrijeme festivala, mladi će sudjelovati u lokalnim projektima, među koje spadaju obnavljanje enterijera vrtića Béla Csikos, farbanje dvorišta igraonice Abrakadabra, jedan dvodnevni tečaj u radu s mladima, itd.

Skupština Udruženja za povraćaj imovine

Obavještavaju se svi zainteresirani za povraćaj imovine da će se Skupština Udruženja za povraćaj imovine na teritoriju Subotice i okolice održati 27. lipnja s početkom u 12 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

DialUp, Full i Day nalozi	DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet	Wireless internet
Izrada web prezentacija	Web honlapok kidolgozása
Prodaja računara i opreme	Számitógép és alkatrészek árusítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

Obilježavanje 1700 godina stradanja srijemskih mučenika

Hodočasnici iz Zadarske biskupije u Srijemu

SRIJEMSKA MITROVICA – U subotu 19. lipnja u večernjim satima u Srijem su pristigli hodočasnici iz Zadarske biskupije. Hodočasnici su pristigli u povodu obilježavanja 1700 godina od pogubljenja srijemskih mučenika koji su svoje živote dali za kršćansku vjeru za vrijeme cara Dioklecijana. Katedralna crkva sv. Stošije u Zadru također ove godine proslavlja ovaj jubilej jer je sv. Stošija jedna od srijemskih mučenica a pogubljena je u Sirmiju, današnjoj Srijemskoj Mitrovici, 304. godine. Upravo je to i razlog dolaska velikog broja katoličkih vjernika iz Zadra.

Pristiglo je 13 autobusa Zadrana. Ovo je prvi ovako veliki organizirani skup u Srijemu nakon puno godina a na kojemu se okupio veliki broj Hrvata iz Hrvatske. Jedan autobus hodočasnika je ostao u Šidu a ostali su nastavili put Srijemske Mitrovice, Rume, Hrtkovaca... Hodočasnici su smješteni po obiteljima koje su se prethodno za to prijavile kod župnika.

Sutradan su svi hodočasnici išli na glavno euharistijsko slavlje u Srijemsku Mitrovicu. Rastanak je bio uistinu dirljiv. Kako dosta Šidana ljetuje u Dalmaciji, obećali su uzvratiti posjet svojim gostima tijekom ljeta, a potom su svi krenuli prema Mitrovici.

Misno slavlje u Srijemskoj Mitrovici je predvodio zadarski biskup uz nazočnost biskupa Đakovačkog i Srijemskog *Marina Srakića* i pomoćnog biskupa *Đure Gašparovića*. Na misi je osim župnika iz Srijemske Mitrovice *Eduarda Španovića* bio nazočan i veliki broj župnika iz Zadarske biskupije ali i župnika iz Srijemskog vikarijata. Biskup Zadarski je istaknuo kako je sv. Stošija na ovaj način poslije 1700. godina povezala vjernike iz Srijema i Zadra. Također je istaknuto da ostanemo svi vjerni vjeri

svojih otaca i da budemo ponosni zbog toga. Zadarski se biskup zahvalio svim Srijemcima na prekrasnom gostoprimstvu i pozvao Srijemce na uzvratni posjet Zadru koncem rujna, što su nazočni i prihvatili. Na koncu mise se mitrovački župnik vlč. *Eduard Španović* zahvalio hodočasniciima koji su došli a također i svim domaćinima koji su primili hodočasnike u svoje domove.

Na kraju, svi su suglasni da je ovaj susret i misno slavlje bio veliki poticaj na očuvanju katoličke vjere ali i hrvatskog duha na prostorima Srijema, jer je dao dodatnu snagu i ohrabrenje svim katoličkim vjernicima koji su bili nazočni proslavi.

I. Kušeta

Proslava blagdana Srca Isusova u Šidu

ŠID – U župnoj crkvi Presvetoga Srca Isusova u Šidu 18. lipnja proslavljen je blagdan Srca Isusova, koji je ujedno i crkveni god ove župne crkve u Šidu, tj. kirbaj kako Šidani vole reći. Euharistijsko slavlje je predvodio šidski župnik vlč. *Berislav Petrović* a nazočni su bili i grkokatolički župnici iz Šida, Berkasova, Bikića,

Bačinaca i Srijemske Mitrovice, te mnoštvo vjernika. Osim Šidana bilo je i vjernika iz okolnih mjesta. Po prvi puta nakon nemilih događaja iz devedesetih bili su nazočni i prodavaoci raznih crkvenih obilježja, kipova Krista, raznih svetaca, krunica, križeva, koji su za ovu priliku došli iz Novog Sada. Nakon završenog misnog slavlja, svi nazočni su se okupili na zajedničkom domjenku u crkvenoj porti, a poslije se proslava blagdana Srca Isusova nastavila u obiteljima.

I. Kušeta

Somborci na »Etno susretu« u Bilju

Slavonski čobanac i somborski sir

Šling i svila na grane u Dvorcu Eugena Savojskog Bunjevačka pjesma odjekuje hrvatskom stepom* Susreti pod pokroviteljstvom predsjednika RH Stjepana Mesića**

BILJE – Članovi HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora gostovali su na dvodnev - nim »Etno susretima« koji su se peti put za redom održavali u slavonskom gradiću Bilju 11. i 12. lipnja ove godine, pod nazivom »Etno susreti – zajednička baština«. Organizator ovih susreta je Hrvatsko-mađarski kulturni centar i općina Bilje. Ovogodišnji susreti održavali su se pod pokroviteljstvom predsjednika RH gospodina Stjepana Mesića koji je i bio nazočan drugog dana, na zatvaranju Susreta.

Bogati program susreta odvijao se na više različitih lokacija u Bilju.

STARI ZANATI: Tijekom cijele manifestacije, u prolazu u dvorac Eugena Savojskog održavale su se radionice starih zanata. Tako su posjetitelji mogli vidjeti kako su se nekada plele ribarske mreže, kako se tkalo na tkalačkom stanu, vidjeti raznorazna grnčarska umijeća i druge zanate od kojih su neki gotovo i nestali, kao kovački zanat ili pređenje vune. Svi ovi zanati i danas se ovdje njeguju. U samom dvorcu upriličena je izložba etno predmeta Vedrana Strmečkog, izložba dječjih radova na temu meda i pčelinjih proizvoda uz degustaciju meda u prirodnom obliku i u

raznim pripremljenim koktelima, a oni sportski orijentirani posjetitelji mogli su pratiti veslačko natjecanje u kajacima i kanuima na rijeci Dravi ili sudjelovati u natjecanju ribiča, dok su najhrabriji mogli pješačiti ili u boljem slučaju voziti bicikl od Osijeka do Bilja.

PROGRAM: U kulturno-umjetničkom programu nastupila su kulturno-umjetnička društva iz Luga, Vardarca, Bilja, Belog Manastira, društvo »Branko Radičević« iz Darde, društvo »Čardaš« iz Suze i Plesna skupina »Tornado« iz Mađarske. Osim ovih kulturnih društava iz okolice i HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, svojim programom predstavili su se i gosti iz Splita i Polače kraj Zadra. Goste su zabavljali i tamburaški sastav Slavonski bečari, te estradni umjetnici: *Kičo Slabinac, Stjepan Jeršek – Štef, Željko Lončarić – Žec, Viktorija Kulišić – Đenka i Valentina Gyerek.*

Somborci su se predstavili dramskom predstavom A. Jakočevića »Albin bircuz« u režiji Marije Šeremešić, prvog dana, a idućeg reprezentativnim folklornim nastupom u kome su izvedene bunjevačke igre i dio običaja »Kraljica«. Za potrebe javnog

Crkva Blažene Djevice Marije u Bilju

sniimanja za slavonsku televiziju nastupio je i somborski tamburaški sastav iz redova somborskog hrvatskog društva s izborom svojih najboljih kompozicija.

Slavonci, veseli domaćini i poznati gastronomi predstavili su slavonski kulen i domaću slavonsku rakiju, a u vrtu caffe bara »Strauss« obje večeri održavale su se vrtne veselice uz živu glazbu i nadaleko poznati slavonski čobanac u kotliću.

Somborsku delegaciju predvodili su *Šima Raič*, predsjednik Društva i *Stipan Pekanović*, dopredsjednik. Osim razgovora s domaćinima, koji obećavaju uzvratna gostovanja i čvršću suradnju, somborska delegacija se imala prilike susresti i s predsjednikom Republike Hrvatske *Stjepanom Mesićem.*

Antonija Čota

Primjer dobre međunarodne suradnje

Za plinifikaciju Sombora pet milijuna eura

SOMBOR – Da za međunarodnu suradnju posebno u posljednje vrijeme, nema prepreka pokazao je i primjer zagrebačke »Montmontaže« i somborskog »Somborgasa« i to u oblasti plinifikacije ove zapadno-bačke općine, koja tek započinje u ovom kraju a traje će više godina. U prvoj fazi, pretpošte godine, dovođenjem plina do termo-regulacijske stanice u Somboru, u režiji novosadskog »NIS-a«, Zagrepčani su bili angažirani na izgradnji prvog distributivnog voda do industrijske zone grada i povezivanje gradske »Energane«, za što je uloženo 320.000 eura. U prošloj godini plin su dobila poduzeća »Zadrugarka«, »Sombormlin«, Uljara »Sunce« i asfaltna baza »Voj-puta« te je omogućeno da se na mrežu priključe još i »Tehnoteks«, »Proteinka« i »Čistoća« a sa 400.000 eura radove je, kao i pretpošte godine, financirala zagrebačka »Montmontaža« sada većinski vlasnik »Somborgasa«.

U ovoj godini računa se na priključenje 2.000 domaćinstava i većeg broja poduzeća i ustanova u oblasti društvenih djelatnosti. Računa se da će Zagrepčani za somborsku plinifikaciju izdvojiti ukupno pet milijuna eura.

A R.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

50 tisuća posjetilaca u Baji

Fešta u metropoli ribljeg paprikaša

BAJA – Da nije riblje juhe na bajski način, trebalo bi je otkriti – vele desetine tisuća posjetilaca, koji iz godine u godinu pohode Baju, grad na

obali Dunava u Mađarskoj. Službeno je grad Baja u sada već proširenoj Europskoj Uniji svjetska metropola po jednom izrazito podunavskom kulinarskom specijalitetu – ribljem paprikašu na bajski način. Više je to od riblje juhe, poput one u Segedinu, Apatinu ili Osijeku. Nigdje na svijetu se ne kuha istodobno u preko dvije tisuće kotlića (za više od 50 tisuća gostiju). Riječ je o festivalu koji se održava svake godine (druga subota srpnja) na trgu Svetoga trojstva i u okolnim uličicama.

HRVATI U BAJI: Baja broji 40 tisuća duša, a za feštu ugošćuje 50 tisuća posjetilaca, umjetnika, političara, biznismena diljem svijeta. Jedini je ovo grad u centralnoj Europi čiji mediteranski trg gleda ravno na pješčanu plažu i otok okružen rukavcem Šugovicom (riječ je hrvatskog podrijetla i označava vodu kroz koju su pastiri svojedobno tjerali ovce da se očiste od šugavo-

sti). Otok nosi ime pjesnika *Sándora Petőfija* koji je rođen nedaleko odatve i čiji se kult gaji jednako kao i uspomena na biskupa *Ivana Antunovića*, *Antu Evetovića* *Miroljuba* i druge rodoljube druge polovice XIX. stoljeća. Dakako znatni dio življa grada Baje je hrvatskog podrijetla. Ponajviše oni žive u predgrađu zvanom Vancaga, gdje je i sada dobro očuvan škanzen Bunjevačka kuća. U centru grada nalazi se nedavno obnovljena Bunjevačka katolička čitaonica (trenutno zaključana). Upravo se ovih mjeseci rješava na razini parlamenata Republike Mađarske i Republike Hrvatske izgradnja velelepnog Hrvatskog kulturnog centra u Baji.

Značajan je ovo centar bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj, ako ne i najznačajniji. Znaju to dobro upućeni koji ovamo dolaze od 1992. godine na znamenite Bajske razgovore. Manje je poznato da je u Baji rođen *Joakim Vujić*, otac srpskoga teatra, spisatelj *Bogoboj Atanacković* i kipar *Ede Telcs*. Sva ova imena ponajviše su poznata u Subotici gdje ulice nose ova imena, a je dan se »sokak« čak naziva Bajskim putem.

FESTIVAL RIBLJEG PAPIKAŠA: Trg Svetoga trojstva neizmijenjen do danas, bio je nadaleko poznat po sajmovima, a sada po festivalu ribljeg paprikaša. No, za ovu potonju feštu se jednako igra mačako i divojačko kolo do svitanja kao

prije osam desetljeća. Ideja da se organizira svenarodna fešta riblje juhe prvi je puta realizirana 1996. godine, za proslavu tri stoljeća prvog spomena Baje u historijskim spisima (bezimalo se ova prilika poklopila s obljetnicom dolaska Bunjevaca u ove krajeve). Tom prvom zgodom kuhalo se u 300 kotlića. Na centralnom je trgu postavljeno 300 stolova i klupa rezerviranih za obitelji i njihov krug prijatelja. Fešta nema karakter takmičenja, riječ je o ugodaju, o svojevrsnom karnevalu, o umjetnosti kuhanja i posluživanja, prigodi za veselje, uz folklor i sajam rukotvorina. U Baji se po glavi stanovnika troši 52 kilograma ribe. To znaci da se svakoga tjedna najmanje dva puta služi riblja juha od šarana ili mrene, paprikaš od smuđa, štuke ili soma (rijetko se riba peče). Kada se subotom prodefilirao gradom, osjeti se dim i miris riblje juhe. U stambenim naseljima Baje, ljeti i zimi, čak i kada snijeg pada, susrećete grupice ljudi oko vatre u zavjetrini kako okreću kotlić obješen na željezni tronožac. Kuhaju uvijek samo muškarci. Supruge spremaju tijesto oblika žigice. Recept je uvijek isti: na kilogram svježe očišćene i usoljene ribe dodaje se sitno narezanog crnoga luka veličine gušćeg jaja, litra i pol vode i žlica kvalitetne mljevene paprike. Vatra mora biti jaka i ujednačena, da se juha pjeni 25 minuta. Vadi se najprije juha u tanjur, na skuhane tjestenine, a potom se služi plata s ribljim mesom uz suho crno vino.

Navješćuje veliku feštu i tjedan kulture u Baji kojemu prisustvuju i umjetnici iz Sombora, Bezdana, Subotice, Osijeka i najnovijeg hrvatskog grada partnera – Labina.

L. Kiralj

Etno-festival na novosadskom »Štrandu«

Bolji uvjeti sljedeće godine

APATIN – U nevelikoj ekipi Turističke organizacije Apatin, koja je sudjelovala na Trećem etno-festivalu hrane i glazbe Vojvodine, KPZH »Šokadija« iz Sonte predstavljali su *Dejan Bukovac* i *Zoran Zlatar*. Ova prelijepa manifestacija, koju su organizirali američka fondacija ADF i Izvršni odbor Skupštine grada i Novog Sada, održana je u subotu, 19. lipnja, na novosadskom gradskom kupalištu »Štrand«. Za starinska jela, prave gurmanske specijalitete, pobrinuli su se kuhari i kućanice iz pedesetak vojvođanskih mjesta, kao i gosti iz istočne Srbije. Više tisuća posjetitelja uživalo je u ljepotama folkloru, te u bosanskim ukusima starinskih jela i pića, dakako, pravih domaćih bez primjesa kemijskih sredstava. Kako su na festivalu, sudjelovali predstavnici četrnaest vojvođanskih i deset srbijanskih općina, u potpunosti je ostvarena ideja da prikažu osobnosti svake nacionalne zajednice koje žive na ovim prostorima. I pored manjih primjedbi, *Boris Mašić*, direktor turističke organizacije Apatin, u suštini je zadovoljan »na ovoj manifestaciji sudjelovali smo prvi put. Nažalost, nismo imali dovoljno prostora, pošto smo dobili samo jedan štand, mada sam tražio tri. Teško je bilo na ovako skučenom prostoru predstaviti baštinu tri etničke skupine iz naše općine. Nekako smo se snašli, a prezadovoljan sam brojem posjetitelja, koji su bili oduševljeni šokačkim »ukiselo gibanicama« mađarskom makovnjačom i ličkom

basom. Pokazali smo im i dio naše ostavštine, u vidu narodnih nošnji i rukotvorina, a uspostavili smo i kontakte sa više institucija, kako domaćih, tako i inozemnih, koje bi mogle biti od velike pomoći u razvoju etno-turizma, za koji apatinska općina ima jako dobre predispozicije. Ovo će nam biti dobro iskustvo, a nadam se da će nas iduće godine i organizatori malo više respektirati i omogućiti nam bolje uvjete za predstavljanje.«

I. Andrašić

Monoštorci na festivalu hrane i glazbe

NOVI SAD – Na Štrandu u Novom Sadu 19. lipnja održan je tradicionalni Festival hrane i glazbe na kojemu su tradicionalne proizvode izložili i predstavnici Bačkog Monoštora.

Predstavljanje Monoštora organizirala je Grupa za razvoj ADF-a u Bačkom Monošturu i MZ Bački Monoštor uz sudjelovanje Kulturno umjetničkog društva Hrvata »Bodrog«, KUD »Rumunka« i mještana sela. Posjetiteljima festivala Monoštorci su se predstavili kulinarskom ponudom karakterističnom za selo: paprikašem od divljači, ribljim paprikašem, mnoštvom raznih ribljih specijaliteta, nezaobilaznom gibanicom, proizvodima od meda, domaćom rakijom... Monoštorski organizatori ističu da su zadovoljni prijemom od strane posjetitelja, ali da se nadaju da će uz sudjelovanje većeg broja mještana sljedećih godina još uspješnije prezentirati izvorne ljepote monoštorske kulturne i kulinarske tradicije.

A. Forgić

U organizaciji Poljoprivrednog instituta u Osijeku

Dani polja pšenice i ječma

OSIJEK – Tradicionalna manifestacija, koju osječka znanstveno-istraživačka ustanova organizira svake godine, okupila je početkom lipnja više od 700 gostiju i uzvanika iz Slavonije, Baranje i Srijema, ali i iz cijele Hrvatske te goste iz Vojvodine, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Slovenije, Mađarske i Turske.

»Raduje me da nas je svake godine sve više i da je ovaj naš tradicijski skup sve brojniji« rekao je pozdravljajući goste i nazočne, ravnatelj Poljoprivrednog instituta u Osijeku *dr. Josip Kovačević* »jer to je naš put k vama i vašim gospodarstvima sada i u budućnosti. Iz godine u godinu oplemenjivači s našeg Instituta daju gospodarstvu sve bolje sorte i hibride, prepoznatljive po rodnošću i poboljšanoj namjenskoj kakvoći u što su se osvjedočili brojni poljoprivredni proizvođači diljem Hrvatske, u Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Makedoniji Austriji, Mađarskoj, Italiji, Albaniji i

Turskoj. U Poljoprivredni institut u Osijeku utkani su kultura, znanost i stvaralaštvo generacija znanstvenika i učitelja poljoprivrednih znanosti. Oplemenjivači našega Instituta dugogodišnjim su znanstvenoistraživačkim radom stvorili ukupno 334 sorti i hibrida poljoprivrednoga bilja od čega 78 sorti ozime pšenice, 47

sorti ozimog dvorednog i višerednog ječma, 27 sorti jaroga ječma, 118 hibrida kukuruza, 12 hibrida suncokreta, 31 sortu soje, 17 sorti lucerne te po jednu sortu ozimog krmnog graška, uljane repice i cikorije. Brojne su sorte priznate i uzgajaju se u inozemstvu.«

VISOKI PRINOSI: »Rad na oplemenjivanju pšenice traje u kontinuitetu od 1931. godine od dolaska *dr. Mirka Korića* iz Križevaca u Osijek« rekao je *dr. Georg Drezner*, poznati osječki oplemenjivač pšenice »naše su pšenice visokorodne, stabilne i kvalitetne krušne sorte, otporne na polijeganje, osipanje i prokljivanje zrna, visoke otpornosti prema najraširenijim bolestima, niskim temperaturama i umjerenoj suši. Što se ove proizvodne godine tiče, ako ne bude nekakvog nevremena na našim pokusima očekujemo od 8 do 10 tona po hektaru. To su svakako naše najpoznatije sorte srpanjka i žitarka, ali dobre urode očekujemo i kod novijih sorti kao što su Alka, Ševa, Monika i Janica«

»Nakon II. svjetskog rata počinje i program oplemenjivanja ječma a prve je korake učinio *dr. Mato Valenčić*, dok je rad na oplemenjivanju ječma intenziviran s planom izgradnje sladare u Novoj Gradiški a prva je sorta priznata 1970. godine, bio je to *Satir*« istaknuo je *dr. Alojzije Lalić*, oplemenjivač ječma na osječkom institutu. »Žetva ječma na našim će poljima početi oko 20. lipnja i očekujemo vrlo dobre rezultate, posebice kod dvorednih sorti Barun, Zlatko, Trenk i Rex, a kod višerednih Lord i Princ. Prije Domovinskoga rata naše su sorte bile tražene i u susjedstvu, posebice u Vojvodini, u Bačkoj posebice oko Subotice a evo na djelu je uspostavljanje suradnje s Vojvodinom pa se nadamo da će to ići i brže i bolje.«

O proizvodnji sjemena i doradi osječkih sorti govorio je predstojnik Sjemenarstva *mr. Josip Šimenić*, istaknuvši da će se gospodarstvenici već za koji dan, kada počne žetva, osvjedočiti u kvalitetu i kvantitetu osječkih sorti, da će uroditi ispuniti očekivanja te da će se one i ubuduće sijati.

Nazočni su nakon izlaganja obišli pokusna polja i pokazali zanimanje za osječke rodne sorte i za nove linije koje se tek imaju dokazati pred Komisijom za priznavanje sorata pri Ministarstvu za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo RH.

Slavko Žebić

Hrvatske narodne nošnje zapadnoga Srijema (III.)

Obnavljanje baštine

Piše: Igor Kušeta

Na geografskom rubu Hrvatske Srijem je bio i na rubu etnoloških istraživačkih interesa. O srijemskim nošnjama malo je zapisanih podataka. Od najstarijih likovnih izvora svakako je zanimljiv album *Nikole Arsenovića* iz 19. stoljeća u kojem su dva akvarela potpisani kao »djevojka i momak iz Vukovara u Srijemu«. Odjeću likova na ilustracijama teško je povezati s današnjim izgledom srijemskih nošnji.

Ženska šokačka nošnja

Sustavnija etnografska istraživanja tradicijske baštine srijemskih sela izvršila je etnologinja *prof. Zdenka Lechner* 1979. godine na području tadašnje Općine Vukovar te sela – Kukujevac, Gibarac i Ilača koja nisu bila u tadašnjoj vukovarskoj općini. Akciju su vodili studenti etnologije zagrebačkoga Filozofskog fakulteta uz pomoć domaćih srednjoškolaca i djelatnika Muzeja grada Iloka.

ETNOGRAFSKE IZLOŽBE: Muzej Slavonije Osijek upriličio je 1996. godine etnografsku izložbu »Iz baštine Šokaca Srijema i Bačke« autorice mr. sci. *Vlaste Šabić*. Na izložbi je predstavljen dio spašene tradicijske baštine protjeranih Hr-

vata iz sela Gibarca, Kukujevaca i Bođana. Osječki je muzej prvi počeo prikupljati etnografsku građu i otkupljivati nošnje protjeranih srijemskih i bačkih Hrvata koji su se nastanili u Slavoniji. U stalni etnografski postav muzeja, koji je otvoren 2002. godine, uvršteno je gibaračko djevojačko ruho te oglašlje mlade žene.

Tradicijska baština sela Gibarac predstavljena je na etnografskoj izložbi »Obnavljamo baštinu« autorice *Zorice Vitez*.

Izložba je 1998. godine bila postavljena u Galeriji »Klovićevi dvori« povodom međunarodne smotre folkloru u Zagrebu, na kojoj je sudjelovala folklorna skupina Zavičajne udruge Gibarac.

Tijekom Domovinskoga rata u progonstvu u akciji spašavanja i izrade nošnji u ratnim prilikama nemjerljiv doprinos su dali prognani mještani: Bapske, Berka, Ilača, Lovasa, Tovarnika, Sotina i Tompojevaca, te protjerani Hrvati iz Gibarca i Kukujevaca (Općina Šid). Uz pomoć brojnih suradnika terenski istraživački rad je na-

stavljen nakon povratka Hrvata u zapadni Srijem.

DJEČJA ODJEĆA: Bez obzira na spol mala su djeca nosila jednostavne košuljice popovače izrađene od običnoga prostoga platna. Bile su otvorene na prsima i kopčale se gumbićima. Za djevojčice su se krojile s otvorenim rukavima, a za dječake s rukavima nabiranim u orukvice zapunke. Struk se opasivao vunanim pojasom tkanim. Djeca su najčešće obučavala pletene papuče tikače. Polaskom u školu dječaci počinju nositi muško ruho – košulju, gaće, prsluk i šešir. Djevojčice su u istoj dobi odijevale popovače, popare – jednodijelne košulje kojima su donji dio skutanca i gor-

nji dio oplećak u struku bili sastavljeni. Oplećak je bio krojen poput velikoga, a skuta su imala četiri pole. Bila su ukrašena s vodoravnim, pa čak s dva ili tri uspravna veza. Uz takvu se nošnju nosila pregača kecelja s volanom kalnerom. Marama oko vrata frandžara nije morala biti obvezan dio odjeće. Prva vezenka, koju će djevojčica odjenuti prije ulaska u crkveni red, bila je ukrašena samo jednim vodoravnim tri prsta širokim svilovozom dopunjenim metalnim fliterima šljokicama. Slagala se u okomite nabore skalice širine uzorka na šlingama.

ČEŠLJANJE DJEVOJČICA: Malim se djevojčicama kosa od razdjeljka do ušiju uplitala u košaricu, a zatim u dva cupa – pletenice od po tri pramena kose. Cupovi su se kružno omatali na zatiljku. Od sedme godine do ulaska u crkveni red djevojčice su se češljale u malu platenicu praćak. Čeoni dio kose razdjelio bi se po sredini i zagladio. Stražnja se kosa podijelila u dva svežnja. Od manjega se na tjemenu uplela mala pletenica srce. Na zatiljku se sva kosa skupila, zavezala vrpcom i podijelila u neparan broj pramenova. Praćak se pleo niz leđa, a pramenovi su se preplitali od vanjskih rubova prema sredini. Završena pletenica podigla bi se i na tjemenu ukosnicama pričvrstila za srce. Djevojčice bi sa strane kosu okitile prirodnim cvijećem. Po završetku škole mogle su frizuru dopuniti češljem kopucom i ukrasnim ružicama citricama.

Kako je umirao moj narod (35.)

Strpljenje, neiscrpna nada, ali i strepnja

Svjesni smo da su materijalna bogatstva prolazna. Jedino što ne želimo izgubiti to je ljudsko dostojanstvo i ponos. Drži nas nada. Znamo da nije dobro graditi svoju sreću na tuđoj nesreći i vjerujemo da djeca koju mi ovdje odgajamo i učimo, drugima neće činiti zlo, jer su samo previše zla iskusili, kaže *Stjepan Zlatarić*, čovjek koji je najzaslužniji za osnivanje hrvatske škole u Mađarskoj, odmah po dolasku prognanika.

U nastojanju da se u Mohaču organizira što bolji život prognanika, uključuju se i razne međunarodne humanitarne asocijacije. Govori se o »Kuci susreta«, objektu koji bi se uradio da može prihvatiti one koji ovamo dolaze da se susretnu sa svojima, da u njoj borave izvjesno vrijeme, kako ne bi morali plaćati visoke račune u mohačkim hotelima ili svratištima.

TRI GODINE NAKON OKUPACIJE BARANJE: Na takve akcije prognanici gledaju sa sumnjom, jer one ne najavljuju skori njihov povratak, a jednako tako, nije rijedak slučaj, da poneki mešetar svoje probitke gradi na njihovoj nesreći. Daka-ko, uvažavajući realnost, ne isključuju i poneku dobronamjernost na čemu izražavaju svoju zahvalnost. Mi smo svjesni da je preduvjet našeg povratka u naše domove odlazak svojim kućama onih koji su u našim kućama, kaže *Stjepan Zlatarić*. U mirovne inicijative koje poduzima Hrvatska prognanicima mnogo polažu. U njih je dosta strpljenja, ali i izvjesno strpljenje koje se zasniva na pitanju koliko će i druga strana prihvatiti te mirovne inicijative i kakve će poteze vući, pa i vezane za povratak izbjeglica i vraćanje imanja i kuća onima kojima pripadaju. Kakvo je danas stanje u osiromašenoj i opustošenoj Baranji bez svega onoga što je nekada Baranju

činilo »Lipom i bogatom«? Već prošla godina, 1993. godina pokazala je prve znakove da Baranja nema više mogućnosti da na osnovi svih svojih potencijala uz ovakav način rada i ponašanje sama preživi. Gospodarski život doživio je svoj potpuni ekonomski slom. Ove je godine, 1994., ostalo neobrađeno oko šesnaest tisuća hektara plodne zemlje iz razloga nemogućnosti ulaganja, organiziranja proizvodnje, uništene mehanizacije, nedostatka radne snage i uza sve to i ponajviše obilato-gera. A oko dvadeset i šest tisuća hektara koji su tobože zasijani, neće biti gotovo nikakvih prinosa zbog već poznatih razloga; neprimjerene adekvatne agrotehnike nedostatke goriva i repromaterijala, nestručnosti i javašluka, tako korovi i trava pokrivaju nekada plodna baranjska polja. »Obradene« površine neće iz istih razloga dati očekivane rezultate. Preostalo dio površina nitko više i ne spominje. U okolnostima kada je nedostatak nafte stalno prisutan, djelomično zbog stvarnog nedostatka na tržištu, a u stvari zbog nedostatka deviza za njegovu kupovinu.

NASTALE PROMJENE: U subotu, 6. studenog 1993. godine podmetnuta je eksplozivna naprava jake razorne moći koja je eksplodirala u tri sata u Duboševici i znatno oštetila crkvu Uznesenja Bl. Djevice Marije, s južnog pročelja crkve na spoju tornja i lađe. Od snažne detonacije izbačena su vrata crkve. Od miniranja i pucanja vatrenim oružjem porazbijani su svi prozori na crkvi. Unutarnja sakristijska vrata su provaljena. Velika slika Uznesenja BDM iznad glavnog oltara skalperom je izrezana iz teškog i masivnog okvira i ukradena u noći s utorka na srijedu, 8/9. veljače 1994. godine. Nešto kasnije kradljivci su ponovno, otključavši nekim

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:
Marko Kljajić

kalauzom glavna crkvena vrata, odnijeli i slike postaja križnog puta. Na seoskom groblju srušen je veliki križ s 4-5 nadgrob-
nih spomenika, u ožujku i travnju 1993. godine. Također oštećen je veliki križ ispred crkve. U župnom uredu je bila komanda JUGO-armade do dolaska UNPROFORA u Baranju i prividnog povlačenja vojske. Župni ured je ostao prazan. Sve je opljačkano, a svi prozori na kući su porazbijani. Ulice u selu su dobile i nove nazive, tako su »prekrštene«: Glavna u Borisa Popovića (»borac koji je poginuo za srpsku stvar«), Rade Končara u Živka Milanovića, nekakvog »Bambusa«, Vladimira Nazora u Svetog Save, Đure Đakovića u Cara Dušana, Borisa Kidriča u Vuka Karadžića, Palih boraca u Vlade Vujanovića (?), Braće Radića u Slavka Kokića, zvanog »Pucko«, Ive Lole Ribara u Branka Radičevića i Prvog maja u Miloša Obilića! Agresija JNA i srbijanskih paravojnih grupa na Hrvatsku i Baranju je donijela premnogo nevolja i stradanja. Situacija je bila takva da jedan s drugim, mi Hrvati, preostali tamo nakon četničkog napada, nismo se smjeli jedni drugima ni javiti, niti jedan drugoga pozdraviti. Kao da se sve zlo spustilo na Baranju i Beli Manastir, gdje sam obavljao sve redovite pastoralne dužnosti. Pokopi su mi najteže padali i strašno djelovali na mene. Posebno se sjećam pokopa nakon pogubljenja obitelji Čičak. Na kamionu četiri lijesa, otac i tri sina, a mi, koji smo za njima išli, svakoga časa smo očekivali hoće li netko baciti bombu na nas. Bio sam svakodnevno maltretiran. Žene i starice koje su dolazile u crkvu u Belom Manastiru, bile su za mene ohrabrenje. Molili smo za mir i prestanak rata i za svaku obitelj u Belom Manastiru, priča nam *Stjepan Pasarić*, koji je sada u Mohacsu.

Utjecaj političkih promjena na izjašnjavanje Hrvata Bunjevaca koncem XIX. i tijekom XX. stoljeća (4.)

Pripajanje Bunjevačko-šokačke stranke HSS-u

Svakako da je jačanju oporbenog stava Hrvata prema Beogradu pridonijelo i favoriziranje srpskih kadrova sa strane * Pokraj toga subotičko gospodarstvo je zbog pograničnog položaja grada bilo u stalnoj recesiji

Piše: Kalman Kuntić

Prvu provjeru snaga stranke su imale na izborima za Ustavotvornu skupštinu 28. studenog 1920. godine, na kojima je Narodna radikalna osvojila 2.600, Bunjevačko-šokačka stranka 2.550, Komunistička partija Jugoslavije 2.405, Demokratska stranka 2.185 i Hrvatska pučka stranka 555 glasova, dok su za zastupnike izabrani radikali *Ivan Crnković*, *Manojlović* i *Jovan Radonić*, iz BŠS-a *Blaško Rajić*, *Stipan Vojnić Tunić* i *Vranje Sudarević*, demokrata *Ivo Matić* i komunist *Dragomir Marjanović*.

Najveće razočaranje doživjeli su u BŠS, jer su očekivali apsolutnu pobjedu, ali su im komunisti značajno pomrsili račune. Odmah poslije izbora odnosi Bunjevaca s koalicijom radikala i demokrata se zaoštavaju. Vlada je 1. siječnja 1921. godine postavila novu općinsku upravu iz koje su izbačeni vodeći Bunjevci.

Pošto vlasti nisu dozvolile općinske izbore u Subotici, veliki župan *Pajo Dobanovački* formirao je Prošireni senat po svojoj volji, a ne u skladu s izborima za Konstituantu. Pogoršani odnosi između BŠS i vlasti, nakon izjave predsjednika Vlade *Milenka Vesnića* da Bunjevci mogu ići pod Mađare, dodatno su pogoršani ovom očitom manipulacijom, pa se poslije toga BŠS definitivno okreće Zagrebu, a »Neven« otvoreno ističe hrvatstvo Bunjevaca.

PODJELE U STRANCI: Radikalno-demokratska koalicija se raspala koncem 1922. godine, što je izazvalo krizu Vlade i raspuštanje Skupštine. Pred izbore 1923. godine značajno su se aktivirale radikalna Srpska i demokratska Jugoslavenska nacionalna omladina (JUNAO), što je pridonijelo formiranju Organizacije bunjevačkih omladinskih udruga.

BŠS je zahvatila letargija nakon izbornoga neuspjeha, zbog čega je i »Neven« prestao izlaziti pune dvije godine, a stranka se politički povezala se sa HPS-om.

Konačnim rascepom u DS-u, formiranjem Samostalne demokratske stranke (SDS) i vlade *Pašić-Pribičević*, Davidovićeve demokrate su se približile *Stjepanu Radiću*. Blaško Rajić, pak, protivio se približavanju BŠS-a Hrvatskoj republikanskoj seljačkoj stranci i demokratama, proglasio je formiranje klerikalne Vojvođanske pučke stranke (VPS) i ukidanje BŠS-a. No, energičnim odgovorom na izazov klerikalaca, novo se rukovodstvo BŠS-a predvođeno *Josipom (Đidom) Vukovićem* priključilo oporbenom bloku DS-a i Hrvatske seljačke stranke (HSS).

Daljnjoj podjeli pridonijelo je formiranje Samostalne hrvatske stranke koju je vodio direktor Prve hrvatske štedionice u Subotici *Vojislav Stanković*.

Na izborima 1925. godine sudjelovali su i pripadnici neslavenskih naroda, a u Subotičkom okrugu glasovi birača podijeljeni su na sljedeći način: radikali 47 posto, DS 21,3 posto, Mađarska stranka (MS) 9 posto, BŠS 6,8 posto, dok su ostali dobili znatno manje.

Izbori su pokazali da su podjele u BŠS-u značajno oslabile pozicije Hrvata u sjevernoj Bačkoj. Kada je Radić odbacio republikanstvo i ušao u savez s Pašićem, otklonjene su prepreke pripajanja BŠS-a HSS-u, do čega je došlo 27. lipnja 1926. godine. Radićevi klerikalci su, pak, napali novo rukovodstvo da ih hrvatski »kuferasi« vuku za nos. Slična borba između Bunjevaca i srpskih »kuferasa« dogodila se i u Radikalnoj stranci, pa je, odlukom *Velje Vukičevića*, na čelo stranačke liste za izbore 1927. postavljen

Marko Jurić.

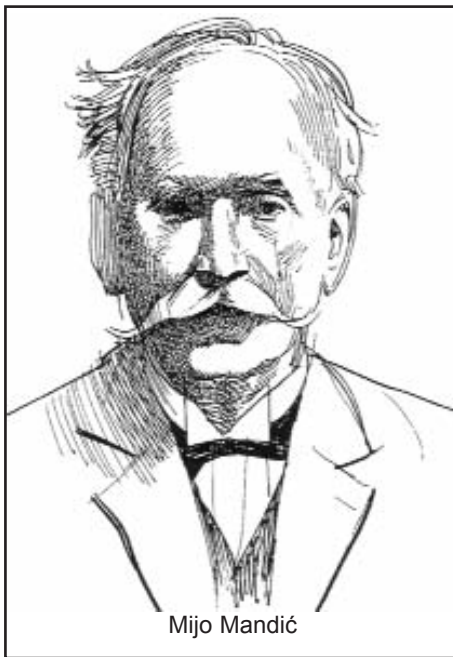
AFIRMACIJA HRVATSTVA: Na izborima 1927. godine NRS je osvojio 16.328, DS 7.053, NRS (Radonić) 4.276, HSS 4.017, SDS 3.573 i VPS 1.061 glas. Zastupnici u Narodnoj skupštini postali su radikali *Marko Jurić* i *Dénes Strelitzki*, a od demokrata *Milan Grol*. Razočaranje je bilo veliko u svim strankama koje nisu osvojile mandate, a najveće u HSS-u kojemu ni Radićev autoritet nije pomogao. Na jedinicama, pak, općinskim izborima, održanim iste godine, 100 općinskih mandata podijeljeno je na sljedeći način: NRS 27, HSS 16, MS 14, DS 13, VPS 8, Nezavisna partija radnika i seljaka te SDS po sedam, Lojd pet i Zanatlije trimandata.

Ipak, upravo u ovom periodu afirmirana je hrvatska nacionalno-integracijska ideja među Bunjevcima, čemu su, pokraj domaćih političara i društvenih djelatnika, značajno pridonijeli i pridošlice u Bačku iz Hrvatske, koji su oko sebe okupili novu ge-

neraciju političara. Zajedničkim nastojanjem obnovljen je rad Zemljodilske štedionice, a osnovani su i Hrvatski radiša, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Neven« itd. Odgovor na te aktivnosti Hrvata, bile su aktivnosti samo Bunjevaca, okupljenih oko Zemljodilske kasine.

Svakako je za jačanje oporbenog stava Hrvata prema Beogradu bilo značajno favoriziranje srpskih kadrova sa strane. Pokraj toga subotičko gospodarstvo je zbog pograničnog položaja grada bilo u stalnoj represiji. Zajednički problem svih Vojvođana bila je i porreska politika, koja je izazvala krajnju ogorčenost vojvođanskih gospodarstvenika i građana.

Nastavit će se

Mijo Mandić

Jedno specifično poslanje života

Svećeništvo – u mislima kardinala Kuharića

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Unatoč onima
koji su klonuli
i pali, mnoštvo
je onih koji su
svetošću, a
mnogi i
mučeništvom
potvrdili svoju
vjernost Bogu,
Crkvi i
čovjeku. Neka
budu
blagoslovljeni,
i sami neka
budu Božji
blagoslov za
Crkvu i narod*

Nemojte mi zamjeriti što ću biti ovaj čas neskroman. Jučer sam (24. lipnja) obranio doktorsku disertaciju na Papinskom sveučilištu u Krakowu s temom o služenju kardinala Kuharića koji je svjedok Crkve XX. stoljeća u hrvatskom narodu. Osjećam se njegovim dužnikom, stoga sam i izabrao svoj doktorski rad koji obuhvaća jedno specifično poslanje njegova života. Na spomen toga, za mene važnog događaja, a i uoči svećeničkih ređenja ovih dana u našoj biskupiji – a bit će ređeno osam svećenika – podijelit ću s vama jedno razmišljanje o svećeništvu velikog kardinala Kuharića.

ŠAKRAMENTI POSVEĆUJU ČOVJEKA:

Tekst donosim nešto skraćen i prerađen: »Ulazimo u razmišljanje o šestom sakramentu koji nazivamo sveti red. Sakramenti posvećuju čovjeka, uključuju ga u Božji život i tako sam primatelj sakramenta, ako ih prima dostojno, ulazi u zajedništvo ljubavi s Bogom. To je tajna milosti, to je novo stanje života kojim sam čovjek postaje tajnom ljubavi. To znači: iz tame biti prenesen u svjetlost; iz grijeha u milost; iz smrti u život. Grijehom se čovjek isključuje iz otajstva Božje ljubavi. S ovim mislima o otajstvu kršćanina, ulazimo u otajstvo Crkve. Čovjek je krštenjem uključen u zajednicu Crkve. U Crkvi ima pristup svetim sakramentima. U Crkvi upoznaje evanđelje objavu Božju. U Crkvi je dionik zajedništva vjere, nade i ljubavi. Crkva je vidljiva zajednica, ali nije od ovoga svijeta. Zemaljske zajednice ovoga svijeta i povijesti imaju svoja zemaljska ustrojstva, svoje zemaljske ciljeve i svrhe, svoje metode i načine kako ostvaruju svoj smisao. Crkva je stvarnost među svim tim zajednicama, u državama i narodima, ali njezino je porijeklo svrhunaravno, njezino uređenje je Božja ustanova, njezin je smisao svrhunaravan i njezina su sredstva Božji darovi. Crkva je u službi čovjekova spasenja za život vječni. Kratko rečeno: Crkva je Božja ustanova. Mogli bismo kazati: Crkva je Božji projekt iz vječnosti u vremenu i kroz vrijeme u vječnost utječe. Ali, pošto je sastavljena od ljudi, ima u svom zajedništvu grješnika. Oni su njezina rana, ali se mogu spasiti Božjim lijekovima koje je Isus Krist povjerio svojoj Crkvi. Isto tako, Crkva u svom zajedništvu kroz cijelu povi-

jest odgaja nebrojene pravedne i svete ljude. Svaka ljudska zajednica ima svoje vodstvo koje služi zajedništvu kako bi zajednica kao zajednica ostvarivala svoj smisao, slogu i suradnju. I Crkva ima svoje vodstvo i to po uredbi samoga utemeljitelja Crkve – Isusa Krista. To vodstvo i to služenje zajedništvu i jedinstvu Crkve prima se sakramentom svetoga reda. Dakle, poslanje i ovlaštenje za vršenje te svete službe u zajednici Crkve ne dolazi od ljudi, nego od Boga. Hijerarhijska struktura Crkve Božje je uredba.

DAR BOŽJI: Nitko si sam u Crkvi ne može prisvojiti tu službu. Poslanje ne dolazi od ljudi, nego se vidljivim svetim činom, sakramentom reda, prima od Isusa Krista. Tako se po uredbi Isusa Krista sakramentom povjerava služba posvećivanja, upravljanja zajednicom, naviještanja evanđelja i slavljenja otajstva odabranim ljudima. Crkva, dakle, nije prepuštena anarhiji i kaosu ljudskih mišljenja. Bog ju je zamislio da bude jedno u istini, ljubavi i svetosti života!

Razmišljamo o sakramentu svetoga reda koji u punini primaju biskupi kao nasljednici apostola. Vidljivi je znak i čin sakramenta reda, polaganje ruku i molitva. Simbolika polaganja ruku tako je jednostavna i znakovita. Polaganje ruku, prenošenje je dara Božjega. Rukom se dijele darovi. Polaganje ruku označuje polaganje ruku samoga Isusa Krista koji je izvor vlasti i poslanja u Crkvi.

Katolička je crkva sastavljena od biskupija, a biskupije od župa. Župa je temeljna zajednica vjernika u kojoj se događa otkupljenje i posvećenje duša, naviještanjem evanđelja i slavljenjem sakramenata. Župom upravlja župnik, svećenik ili prezbiter kojega je biskup zaredio za svećeničku službu i poslao u župsku zajednicu da je vodi kao biskupov suradnik, u ime Isusa Krista.

ŽUPNIK JAMSTVO ZAJEDNIŠTVA: U opće svećeništvo vjernika utkano je ministerijalno ili hijerarhijsko svećeništvo. Koncil kaže: »Ministerijalni svećenik, svetom vlašću koju ima« – a ima je po sakramentu reda »odgaja svećenički narod i upravlja njime, izvršuje euharistijsku žrtvu u Kristovoj osobi i prinosi Bogu u ime cijeloga naroda; vjernici pak snagom svoga kraljevskoga svećeništva, sudjeluju u prinošenju

euharistije i vrše ga u primanju sakramenata, u molitvi i zahvaljivanju, svjedočanstvom svetoga života, samozatajom i djelotvornom ljubavi.« Opće svećeništvo vjernika i ministerijalno svećeništvo u međusobnom su odnosu, ali razlika je bitna. Bez svećenika nije moguć događaj euharistijske žrtve, kao ni održavanje grijeha, ni sakramenata koje je ovlašten dijeliti svećenik. Župnik je u župi jamstvo zajedništva u vjeri i izvršitelj je Božjih otajstava. Radi se, dakle, o bitnom i božanskom ustrojstvu Crkve Božje koje traje cijelu povijest, i trajat će do svršetka svijeta.

U Crkvi postoji i đakonska služba, i ta se podjeljuje sakramentom reda, ali s djelomičnim ovlaštenjima. Đakon može naviještati evanđelje, može krstiti, blagoslivljati, ali ne može izvršiti čin pretvorbe u misi, ne može davati oprost od grijeha. Kad su apostoli odabrali prvih sedam muževa za đakonsku službu, na njih su položili ruke i molili. Za tu su službu, kojom su trebali vršiti osobito djela ljubavi, izabrali muževe na dobru glas, pune Duha i mudrosti.

Stoga je razumljivo da postoje strogi propisi kakve uvjete i svojstva mora imati onaj koji je pozvan za tako odgovornu i svetu službu da u Crkvi bude bilo biskup, bilo svećenik, bilo đakon. Svaki vjernik koji iskreno vjeruje u sakramentalno poslanje svojih duhovnih službenika, za njih moli da budu ustrajni i vjerni, nesebični i sveti. Crkva moli za svoje pastire. Crkva zato moli i za dar duhovnih zvanja, svećeničkih i redovničkih, koja su Božji dar Crkvi, narodu i svijetu. Pozvani su na svetost koju mogu živjeti samo snagom Duha Svetoga.

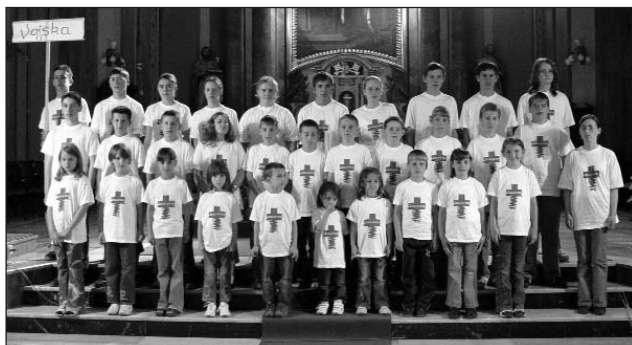
Nedostojni službenici Crkve, uvijek su bolna rana Crkve. Zato je već apostol Pavao pisao biskupu Timoteju: »Ruku prebrzo ni na koga ne polaži i ne budi dionikom tuih grijeha.« (Tim 5,22)

Unatoč onima koji su klonuli i pali, mnoštvo je onih koji su svetošću, a mnogi i mučeništvom potvrdili svoju vjernost Bogu, Crkvi i čovjeku. Neka budu blagoslovljeni, i sami neka budu Božji blagoslov za Crkvu i narod!

S tim mislima se ovih dana i mi sjetimo mladih svećenika i đakona koji će svoju »pastoralnu brazdu« zaorati na bačkim njivama za dobro svoga naroda.

Susret dječjih zborova »Zlatna harfa«

Punoljetstvo »Zlatne harfe«

Dječji zbor iz Vajske

Susret malih zborova održava se već osamanaest godina. Ovogodišnja »Zlatna harfa« održava se u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici 19. lipnja, u organizaciji s. Mirijam Pandžić.

Odmah na početku svi zborovi su skupa zapjevali pjesmu pod nazivom »Isuse mi smo Tvoji«. Nakon toga sve prisutne je pozdravio katedralni župnik mons. Stjepan Beretić. Prijašnjih godina u sklopu ovog susreta bila je održavana i sveta misa. Radi toga, što je djeci bilo dugo izdržati svetu misu i nastup zborova, organizatori su ove godine odlučili da umjesto sv. mise bude pročitano evanđelje iz Svetog pisma. Nakon toga pročitao je pozdrav subotičkog biskupa dr. Ivana Penzesa. Uslijedio je nastup zborova.

NASTUP ZBOROVA: Do sada svake godine na »Zlatnoj harfi« 10 do 12 zborova je redovito sudjelovalo. Na ovogodišnjem susretu bilo je dvanaest zborova koji su se predstavili. Svaki zbor je otpjevao po dvije pjesme. Prvo se pje-

vala liturgijska pjesma iz Pjesmarice »Pjevajte Gospodu«, a zatim druga pjesma po vlastitom izboru. Svaka župa je predstavila svoj zbor. Čast da prvi nastupe, ove godine pripala je najmlađim sudionici ovog susreta, djeci katoličko-hrvatskog vrtića »Marija Petković« iz Subotice. Nakon ovog malog zbo-

ra, drugi po redu nastupio je dječji zbor župe sv. Rok iz Subotice ili kako oni kažu »Rokići«. Kao treći po redu, nastupio je zbor župe Marija Majka Crkve iz Aleksandrova – Subotica. Nakon njih pjevala su djeca iz paličke crkve Blažene Djevice Marije, Kraljice svijeta. Zbor župe sv. Juraj iz Subotice nastupio je peti po redu. Nakon njih predstavio se mali župni zbor župe Isusova Uskrsnuća. Gosti iz Sombora su se sljedeći predstavili, a došli su iz župe Sv. Križ. Djeca iz župe Sv. Marko iz starog Žednika su također nastupila na ovogodišnjoj »Zlatnoj harfi«. Iz župe Rođenja Blažene Djevice Marije iz Svetozara Miletića također je nastupio mali dječji zbor. Dug put su prešla i djeca iz župe Sv. Juraj iz Vajske, i također, sudjelovala na ovom susretu

dječjih zborova. Gosti iz Selenče, koji dolaze iz župe Presveto Trojstvo imaju svoj stalni dječji zbor pod nazivom »Svetielka«, oni su nastupili kao predzadnji zbor. Kao zadnji zbor su nastupili domaćini, djeca iz zbora Sv. Terezije Avilske. Ovaj zbor nosi naziv »Zlatni klasovi«. Kada su se svi predstavili, predstavnici svake župe, svakog zbora dobili su diplomu, zahvalnicu, koju im je uručio domaćin mons. Stjepan Beretić. Nakon toga sestra Mirijam se zahvalila svoj djeci, svim zborovođama i dirigentima. Spomenula je kako je toga dana u subotičkoj katedrali Boga slavilo oko 400 dječjih glasova. Kako znamo da je pjesma dvostruka molitva, sestra Mirijam pozvala je djecu i odrasle da i dalje pjevaju i na taj način slave Gospodina. Prije samog kraja svi sudionici su zajedno otpjevali pjesmu Ostani

Dječji zbor župe sv. križa iz Sombora

s nama. U nadi da će se dogodine ponovno vidjeti, svi su se s osmijehom na licu razišli svojim domovima.

Željka Vukov

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Đurđin«

Zapaženi rezultati

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Đurđin« iz Đurđina gostovalo je u Slavonskom Brodu, točnije u Davoru, selu pokraj Slavanskog Broda, na manifestaciji pod nazivom »Brodsko kolo«. 29. i 30. svibnja na početku ove manifestacije gostovao je folklorni odjel ovoga društva. S obzirom da je Hrvatska bila pokrovitelj za obnovu bunjevačke narodne nošnje u ovom društvu, na ovaj način Đurđinčani su se zahvalili na podršci i pomoći.

13. svibnja, također u Slavonskom Brodu, održan je izbor za najljepšu Hr-

vaticu u nošnji. Na ovom izboru sudjelovala je i Snežana Dulić rodnom iz Đurđina, koja se predstavila u bunjevačkoj narodnoj nošnji, u šlingu. Pokraj Snežane sudjelovalo je još 27. djevojaka, kako iz Hrvatske tako i iz dijaspor. Domaćin ove manifestacije je bio vlč. Marijan Đukić. Predstavljajući Bačke Hrvate, Snežana je osvojila zapažen rezultat. Osvojila je mjesto prve pratilje, najljepše djevojke. S ponosom na svoj narod i svoju nošnju Snežana se vratila u Đurđin.

Snežana Dulić prva pratilja, na slici desno

Ž. V.

Poziv na susret pjesnika »Lira naiva 2004.«

Hrvatska čitaonica, Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, organiziraju drugi susret pjesnika, »Lira naiva 2004.«. Na ovom susretu sudjeluju pjesnici iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice, kako odrasli, tako i djeca i mladi. Svaki pjesnik dužan je poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom. Pjesme, prijavu s kraćim životopisom i jednu fotografiju treba poslati do 15. kolovoza 2004. na adresu: Hrvatska čitaonica, Beogradski put 52, 24000 Subotica ili E-mail kikićel@tippnet.co.yu. O mjestu i vremenu održavanja susreta, organizatori će obavijestiti sudionike osobno i preko sredstava priopćavanja.

»Dužijanca 2004.«

Kalendar predviđenih priredbi u okviru »Dužijance 2004.« za srpanj 2004.

- U subotu 10. srpnja tijekom cijelog dana bit će održano »Natjecanje risara« u Starom Žedniku.
- Istoga dana, 10. srpnja, u 20 sati će biti otvaranje XIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu. Zatvaranje kolonije je predviđeno za 17. srpnja u 20 sati.
- U nedjelju 11. srpnja će biti Dužijanca u Starom Žedniku. Svečana sv. misa, u župnoj crkvi sv. Marka započet će u 10 sati.
- 14. srpnja s početkom u 18 sati bit će otvorena izložba slamarke s projekcijom filma. Ova izložba će biti u Galeriji »dr. Vinko Perčić«, Bledska 2., Subotica
- 18. srpnja će biti Dužijanca u Tavankutu. Sv. Misa u crkvi Presvetog Srca Isusova će započeti u 10.30 sati.
- 24. i 25. srpnja s početkom u 15 sati bit će održane konjičke utrke, »Dužijanca 2004« u Subotici.
- 25. srpnja je Dužijanca u Maloj Bosni. Svečana sv. Misa zahvalnica će započeti u 10 sati u mjesnoj crkvi Presvetog Trojstva.
- 28. srpnja će biti natjecanje aranžera izloga u Subotici.

Koncert za orgulje

U Franjevačkoj crvi sv. Mihovila u Subotici, 27. lipnja, s početkom u 19 i 30 sati bit će održan koncert za orgulje. Tu večer, na orguljama će nastupiti *Višeslav Jaklin* iz Hrvatske. Osim njega s proznim tekstovima će se predstaviti *Marija Jaramazović*, *Nevena Mlinko* i *Filip Čeliković*.

Čarolija svile

U petak 25. lipnja u vrtu obiteljske kuće *Eve Horvat Uzo*, slikarice na svili, u ulici Žarka Zrenjanina br. 5., u Subotici bit će održana večer umjetnosti, ispričana u baletu, glazbi, poeziji i slikama. Izložbu će otvoriti umjetnica koja slika na tek-

stilu *Vékony Otvany Irena*. Istu večer će nastupiti i Baletna škola »Raičević«. Početak ove manifestacije je u 20 sati.

Subotički tamburaši u Somboru

Na poziv Somborskog tamburaškog društva u velikoj dvorani Gradske kuće u Somboru gostovao je veliki i proslavljeni Subotički tamburaški orkestar kojim je dirigirao *Zoran Mušić*, a koji godinama uspješno vodi *Stipan Jaramazović*, poznati muzički pedagog. A koncertu u Somboru u prepunoj dvorani, uoči turneje po Izraelu gosti su pozdravljeni pravim ovacijama.

A. R.

Koncert zagrebačkog pijaniste i zborova

U Galeriji suvremene umjetnosti Gradskog muzeja u Somboru održan je koncert pijaniste i orguljaša *Miloša La-loševića* iz Zagreba, nekadašnjeg profesora Pedagoške škole u Somboru. Istom prigodom nastupili su i dječji zborovi »Vojislav Jova Ilić« i »Silvester Hajnal«, komorni zbor Somborskog pjevačkog društva i ženski zbor Učiteljskog fakulteta u Somboru.

A. R.

Džamonja u londonskom Regents Parku

Londonski Regents Park je postao jedinstveni izložbeni prostor gdje se monumentalnim skulpturama od čelika, britanskoj publici, prvi puta predstavio *Dušan Džamonja*, vodeći umjetnik iz Hrvatske. Skulpture u Parku svojevrsan je kulturni događaj u Londonu. U povodu hrvatskog Dana državnosti, hrvatska se predstavlja umjetničkim djelima vrhunskog umjetnika, koji ovom izložbom obilježava 50. obljetnicu svog umjetničkog rada. Goleme skulpture dramatičnih oblika i poruka ukrašavati će Engleski vrt Regents Parka sve do kraja listopada i u idućih pet mjeseci izložbu će razgledati stotine tisuća ljudi. Prema broju posjetitelja, bit će to jedna od najvećih izložbi ove sezone u Londonu. Džamonjina izložba u Londonu odražava se u suradnji Uprave kraljevskih parkova, veleposlanstva RH u Londonu, Ministarstva kulture i galerije Klovichevi dvori te uz pomoć hrvatskih i britanskih donatora. Izložbom u Londonu zaokružuje se europska turneja Dušana Džamonje. Skulpture u parku do sada su bile izložene u Zagrebu, Parizu, Lisabonu i Bruxellesu. Džamonjine skulpture su apstraktnog oblika, ali nose jasne i upozoravajuće poruke.

Mjesec kulture

Koncert na trgu

Manifestacija pod nazivom »Mjesec kulture« održana je u Subotici od 9. do 24. lipnja. U sklopu ove manifestacije u nedjelju 20. lipnja na subotičkom trgu Folklorni odjel Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« održao je cjelovečernji koncert. Na koncertu je nastupila dječja folklorna skupina, kao i reprezentativna skupina. Ovom prigodom svi građani su mogli vidjeti bogatstvo različitosti nošnje.

Predstavili su se igrama iz Baranje, iz Mađarske, djeca su odigrala dječje bunjevačke igre. Nakon toga su izveli igre iz Like Makedonije. Predstavili su se i koreografijom Trojno, pa potom Vlaškim igrama, plesom iz Slavonije, igrama iz Zagorja i Prigorja i Međimurja. Istu večer su se predstavili i igrama iz Banata, a kao zadnje ove večeri odigrali su Bunjevačke igre.

NASTUP PRIJE TURNEJE: Pokraj igre istu večer nastupila je i mlada vokalna solistica Antonija Đulai, koja je otpjevala pjesmu iz Prigorja, a pratio ju je orkestar Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« koji je također izveo instrumentalnu točku. Na samom kraju od sugrađana su se oprostili pjesmom u kojoj su svima pospanima poželjeli laku noć. Ovaj koncert je za najmlađe članove ujedno bio i probni nastup za turneju koja ih očekuje. Naime, kako je rekla Sandra Lipozenčić, koreograf, djeca 1. srpnja kreću u Ukrajinu. Nastupit će u Sevastopolju. Ovoga puta na turneju idu najmlađi članovi Folklornog odjela, no uskoro će i reprezentativna grupa na put. Pred članovima ovog odjela je naporno ljeto, svi marljivo rade i pripremaju se za nastupe u Španjolskoj, Sloveniji, Slovačkoj, Vinkovcima i naravno na »Dužijanci 2004.« godine. Sva ova događanja, koja su pred mladim ljudima, nagrada su za njihov trud.

Ž. Vukov

Ivan Andrović (1876.-1954.)

Ivan Andrović, publicist, leksikograf, pisac i prevodilac rođen je u Skradinu 15. srpnja 1876. godine, a preminuo je u Zagrebu 20. ožujka 1954. godine. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a talijansku gimnaziju u Zadru. Zatim je otišao u Beograd i 1894. bio u uredništvu »Mali novina«. Vrativši se u Dalmaciju, nastavio se baviti novinarstvom. Godine 1903. -1904. s A. Tresićem Pavičićem uređivao je tršćanski »Jadran«, 1905. »Hrvatsku krunu«, a od 1906. »Pučki list« u Zadru i njegovu knjižnicu. Istakao se kao pripadnik Stranke prava, a pisao je članke iz politike, gospodarstva i povijesti.

Pisao je također pjesme, crtice, aforizme i putopise (»Od Zadra do New Yorka«), a istakao se i na polju leksikografije kao pisac rječnika (talijansko-hrvatski, talijansko-slovenski, englesko-hrvatski i dr.), te priručnika za učenje stranih jezika. Androvićev talijansko-hrvatski rječnik ima bogatu sinonimiku i frazeologiju. Pisao je i napise iz književne i kulturne povijesti (F. Folnegović, F. Supilo, H. Heine, G. Byron, o glagoljici, simbolizmu, Kuranu i dr.). Preveo je »Pjesmu nad pjesmama«, a u rukopisu je ostavio talijanski prijevod »Smrti Smail-age Čengića«. Svoje radove objavljivao je u brojnim publikacijama. Njegova korespondencija čuva se u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu. A. G. Matoš je nazvao Androvića pravaškim publicistom enciklopedijske naobrazbe, a njegov putopis više publicističkim no književnim radom.

Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra

Priprema za Izrael

U ponedjeljak 21. lipnja, u svečanoj Vijećnici Gradske kuće, u Subotici, održan je koncert Subotičkog tamburaškog orkestra. Ovaj koncert organiziran je s namjerom da i subotička publika posluša dio programa s kojim će se ovaj orkestar predstaviti na turneji po Izraelu.

Ujedno ovom prilikom htjeli su i zahvaliti svima koji su pripomogli da ova turneja postane moguća. Na turneju po Izraelu se kreće 30. lipnja, a vraćaju se 13. srpnja.

Na početku koncerta prisutnima se obratio i zahvalio predsjednik i umjetnički rukovoditelj ovog orkestra. Na programu su bile razne kompozicije, od narodnih igara i pjesama, sve do kapitalnih kompozicija tamburaške literature.

PROGRAM KONCERTA: U bloku narodnih pjesama i igara nastupio je i pjevač *Milan Prunić*, koji je otpjevao splet pjesama iz Vojvodine. Izvedene su i kompozicije »Kad zaigra srce u pričaša« *Janike Balaža* u obradi *Zorana Mulića*, zatim »Pariska šansona« u aranžmanu *Z. Mulića* i »Indiferens« u aranžmanu *Bože Potočnika*. Za ovu priliku, iz pažnje prema orkestru, iz Amerike je došla *Lisa Milena Simikić*, operna pjevačica, i izrazila želju da nastupi

Milan Prunić u pratnji orkestra

ninijana«. Na violini solo je nastupio *Dušan Mulić*. Pokraj toga, uvertira za operu »Svraka kradljivica«, koju je napisao *Gioacchino Rossini*, je tu večer prvi puta javno izvedena. Kao zadnja točka na programu bila je kompozicija *Zorana Mulića*, »Vranjanska rapsodija«. Na kraju kao i na svakom koncertu, po želji publike, orkestar je odsvirao i Malo bunjevačko kolo. Orkestrom je i ovoga puta dirigirao maestro *Zoran Mulić*.

Subotički tamburaški orkestar, kao domaćin organizirao je gostujućem orkestru nastupe u više gradova: u Subotici, Novom Sadu, Srijemskim Karlovcima, Zrenjaninu, Kanjiži, Vinkovcima i Županji. U Subotici su bili dva tjedna. Iz Mandolinskog orkestra se izdvaja i djeluje kvartet pod nazivom »Kerman«. Ovaj kvartet je prošle godine u kolovozu nastupio na takmičenju komornih mandolinskih orkestara u Španjolskoj, gdje je osvojio prvo mjesto. U sklopu boravka u Subotici subotička publika je mogla čuti i nastup ovog, možemo reći, najboljeg Mandolinskog kvarteta »Kerman«. Od kada je ovaj orkestar otišao iz Subotice, pa sve do sada, Subotički tamburaški orkestar je gradio i birao program, s kojim bi se u roku od trinaest dana predstavio u Izraelu. Kako je rekao i *Stipan Jaramazović*, program je morao biti posebno izabiran, jer se orkestar želi pokazati u najboljem i najkvalitetnijem ruhu. Ovaj tamburaški orkestar u Izraelu će izvesti šest koncerata. Svi koncerti su organizirani u najprestižnijim dvoranama Beer-Sheve, Jeruzalema i Tel-Avila. To su najčuvnije koncertne dvorane koje pamte nastupe *Ive Pogorelića*, *Jicaka Permana*, *Zubina Mehte* i drugih. Koncert u Jeruzalemu će se direktno prenositi na Izraelskom državnom radiju i na taj način Subotički tamburaški orkestar će sudjelovati u završnici koncertne sezone u Izraelu. Ovaj orkestar do sada je osvajao mnogobrojne nagrade i priznanja. Ovom turnejom po Izraelu, ne samo da će predstaviti svoj orkestar, nego i našu zemlju i našu kulturu. Ovo je jedan od tamburaških snova, koji se polako ostvaruje.

Željka Vukov

Subotički tamburaški orkestar

s ovim orkestrom. Na koncertu je otpjevala Habaneru iz opere *Carmen*, *Gergeza Bizeta*. Na programu su bile nove i starije kompozicije orkestarskog repertoara. Iz starog repertoara orkestra, izveli su dvije obnovljene kompozicije: »Oj more duboko« *Tihomila Vidošića* i »Tužni vals« *Jana Sibeliusa*. Na koncertu je izvedena i nova kompozicija dirigenta *Zorana Mulića* »Ciganska Paga-

TAMBURAŠKI SNOVI: Od 1998. godine Subotički tamburaški orkestar ima kontakt s Mandolinskim orkestrom Konzervatorija Samaull Rubin iz Beer-Sheve. U početku njihova suradnja se svodila na razmjenu nota i iskustava. 2002. godine rodila se ideja da bi bilo dobro da se izmijene gostovanja. Već 2003. godine Mandolinski orkestar iz Beer-Sheve je gostovao u Subotici. Su-

Izložba dječjih likovnih radova u Galeriji dr. Vinko Perčić

Dječje stvaralaštvo

Izložba dječjih likovnih radova otvorena je 21. lipnja u Zavičajnoj galeriji dr. Vinko Perčić u Subotici. Na ovoj izložbi su sudjelovala djeca, članovi Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

Izložbu, koja je zaokružila ovu školsku godinu, otvorio je slikar *Pajo Kečenović*, koji svoje znanje i iskustvo rado prenosi djeci. Iako ima 73 godine, svake subote radi s ovom djecom, i kako je on rekao, pokraj slikanja, radosti i ljepote oni uče i književnost. Ima više učenika, no 15 je redovitih. Rad s djecom ga održava u životu.

IZLOŽBA NAJMLADIH: Na otvaranju recitirale su i dvije mlade umjetnice: *Tajana Ivić* je odrecitirala pjesmu »Kad bih znao«. Na otvaranju izložbe recitirala je i *Jelena Ivanković* pjesmu »Potočnica«. Kako je rekao Pajo Kečenović: »Ovo je samo dio onoga što djeca svakodnevno rade. Svi su odlični i primjermi učenici. Iako je ova izložba zatvorila ovu školsku godinu, mi ćemo i preko ferija raditi, jer poslije ih je teško ponovno okupiti, a i to im je dodatna aktivnost preko ljeta« kaže gosp. Kečenović. Pričao je kako se s djecom mora strpljivo i polako raditi, jer ako ti imaš vremena da se posvetiš svakom djetetu i pokloniš mu pažnju, dijete će to osjetiti i s radošću raditi. *Ana* i *Jelena Ivanković* su sestre koje rado dolaze na satove slikanja. *Ana* je završila treći razred osnovne škole, a *Jelena* je završila peti. Obje vole slikati. Kako su i same rekly, vole svašta slikati i ovo im je sudjelovanje na drugoj grupnoj izložbi. *Jelena* se uz slikanje bavi i

glazbom, svira u tamburaškom orkestru, a voli i recitirati. *Tajana Ivić* je počela slikati kada je imala 5 godina. Dugo godina je bila najmlađi član Likovnog odjela. Do »Bunjevačkog kola«, točnije do likovne sekcije, došla je na preporuku pedagoga *Stipana Šabića* (1928.-2003.). Na izložbi se može vidjeti mnoštvo šarenila i boja. Svaki crtež je za sebe poseban. Djeca koja su izlagala na ovoj izložbi su ponosna na svoje radove.

Ž. Vukov

EXIT 04 na svu sreću

Raznovrsna glazbena ponuda

Poslije višednevne i napete drame vezane za dvojicu organizatora ovog najvećeg regionalnog kulturnog događaja, stvari su ipak došle do pozitivnog ishoda, za dobro »mnogih«. Kultura mladih, kao »onih na kojima svijet ostaje«, vrlo je bitan segment svakog društva. A naše društvo, nadajmo se, misli na svoju budućnost. Entuzijizam grupe mladih već četiri uzastopne godine stvara EXIT – instituciju koja je simbol novih i otvorenih vizija, komunikacije i suvremenih vrijednosti. Neke političke struje očito nisu prepoznale značaj ove kulturne ideje, ali na svu sreću, prosvjedna akcija »Ne dam Exit« se uspješno okončala. EXITA ĆE BITI! Izvan ove nametnute politizacije, bit Exita je nešto posve drugo – druženje, kretanje i zabava.

Ove godine EXIT će se odigrati od 1.-4. srpnja na već dobro poznatoj lokaciji Petrovaradinske tvrđave u Novom Sadu. Program čine svjetski poznati festivalski headlineri, najveća DJ arena

ovog ljeta u Europi, veliki broj različitih, žanrovski koncipiranih stageova i još raznovrsnija glazbena ponuda...

Od hrvatskih izvođača nastupit će riječki *Urban*, veliki DJ i producent *Petar Dundov* i *DJ Venom* prvog festival -

skog dana, stara bluegrass-country skupina *Plava trava* zaborava sljedećeg dana. Trećeg dana nastupaju *Funk Guru & Phillipe*, a četvrtog, posljednjeg festivalskog dana *Nicole*.

I za kraj, poruka iz EXIT-ovog promidžbenog materijala: Nećete vjerovati što je sve moguće doživjeti za četiri dana...

D. B. P

O radu Hrvatske čitaonice Subotica

Adaptacija kuće profesora Bele Gabrića

Mjesto za knjižnicu i razne programe

Katarina
Čeliković

Subotička Hrvatska čitaonica prema planu i programu rada za 2004. godinu nastaviti će prije svega suradnju s hrvatskim odjeljenjima u osnovnim školama. Najznačajniji projekt Hrvatske čitaonice u prvoj polovici ove godine svakako je tiskanje prve zavičajne slikovnice »Ždribac zlatne grive«.

Slikovnica »Ždribac zlatne grive« urađena je po motivima bajke koju je zabilježio Balint Vujkov (1912. -1987.), a slikovnicu je ilustrirao akademski slikar iz Rijeke Vjekoslav Vojo Radoičić. Nakladnici slikovnice su Hrvatska čitaonica i Hrvatsko akademsko društvo Subotica.

MEĐUNARODNO SAVJETOVANJE: »Tiskanje prve zavičajne slikovnice svakako jest najznačajniji projekt Hrvatske čitaonice u prvoj polovici godine. Uspjeli smo je predstaviti djeci u Subotici, a planirali smo to učiniti i u mjestima gdje postoje odjeljenja na hrvatskom jeziku. Nažalost, nismo to stigli učiniti, jer je bilo mnogih programa i u školama, a kraj školske godine je uvijek naporan. Tako ćemo ovo odgoditi za jesen. Slikovnica ima posebno mjesto u životu svakog djeteta. Upravo važnost prve knjige, njen vizualni izgled i sadržaj, ili bolje rečeno kako napraviti dobru slikovnicu, bit će tema međunarodnog savjetovanja koje planiramo organizirati s Gradskom knjižnicom na jesen. Za organiziranje toga savjetovanja očekujemo pomoć od Općine, ali i od Republike Hrvatske. Predložiti će Organizacijskom odboru 'Dana Balinta Vujkova' da se savjeto-

vanje održi u sklopu manifestacije koja je posvećena hrvatskom književniku Balintu Vujkovu, jer smatram važnim da se slikovnica 'Ždribac zlatne grive' nađe i u okviru te manifestacije«, kaže ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković, ističući kako je veoma važno što su uspostavljeni novi odnosi unutar hrvatskih institucija u kulturi, što očituje suradnja između Hrvatskog akademskog društva i Hrvatske čitaonice u tiskanju slikovnice, kao i organizacija spomenutog međunarodnog savjetovanja u suradnji s Gradskom knjižnicom. Hrvatska čitaonica nije uspjela realizirati dva velika planirana programa u prvoj polovici ove godine, a to su natjecanje »Pripovidamo bajke i pripovitke Balinta Vujkova« i drugi susret pjesnika »Lira naša«. Prema riječima Katarine Čeliković, razlozi su financijske i vremenske prirode, jer ove godine su i općinski i pokrajinski proračuni kasnili, što znači da je bilo premalo vremena za pripremu ovih priredbi. Zbog toga će pripreme za ove programe otpočet u mjesecu lipnju.

OBNAVLJANJE KUĆE: »Najznačajniji posao koji sada radimo adaptacija je kuće pokojnog profesora Bele Gabrića. Čekali smo tri godine kako bi se prikupila sredstva, kucali smo na mnogim vratima i sada je Katolički institut za

kulturu, povijest i duhovnost 'Ivan Antunović' uz velike napore uspio skupiti toliko da će kuća u najvećem dijelu biti obnovljena. Veliki su nam planovi s prostorom u ovoj kući. Poznata je profesorova želja da to bude knjižnica. Mi ćemo njegovu želju poštovati i u toj kući će doista biti čitaonica, u njoj će se moći susresti svi koji žele pročitati tisak iz Republike Hrvatske ili porazgovarati. U kući će se odvijati radionice u okviru kojih će se učiti hrvatski jezik, novinarstvo, a ponudit ćemo i programe za sve uzraste. Kuća će biti otvorena za svakoga tko voli knjige, pisanu riječ«, kaže Katarina Čeliković, navodeći kako je veoma važno što će u kući profesora Bele Gabrića napokon svoj prostor dobiti Hrvatsko društvo za pomoć učenicima.

»Hrvatsko društvo za pomoć učenicima 'Bela Gabrić' najzad će imati prostor gdje će se moći aktivisti sastajati, a bit će to i mjesto gdje će se moći smjestiti obimna dokumentacija. Uz Hrvatsku čitaonicu bit će to naravno mjesto i za Institut 'Ivan Antunović' čiji će odjel u kući moći držati svoje sastanke. Kuća profesora Bele Gabrića je jedan vid naše budućnosti, jer će to biti mjesto za manja okupljanja i razne profile programa. Kuća bi trebala biti završena do jeseni, ali to najviše ovisi o materijalnoj strani. To je naš dug profesorima Gabriću i bit će najsretnija kada se adaptacija završi i kada kuća 'oživi'. Sada, u tijeku adaptacije, pomaže nekoliko ljudi svojim radom, a ako netko na bilo koji način želi pomoći, najbolje je da se javi na moj telefon 064-2113186 i onda ćemo se dogovoriti o detaljima«, kaže Katarina Čeliković i unaprijed se zahvaljuje na svakoj pomoći.

Z. S.

Kuća profesora Gabrića

Promocija knjige »Gradotvorci I«

Pogled u prošlost radi budućnosti

Prošlog tjedna, u petak 18. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, održana je promocija knjige »Gradotvorci I«, autora: Gordane Prčić Vujnović, Viktorije Aladžić i Mirka Grlice. Ova knjiga je jedinstveni prikaz sedamdeset subotičkih objekata, kako divnih palača, tako i onih možda manje primjetnih, ali isto vrijednih građevina. Promocija je organizirana u okviru manifestacije Mjesec kulture, ove godine pod naslovom »Jednaki u kulturi«.

U sat i pol vremena publika je imala priliku čuti izlaganja autora i drugih ljudi usko vezanih za projekt ove knjige. Riječima Mirka Grlice, jednog od autora i voditelja ove večeri: »... Samo jedna knjiga može ovoliko ljudi sakupiti, što možda govori o tome da ima nade za nas.«, započela je promocija ovog djela. **GRADSKE VRIJEDNOSTI:** Kao pr-

ra, a ova priča o povijesti zgrada se održala u čak stotinu trideset i pet nastavaka. Konačnu ideju o izdavanju knjige na ovu temu dao je Árpád Papp, koji je govorio sljedeći: »Naime, konačno smo imali tim koji može izdati takvu knjigu, pokazati našim građanima da su naše vrijednosti, one gradske vrijednosti, itekako velike i da moramo biti ponosni na naše vrijednosti...«, te dodao da se na da, kako će drugi dio ove knjige biti predstavljen već na sljedećoj manifestaciji Mjeseca kulture.

Najzapaženije izlaganje, kako je i objavljeno, imao je povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*. U šarmanтном maniru Duranci je knjigu duhovito ali i obrazloživo, okarakterizirao kao »kozmpolitski lokalpatriotizam, paorsko građanskog staleža« – »Kad kažem kozmpolitski lokalpatriotizam, onda mislim na

imamo paoriju koja itekako želi i hoće da ima, da zna i dosegne više. Prema tome, grad je zaista specifičan kozmpolitski lokalistički oblikovan prostor, u kome žive paorski građani.« U svome daljnjem izlaganju daje savjet i za uporabu ovog djela: »... Ova knjiga nije za pročitati, ova knjiga je za s vremena na vrijeme nanovo je listati, pa otkrivati te neke bisere pojedinih ljudi i njihovih domova.«

SEDAMDESET PRIČA: Značaj ove knjige je i u dvojezičnosti, te spada u sasvim lijepu biblioteku dvojezičnih knjiga. Za prijevod se pobrinula *Ildikó Lovas*, inače, članica IO Skupštine općine Subotica zadužena za kulturu i informiranje koja je također gostovala, te prisutnima prenijela svoja iskustva u radu na ovoj knjizi.

Prilikom posljednjeg iznese svoje iskustvo bila je jedna od koautorica knjige Gordana Prčić Vujnović: »Naša knjiga se sastoji od sedamdeset različitih priča, sedamdeset različitih kuća, ona je sagrađena od sedamdeset različitih sudbina i ličnosti.« Ona se, kako kaže, vrlo teško odlučila za priču o jednoj od njih, a izabrala je priču o kući starog gvozdara Slavka Manojlovića. Na kraju je zaokružila izlaganje o knjizi na poetičan način: »To je sudbina našeg grada, to je zakonitost i kontinuitet izgradnje grada, to je kvaliteta i kultura življenja na ovom prostoru, to je harmonija i sklad kuća koje čine naš grad koji volimo,... svi smo mi pomalo gradotvorci, svi mi ugrađujemo sebe u ovaj grad, a isto tako i grad ugrađuje sebe u sve nas.«

Multimedijalnost ovog događaja doprinijela je i video-prezentacija knjige »Gradotvorci«, prikazana na samom kraju svečanosti.

Zahvaljeno je svima koji su financijski podržali ovo obimno djelo, privatnim licima koja su ustupila materijale autorima, kao i mladima iz »Craft« tima koji su knjigu grafički uobličili.

Predstavljena knjiga nam definitivno ukazuje na način kako živjeti sa vlastitim okruženjem. Ona je pomagalo, ona nas podučava, jer da bi se u potpunosti uživalo, potrebno je i određeno (pre) poznavanje sadržaja lijepog. Ima dovoljno toga, pa u iščekivanju drugog dijela »Gradotvoraca« knjigu u ruke, te pročitate...

D. B. Palković

Sudionici promocije

vi gost, pozdravivši sugrađane, direktor Gradskog muzeja *István Hulló*, ovdje i u ulozi izdavača, u svom izlaganju napominje bitnost financiranja ovakvih kapitalnih projekata i pohvaljuje pozitivno vođenje kulturne politike Općine, te njeno razumijevanje za ovo izdanje. Priča o knjizi nastavljena je otkrivanjem detalja vezanih za njen izlazak u javnost. Mirko Grlica je ispričao, kako je začetak ideje dan od strane *Boška Krstića* još davno u redakciji »Rukoveti«. Priča je zaživjela u Subotičkim novinama, gdje je u okviru feljtona uobličen višegodišnji istraživački rad triju auto-

te graditelje koji su to gradili. S ovih se prostora odlazilo u svijet na naukovane. I *Titus Mačković*, arhitekta ovdašnji, je otišao negdje u svijet, učio i sticao znanja, pa se vraćao da gradi tu, a neki su dolazili odnekud, pa gradili ovdje ono što će ih poslije proslaviti,... a to kada kažem paorsko gospodstveni, to znači da su ljudi vjerovali u zemlju, da su iz zemljišnog posjeda gradili kuće i na taj način stvarali grad kao urbanu sredinu, iz koje će se građanski stalež sve više oblikovati kao građanski...«, te objašnjava: »... znači, mi nemamo onu vrstu obične paorije koja je neuka, mi

HRCKOVA SVEZNALICA

ODAKLE POTJEČE SOL?

Soli ima na mnogo mjesta u prirodi, a najviše u morskoj vodi. Na obalama mora postoje solane, gdje se voda dovede u plićak i tu ispari, a dolje ostaje sol. Sol se vadi i u rudnicima soli, koji se nalaze pod zemljom. Prije no što stigne na naš stol, sol se pročisti.

ZAŠTO ULJE PLIVA PO OCTU?

Ocat je teži od ulja i zato odlazi k dnu posude. Ulje je lakše i ostaje gore. Ako ulje i ocat dobro promućkamo, dobit ćemo mješavinu, ali ubrzo ulje ponovno ispliva na površinu.

ZAŠTO STAVLJAMO RUKU NA USTA KAD ZIJEVAMO?

Kad zijevamo, mi širom otvorimo usta. To nije baš lijep prizor, osim toga nikog u našoj okolini, osim liječnika – kada smo na pregledu, ne zanima kako izgleda naše grlo. Zato lijepo odgojen čovjek, ako već mora zijevati u društvu, stavlja dlan na usta.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

IZ DJEČJIH USTA

- Mama: »Boli me trbuh!«
Trogodišnjak: »Hoćeš da ti skuham kamilicu?«
- Odgajateljica: »Djeco, obojite zeku.«
Mališan: »Ja bih zmiju!«
Odgajateljica: »Ako je nađeš, ti je oboji.«
(Nema je na crtežu)

- Nakon ukora zbog nestašluka:
»A zašto si me dovela iz vrtića kada se ljutiš!?«
komentira mali zabavištanac.

Zabilježila: Stanislava Stantić Prčić

P. S. Pozivamo roditelje, odgajateljice i učiteljice, ukoliko imaju zabilježene đачke bisere ili zanimljivosti iz dječjih usta, da nam ih pošalju, kako bi se našli na Hrckovim stranicama.

HRCKOVE ZGODE

Crta i piše: Zoltan Sič

Josip Jaramazović, 6,5 godina
Dječji vrtić »Marija Petković«, Subotica

MOJA BAKA

Moja baka se zove Jozefa. Majka je moje mame. Kosa joj je smeđa i kratka. Plave oči uvijek su joj pomalo tužne. Naborano joj je lice, a usta modra. Najčešće je u vesti i u smeđoj suknji. Na nogama nosi sobne papuče. Kada je posjetim, uvijek je u krevetu ili u kuhinji. Dobra je prema meni. Uvijek mi da kolača. Volim je isto toliko kao ona mene, jer je dobra prema meni. Kada sam tužna, baka me tješi. Rado je posjećujem, baš kao i ona mene. Kada ona mene posjeti, uvijek mi donese poneku žvaku ili kolač koji ja najviše volim.

Marina Crnković, II. a, OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

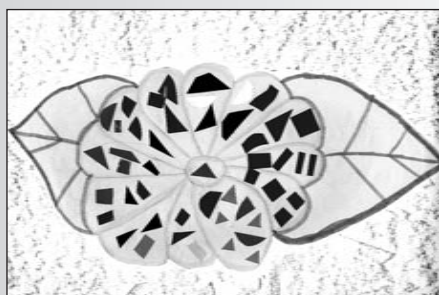
Marina Cvijanov
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Jovica Jaramazović, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Josipa Stipić
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

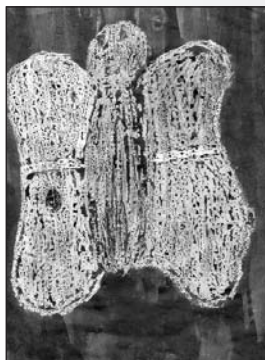

Marijana Brajko, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

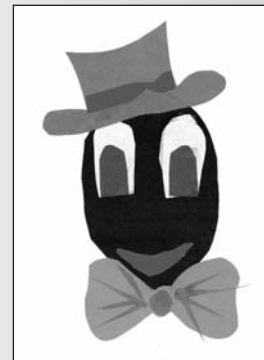
TAKAV JE MOJ PRIJATELJ

Moj najbolji prijatelj zove se Josip. Josip je visok dječak, smeđih očiju i plavokos. Zaljubljen je u nogomet. Ne voli rukomet. Najomiljenija igra mu je lovice. Lijepo čita. Družimo se samo u školi. Izabrao sam ga zato što je pametan dječak.

Vedran Majlat, II. b, OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Tatjana Čović, II. b
OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

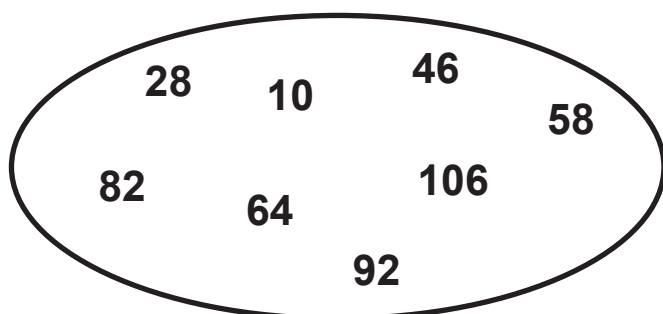
Nemanja Kostić, IV. a
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

MOJA MAJKA

Moja majka je nježna, krhka i dobra. Kada sam kod nje, ona mi sve dopušta i nikada od nje ne odlazim praznih ruku.

Kristina Vojnić Purčar, II. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

I. Tri broja u skupu djeljiva su s brojem 4. Zaokruži ih:

II. Vlak je prešao tri osmine puta između dva grada. Do sredine puta ostalo mu je još 8 kilometara. Koliko je rastojanje između tih gradova?

III. Kako razmijeniti novčanicu od 1.000 dinara novčanicama od 5 i 20 dinara, tako da broj novčanica obiju vrsta bude isti?

IV. Tigar može pojesti kozu za 4 sata, vuk za 6 sati, a pas za 12 sati. Za koje bi oni vrijeme pojeli zajedno kozu?

Zadatke pripremio: Dujo Runje

Ljeto je idealno za

Ribičke priče

Piše: Dražen Prčić

Ukoliko se u Vašem društvu nađe samo jedan pasionirani ribič neumitno će, u najpovoljnijem trenutku razgovora, iskoristiti prigodu da se, barem jednom, pohvali na račun svoje »udičarske« karijere. Ako je pak u drugarskom okruženju više »pasioniranih« – ribičkim pričama neće biti kraja...

MALE-VELIKE RIBE: U pričama ponosnih hvatača gotovo da ne postoje male ribe, već se poglavito radi samo o »kraljevskim« primjercima bilo koje riblje vrste o kojoj se povede riječ. Ipak prema znanstvenoj podjeli, koja ribe dijeli u čak više od 100 redova i podskupina, ovog vodenog stvora (Riba, subphylum Vertebrata) možemo podijeliti u dvije velike skupine *Agnatha* (bez čeljusti) i *Gnathostomata* (ribe s čeljusti). U daljnjim, širim i užim, podjelama ribe se dijele prema svojim specifikumima kao što su: skelet, krljušt, vrsti hrane koju konzumiraju, izgledu...

PRVE RIBE: Nije zabilježeno kada se prvi ribič pohvalio svojim ulovom, ali se na temelju pronađenih fosilnih ostataka pozna da su ribe naseljavale zemljine vodene površine još prije 480 milijuna godina. Ali on nikako nije mogao, u priči, sebi prisvojiti izuzetan ulov s obzirom da su u to vrijeme ribe bile malih razmjera i bez

izraženih čeljusti koje su se razvile tek kasnije u periodu evolucije. Današnja znatnost, opet, špekulira s brojkom od oko 22.000 vrsta koje »plivaju« oceanima, morima, rijekama, jezerima, potocima...

PRVI RIBIČI: S obzirom kako znanost još uvijek nije pronašla predhistorijske ostatke prvog ribiča, ostaje nam da nagađamo kada je čovjek prvi puta pokušao loviti »hranu u vodi«. Vrlo vjerojatno je to pokušao s kopljem (zašiljeni oštri komad kamena privezan na drveni štap) uzdajući se u svoju brzinu, ali je gotovo sigurno da se, kada je uspio uloviti prvu ribu, istog trenu ozaren svojim dostignućem ubrzano zaputio do pećine i pohvalio se svojim »ukućanima«. Jer uloviti ribu, a ne pohvaliti se ulovom, isto je kao da i niste ništa uhvatili. Predhistorija ili današnjica princip je isti...

RIBA KAO HRANA: Bilo kako bilo, još su naši prethistorijski ribiči, ubrzo ustanovili hranljivu vrijednost ribe i počeli je koristiti u ishrani koja se dotad bazirala isključivo na mesu ulovljene životinje ili hrani biljnog podrijetla. Riba je, kao što je dobro poznato, izvor brojnih proteina koji su izuzetno važni u čovjekovoj ishrani, zdrava je i preporuča se njena konzumacija minimalno jedanput na tjedan. Svakako najpoznatije riblje jelo kod nas je riblji paprikaš (fiš paprikaš) koji se sprema od dvije ili više vrsta ribe, u slatkoj ili ljutkastoj varijanti, u ovisnosti o afinitetu konzumenta. Spravljanje ove riblje delicije smatra se jednim od prestižnijih kulinarskih poduhvata i često su majstori »kotlića« ovjenčani slavom u društvu gurmana. U primorskim krajevima riba se sprema na jednostavniji i brži način, na gradelama, dimljena na vatri ili pečena u tavi i predstavlja osnovni, posve razumljivo, sastojak tjedne gastronomske ponude. U našim, voj-

vođanskim krajevima, u obilju riječne, jezerske ili ribnjačke ribe, na meniju se nađe barem jednom tijekom sedmice.

RIBA KAO TROFEJ: Ne rijetko se događa da pasionirani ribič i nije pasionirani ljubitelj ribe kao osnovnog sastojka ishrane. Pravom ribiču veće je zadovoljstvo uloviti nego pojesti ribu. Strast hvatanja ribe u omiljenom krajoliku uz vodu, bila ona stajaća ili tekuća, kao i zadovoljstvo kada se štap ili plovak »zatresu«, poznata je samo onima koji su je i sami, izravno, okusili. A kada se ulov izvadi na obalu, »rukama izmjeri«, budite sigurni da u startu riba ima barem desetak centimetara više od stvarne veličine, a dok »priča« stigne do slušatelja narast će još i više...

L i e t n i s p e k t a r

Mama oskarovka

Oskarom nagrađena glumica *Helen Hunt* (1997. godine za film »Bolje ne može«) nedavno je postala, u svojoj 40. godini, ponosna majka male djevojčice neobičnog imena *Ma-kena lei*. Ponosni otac curice je producent *Matthew Carnahan*, a prema priznanju roditelja ime njihove mezimice potječe od imena grada na havajskom otoku Mauiu.

Nogometaši novinari

Na Europskom nogometnom prvenstvu u Portugalu pokraj nogometaša na travnjaku ima i nekoliko bivših velikana u novinarskim redovima, koji su angažirani od velikih hrvatskih medijskih kuća. Boje HRT-a kao stručni komentatori brane *Ivan »Iko« Buljan* i *Zlatko »Cico« Kranjčar*, Hrvatski RTL zastupa legendarni kapetan »vatrenih« *Zvonimir Boban*, a za Večernji list svakodnevno pišu *Miroslav »Čiro« Blažević* i *Robert Prosinečki*.

Olimpijada pod upitnikom

Nepuna dva mjeseca prije početka ljetnih Olimpijskih igara u Ateni domaćini su opterećeni brigama glede završetka brojnih sportskih objekata koji svoje otvorenje trebaju imati na predstojećem summitu najboljih sportaša svijeta. Brojna gradilišta, na kojima se još uvijek ne nazire kraj završnim radovima, djeluju pomalo zastrašujuće, ali i pokraj svega Grci tvrde da će sve biti dovršeno do početka Igara.

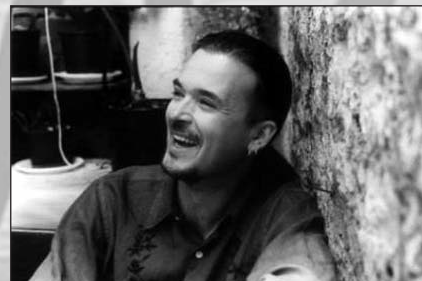

Besplatni internet za odlikaše

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odlučilo je nagraditi sve odlične učenike hrvatskih osnovnih i srednjih škola (oko 200.000 đaka) besplatnim satima interneta tijekom predstojećih ljetnih ferija. Također, svi odlikaši imaju priliku da, zahvaljujući odličnim ocjenama, nabave računala po povoljnoj cijeni od 2.500 kuna (oko 25.000 dinara).

Opatijska nedjelja zvijezda

U sklopu proslave 160-te obljetnice organiziranog turizma i proslave dana Opatije organizirana je humanitarna akcija u kojoj su učešće uzele brojne poznate ličnosti s hrvatske estrade. »Zvijezde« su se oprobale u jedriličarskoj regati u kojoj je, ispred UNICEF-ovog ambasadora dobre volje glazbenika *Gibonija*, glumaca *Zijaha Sokolovića* i *Gorana Navojeca*, glumice *Vitomire Lončar* i brojnih drugih popularnih sudionika, pobijedio glazbenik *Dražen Turina Šajeta*. Uz dvoboj na moru »Zvijezde« su se oprobale i na kopnu, igrajući tenis turnir, ali je pravi pobjednik cijele manifestacije pobjeda humanosti oličena u prikupljenom novčanom iznosu koji je namijenjen akciji »Stop nasilju nad djecom«.

Završetak portugalskog sna

Hrvatska ide doma

Piše: Dražen Prčić

Konačan poredak skupine B

1. Francuska 7 (7:4),
2. Engleska 6 (8:4),
3. Hrvatska 2 (4:6),
4. Švicarska 1 (1:6)

Kada je sudac Colina označio kraj susreta trećeg kola skupine B između Hrvatske i Engleske, koju je momčad predvođena karizmatičnim kapetanom Davidom Beckhamom posve zaslužno dobila 4:2, završio se portugalski san i nadanja cijele nogometne nacije o eventualnom uspjehu na Europskom nogometnom prvenstvu u Portugalu. Uz skromna dva osvojena boda, remisi s outsiderom Švicarskom i favoritom Francuskom, uz već spomenuti poraz od »Albiona«, te osvojeno treće mjesto na tablici kvalifikacijske skupine, čini se krajnjim dometom ove generacije predvođene osporavanim izbornikom Barićem.

1. kolo, Hrvatska – Švicarska 0:0

Prvi susret u Portugalu protiv podcijenjenih Švicaraca, u koji su polagane velike nade i vjerovalo se u sigurnu pobjedu koja bi otvorila neku šansu za prolaz u drugi krug, završio je neodlučno, ali je taj osvojeni »mršavi« bod bio ravan porazu. Da žal bude veća protivnik je igrao gotovo cijelo drugo poluvrijeme s igračem manje (isključen Vogel), ali ni brojčana nadmoć i objektivno veća igračka kvaliteta pojedina naca nije bila dovoljna za gol u mreži igrača tog susreta vratara Stiel.

Hrvatska: Butina, Šimić (Srna), R. Kovač, Šimunić, Živković, Mornar, N. Kovač, Bjelica (Rosso), Olić (Rapačić), Šokota, Pršo
Švicarska: Stiel, Haas, M. Yakin, Muller,

Spycher, Huggel, H. Yakin (Gygax), Vogel, Wicky (Henchoz), Chapuisat (Celestini)
 Sudac: Lucilio Batista (Portugal)

2. kolo, Hrvatska – Francuska 2:2

Poslije neuspjeha protiv Švicaraca pred drugi susret u skupini B protiv favorizirane francuske momčadi svjetskih i europskih prvaka malo je tko davao veće šanse za bolji rezultat. Ali, kako to često biva, inat ponekad može biti vrlo inspirativan i poslije izgubljenog poluvremena (0:1) u samo nekoliko minuta nastavka golovima Rapačića (iz jedanaesterca) i Pršo, Hrvatska je posve preokrenula susret. Pogrešku Tudora prilikom povratne lopte prema vratu Butini, lukavo je iskoristio Trezeguet i izjednačio, postavivši konačan rezultat. Ponovno velika žal za propuštenom prilikom da se pobijedi velika momčad »Gal-skih pijetlova« predvođena genijalcima Zidaneom i Henryjem. Optimizam poslije ovog neodlučenog ishoda i dva uknjižena

Golovi i kartoni

Reprezentacija Hrvatske postigla je četiri gola na tri utakmice, a strijelci su bili: Rapačić, Pršo, N. Kovač i Tudor. Što se tiče javnih opomena, njih je bilo mnogo više u vidu žutih kartona koje su dobili: Živković, Mornar, Bjelica, Pršo, Rapačić, Šimić, R. Kovač, Tudor, Rosso, Leko. Nitko nije dobio crveni karton. ■

Igrači gledatelji

Uz igrače koji su iznijeli teret tri nastupa na Euro 2004, nekoliko igrača nije dobilo povjerenje izbornika Barića i bez odigrane minute bili su gledatelji na klupi za pričuvne igrače. Nisu ulazili u igru: Vladimir Vasilj i Joey Didulica (pričuvni vratari), Stjepan Tomas, Mato Neretljak, Mario Tokić, Marko Babić i Ivan Klasnić. ■

boda naglo je porastao, ostavljajući mogućnost, uz imperativ pobjede protiv Engleske, prolaska u četvrtfinale.

Hrvatska: Butina, Šimić, R. Kovač, Tudor, Šimunić, Rosso, Bjelica (Leko), N. Kovač, Rapačić (Mornar), Šokota (Olić), Pršo
Francuska: Barthez, Gallas (Sagnol), Thuram, Dessailly, Wiltrod (Pires), Silvestre, Dacourt (Pedretti), Vieira, Zidane, Henry, Trezeguet

Sudac: Kim Milton Nielsen (Danska)

3. kolo, Hrvatska – Engleska 2:4

Kada je Niko Kovač u 5. minutu susreta ugurao loptu u mrežu Jamesa (1:0) san je postao java i u tom trenutku (i sljedećih 35 minuta) Hrvatska je zauzimala drugo mjesto na tablici skupine B, mjesto koje je vodilo prema četvrtfinalnom susretu protiv Portugala. No, furiozni finiš golovima Scolesa i Rooneya u posljednjih pet minuta prvog dijela (1:2), raspršio je san o prolasku dalje i na odmor se otišlo u minusu od jednog gola. U nastavku Rooney je s još jednim zgoditkom potvrdio nadmoć Engleske (1:3), ali je pogodak Tudora (2:3) još malo »podgrijao« nadu koja se, pak, posve »smrzla« još jednim engleskim golom, ovog puta Lamparda (2:4) i sve je bilo gotovo...

Engleska je, u ovom trenutku jednom rječju, bolja.

Hrvatska: Butina, Šimić (Srna), R. Kovač (Mornar), Šimunić, Živković, Tudor, N. Kovač, Rosso, Rapačić (Olić), Šokota, Pršo
Engleska: James, G. Neville, Cole, Terry, Campbell, Gerrard, Lampard (Ph. Neville), Beckham Scholes (King), Rooney (Vassel), Owen

Sudac: Pierluigi Colina (Italija) ■

Sportske vijesti

Tenis

Ivaniševićev oproštajni Wimbledon

Na svom posljednjem velikom turniru u karijeri dugoj gotovo jedno punoljetstvo, najveći hrvatski tenisač svih vremena, *Goran Ivanišević* je startao još jednom pobjedom. Iako su svi gledatelji na prepunom Centralnom terenu očekivali »laganicu« u kojoj će se nezaboravni pobjednik iz 2001. godine i zvanično oprostiti od aktivnog bavljenja »bijelim sportom«, nepredvidivi »Zec« je odigrao cijeli susret u svom stilu i s uvjerljivih 3:0 (6:3, 7:6, 6:2) svladao *Mihaila Južnjog*.

Ančić zaustavljen u polufinalu

Mario Ančić odlično je odigrao ATP turnir u nizozemskom Hertogenboschu (375.750 Eura), plasirajući se u polufinale u kojemu je finalist Roland Garrosa, *Coria* bio bolji sa 7:6, 1:6, 6:3. *Jelena Kostanić* uspjela se, na istom turniru, plasirati u finale ženskih parova u kojemu je skupa s *Schaul* poražena od para *McShea, Sequera* 6:7, 3:6.

Nogomet

Hibernians – Slaven B. 2:1

Hrvatski predstavnik u Intertoto kupu Slaven Belupo iz Koprivnice poražen je u prvom susretu prvog kola od predstavnika Malte, Hiberniansa sa 2:1, ali u revanšu koji igra 26. lipnja na do-

maćem terenu ima realne šanse za plasman u sljedeću rundu ovog natjecanja koje finalistima omogućava plasman u kup Uefa.

Formula 1

Ferrari prvi u Indianapolisu

Michael Schumacher (1:40:29. 914) i *Rubens Barrichello* (+ 2, 950) ponovno su u superiornom Ferrarijevom »dvoju« pobijedili, ovog puta na VN SAD voženoj prošle nedjelje u Indianapolisu. Na pobjedničkom postolju pored već »pretplaćenih« vozača u crvenim kombinezonima našao se Japanac *Takuma Sato* (+ 22. 036) vozač BAR-a. Na tablici vodi M. Schumacher sa 80 bodova, R. Barrichello 62, J. Button 44, J. Trulli 41...

U generalnom poretku konstruktora Ferrari ima već 142 boda, Renault 66, BAR 58...

Atletika

Hrvatska ispala iz Prve lige

Muška atletska reprezentacija Hrvatske ispala je iz Prve lige Europskog kupa na natjecanju koje se prošlog vikenda održalo u Bugarskoj. Sa osvojenih 75 bodova i 7. mjestom u konačnom poretku, skupa s domaćom selekcijom, najbolji hrvatski atletičari iduće godine natjecat će se u drugoj ligi.

Rukomet

Šola u Fotexu

Najpoznatiji rukometni vratar na svijetu, po svojim izuzetnim obranama i još izuzetnijoj crvenoj boji kosi *Vlado Šola*, naredne sezone stajat će na vratima mađarskog Fotexa. Uz njega u mađarskoj momčadi igrat će i *Renato Sulić*, također član reprezentacije svjetskih prvaka.

Priča o Hrvatima (2.)

Drevni narodi na tlu Hrvatske

*Franjevac Matija Petar Katančić, znanstvenik i prevoditelj, tvrdio je da su prije Rimljana na području Slavonije živjeli Iliri, te da su Hrvati, zapravo, potomci Ilira * Prihvaćajući tu tvrdnju, Ljudevit Gaj i hrvatski preporoditelji u 19. stoljeću svoj su pokret nazvali Ilirski pokret*

Piše: Zdenko Samaržija

Otprilike u 14. stoljeću prije Krista područje današnje Hrvatske naselila su panonska plemena. Ona su izrađivala haljine od konoplje panna, po kojoj je ovaj dio Podunavlja i dobio ime. Postoji i mišljenje da je Panonija nazvana prema antičkome bogu Panu, zaštitniku šumâ i svega što u njima živi.

Panonska su plemena prepustila svoja područja novim doseljenicima, među kojima su bili i Iliri: Histri su živjeli u Istri; na Kvarnerskim otocima i obali između rijeka Raše i Krke Liburni; u Gorskom kotaru i Lici Japodi, a u Dalmaciji Delmati.

Na području Slavonije živjela su i keltska plemena. Četiri stoljeća keltske prevlasti, od 5. do 1. stoljeća prije Krista, ostavila su hrvatskim zemljama konje, sapun, umijeće pečenja lepinja, nazive gradova i

ZNAŠ LI?

- Ilirik je bio nadaleko poznat po ljekovitome bilju
- na području Hrvatske pronađeni su medicinski instrumenti koji svjedoče o djelovanju rimskih liječnika na našem području
- da su Iliri poznavali puhačke i gudačke instrumente – osobito je bila popularna pastirska frula
- zaštitnik antičkog Epidaura (današnji Cavtat) bio je Asklepije, grčki bog zdravlja.

rijeka (Mursa, Drava, Sava), a gradnjom gradova te razgranatom trgovinom učinili su cijeli kraj zanimljivim osvajačima koji će tek doći.

GRCI I RIMLJANI: Između 9. i 5. stoljeća prije Krista Grci su kolonizirali

istočnu obalu Jadrana. Izvrsni pomorci i vješti trgovci, Grci su osnovali svoje utvrđene naseobine na otocima Visu (nasele Isa bilo je glavni trgovački posrednik između južne Italije i ilirskih krajeva), Hvaru (Faros – Stari Grad) i Korčuli (gdje je već prije bilo naselje), a na kopnu na položajima Trogira (Tragurij) i Stobreča (Epetij) kod Splita.

Iliri, koji su bili ratari i stočari, ali i vrsni pomorci (posebice gusari) i vojnici, sukobili su se s doseljenim Grcima. Grad Isa pozvao je u pomoć Rimljane koji su iskoristili sukob i nakon nekoliko ratova pokorili Ilire. Na novoosvojenom području Rimljani su organizirali dvije provincije: Dalmaciju i Panoniju.

Rimljani su u današnjim hrvatskim zemljama izgradili mnoge ceste. Te su ceste omogućavale trgovanje i lakše kretanje vojske. U rimskim gradovima (npr. Parentium (Poreču), Poli (Puli), Iaderu (Zadru), Saloni (Solinu), Sisciji (Sisku), Mursi (Osijeku) itd.) bili su razvijeni trgovanje i različiti obrti. Tadašnji su nam graditelji ostavili više lijepih građevina, među kojima su svakako najpoznatije – Dioklecijanova palača u Splitu iz 4. stoljeća, amfiteatar u Puli iz 1. stoljeća i Eufrazijeva bazilika u Poreču s mozaicima iz 6. stoljeća. ■

POPULARNA HRVATSKA PJEVAČICA (NA SLICI), OSVOJILA "GRAND PRIX" NA RADJUSKOM FESTI- VALU U ŠIBENIKU	SRNEĆE MEŠO	DIJELOVI CVIJETA, IATICE	PODU- ZETNO, VRIJEDNO	"MAINTE- NANCE OPERA- TIONS PROTOCOL"	"ATOMSKI GRAD" U SAD	VRSTA TAMBU- RICE	GRAD U INDIJI (HRAMOV)	PODACI (LAT.)					
GLAVNI GRAD PAKISTANA													
NEPODOP- ŠTINA													
TROPSKI VJETAR													
ASTRO- NAUT ARMST- RONG				NOVINSKA AGENCIJA ARAPSKIH ZEMALJA NAZIV									
"ASTATIN"		GRAD U FRANCU- SKOJ MELODIJE, ARIJE						SRDŽBA, BIJES					
DVOČLANI MATE- MATIČKI IZRAZ					ORJEN- TALNA FLAUTA BORN KOLA								
GLUMICA KARIĆ			ETELA OD MILJA VODA U KOJOJ IMA UGLJIČNE KISELINE				"AUSTRIJA"	MOMČAD, TIM					
ŠTAVLJENA KOŽA				GRAFIČKI RADNIK, JETKAČ ŽEN. IMC, DARINKA				MINERAL "MORSKA PJENA"	ONAJ KOJI SKREBI OKO KONJA		UPITI	"EGIPAT"	NAGRAĐENI PJEVAČ NA RADJUSKOM FESTIVALU U ŠIBENIKU (NA SLICI)
"FRANCU- SKA"		RAVNO- PRAVNOST MAMJE- NJE, VAB- LJENJE								25 U ČETIRI OKA			
MORSKA RIBA						VJERO- DOSTOJNO ODMJERA- VANJE SNAGA							
HRVATSKI RUKOME- TAŠ, PATRIK					POVLAŠ- TENA OSOBA (LAT.), PI FMIČ							"NORVEŠ- KA"	RANJENA OSOBA
SASTAVIO: IVICA ŠUBAT	PROPA- LICA				"DUŠIK"			ZAGREB, GLUMAC, MLADEN					
					"LITRA"	ŽITELJ BARANJE VISOKI ČASNIČKI ČIN							
					LATINSKI: JA			POSJED GLAZBENIK KARIJ JO					
					AMERIČKI GLUMAC, DANNY ("LUĐA KUĆA")						"EGIPAT"	STARI NAZIV ZA GRČKU	
					PRIREDBA KOJA SE ODRŽAVA SVAKE GODINE					AMERIČKA PTICA KUKAVICA VLADAR U EMIRATU			
					"VENEZIA"	SLAVNI RUSKI ŠAHIST							
					ŠAHIST NIMCOVIĆ	STARA MJERA ZA TEKUĆINU			MAKSIMI- LIJAN (KRAČE) "VOJNI OBVEZNIK"				
					GLASANJE MAGARCA			GOGO- LJEVA PRIPOV. JEŠT "BELGIJA"				"KALI"	"TONA"
					OPSEŽAN PISANI URADAK (MNOŽ.)								

PETAK 25.6.2004.

HRT 1

- 07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – Vijesti
 09.05 – Čudesne pustolovine kapetana Cousteaua
 09.30 – Zvučnjak
 09.50 – Patuljkove priče, crtani film
 09.55 – serija za djecu
 10.30 – Obrazovni program
 11.00 – Strani dokumentarni film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Glazbena TV
 14.00 – Vijesti
 14.05 – Snježna pustolovina, film
 15.40 – Vijesti
 15.50 – Oprah Show
 16.35 – Crtani film
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 8., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Zlatni vrč, dramska serija
 20.50 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 22.00 – Meridijan 16
 22.30 – Sport danas
 22.40 – Buđenje mrtvih, mini-serija
 00.25 – Na udaru, film
 02.25 – Baza, film
 04.00 – Tetovirana udovica, film
 05.45 – Snježna pustolovina, film

HRT 2

- 07.00 – TV vodič
 08.40 – Alias, serija
 09.25 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 10.00 – Zagreb: Sveta misa – Dan državnosti, prijenos

- 12.40 – Hit do hita: Vukovar
 13.55 – Kinoteka – ciklus ljubavnih filmova: Young Philadelphians, film
 16.10 – Vijesti za gluhe
 16.20 – TV kalendar
 16.35 – Deep Space 9 (6.), serija

- 17.20 – U-571, američki film (12)
 19.30 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOOL:
 20.00 – Nagradna igra Portugalka
 20.10 – Predstavljanje zemlje 2 i Francuske
 20.35 – Lisabon: Zemlja 2 – Francuska, prijenos
 23.15 – Večer s Joolsom Hollandom
 00.15 – Deep Space, serija
 01.00 – Prijatelji 8., humoristična serija

nova

- 07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Supercure
 Harvey Toons

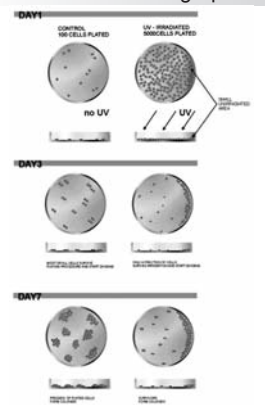

- 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Moja voljena, serija
 11.50 Između ljubavi i mržnje, serija
 12.55 Santa Fe, igrani film
 14.40 Pustolovine Sidney Fox, serija
 15.30 Arapske noći, serija
 16.30 Moja voljena, serija
 17.30 Karlovačko kornar
 18.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Supercure, crtani film
 20.00 Karlovačko kornar
 20.30 V. I. P., serija
 21.30 Preboli me, igrani film
 23.15 Karlovačko kornar
 23.50 Dva metra pod zemljom, serija
 00.50 V. I. P., serija
 01.45 Preboli me, igrani film
 03.35 Glazba

SUBOTA 26.6.2004.

HRT 1

- 08.00 – Vijesti
 08.05 – Amerika – život prirode
 08.35 – Dr. Vidra, crtani film
 08.45 – Moj dragi planet, crtani film
 08.50 – Medo Ben, film
 10.25 – Parlaonica
 11.15 – Glazbena TV – TOP 10
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Duhovni izazovi
 12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
 13.45 – TV izložba
 14.00 – Vijesti
 14.05 – Hit do hita
 15.10 – Glas domovine
 15.45 – National Geographic: Klon

- 16.45 – Briljanteen
 17.35 – Uz Reebok na Olimp
 17.45 – Zlatni vrč, dramska serija
 19.10 – Crtani film
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Faktor zamrzavanja, film
 21.55 – Vijesti
 22.15 – Reservoir Dogs, film
 23.55 – Oni žive, film
 01.25 – Slatkorječivi, film
 02.55 – Faktor zamrzavanja, film
 04.35 – Amerika – život prirode
 05.05 – Opera pod zvijezdama, snimka

HRT 2

- 07.00 – TV vodič
 10.55 – Istinska ljubav, serija
 14.25 – Napuljska čarolija, film
 15.40 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 17.00 – Deep Space 9 (6.), serija
 17.45 – Opera pod zvijezdama,
 19.30 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOOL:

- 20.10 – Predstavljanje zemlje 2 i Italije
 20.35 – Faro Loule: Zemlja 2 – Italija, prijenos

- 23.30 – Deep Space 9 (6.), serija
 00.15 – Deep Space 9 (6.), serija
 01.00 – Deep Space 9 (6.), serija

nova

- 07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Vitezovi Mon Colle
 Yu-gi-oh
 Memory
 Križić-Kružić
 Pobjednički tim
 Vitezovi Mon Colle
 11.20 Smallville, serija
 12.10 Final fight
 13.20 Futurama, serija
 13.50 Oliver's Twist, kulinarski show
 14.15 Kralj Queensa, serija
 14.50 Rally magazine – Turska
 15.25 Preboli me, igrani film
 17.00 V. I. P., serija
 18.00 Smallville, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Scooby doo, crtana serija
 20.00 Karlovačko kornar
 20.30 Žene nogometaša, serija
 21.30 Ljeto kada je ubijao Sam, igrani film
 00.05 South Park, serija
 00.40 Žene nogometaša, serija
 01.35 Ljeto kada je ubijao Sam, igrani film
 03.50 South Park, serija
 04.30 Glazba

NEDJELJA 27. 6. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
07.05 – Amerika – život prirode
07.40 – Napuljska čarolija, film
09.00 – Vijesti
09.05 – Hrvatski dječji festival
09.50 – Nemogući Niko, crtana serija
10.00 – Zaplešimo zajedno
10.15 – Najmanji konjokradice, film
12.00 – Podnevni dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.35 – Plodovi zemlje

13.25 – Mir i dobro
14.00 – Nedjeljom u 2
15.00 – Vijesti
15.10 – Treći kamenčić od Sunca
15.35 – Prirodni svijet
16.30 – Inspektor Rex 4., serija
17.20 – Prava ljubav, film
19.00 – Cocco Bill, crtana serija
19.30 – Dnevnik
20.05 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – g'lamur: kafe
22.20 – Vijesti
22.40 – Marseilleski ugovor, film
00.10 – Players Club, film
01.40 – Prava ljubav, film
03.15 – Napuljska čarolija, film
04.30 – Michael Jonasz a l'Olympia, snimka koncerta
05.35 – Prirodni svijet: Smrtonosna zamka
06.25 – Obiteljski vrtuljak

HRT 2

07.00 – TV vodič
10.20 – TV kalendar
10.30 – Biblija
10.45 – Portret crkve i mjesta
11.00 – Kali: Sveta misa, prijenos
12.05 – Obiteljski vrtuljak
12.35 – Sportski program
13.55 – Buđenje mrtvih, mini-serija
15.35 – Faktor zamrzavanja, film
17.15 – MiK 2004., snimka
19.15 – TV sjećanja
19.30 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO –

PORTUGOOOOL:
20.10 – Predstavljanje zemlje 2 i Njemačke
20.35 – Porto: Zemlja 2 – Njemačka, prijenos
23.35 – Michael Jonasz a l'Olympia, snimka koncerta
00.40 – Nedjeljom u 2

nova

07.00 The Best of Nova TV
08.00 NOVA KIDS TV
Pobjednički tim
Vitezovi Mon Colle

Supercure
Pobjednički tim
Memory
Križić-Kružić
10.50 Pustolovine Sidney Fox serija
11.40 Futurama, serija
12.10 South Park, serija
12.40 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
13.45 Robinson Crusoe, igrani film
15.40 Top speed, emisija o automobilima
16.30 Žene nogometaša, serija
17.30 Lovac na krokodile, dok. Film
18.20 Oliver's Twist, kulinarski show
19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
19.30 Scooby doo, crtani film
20.00 Karlovačko Korner
20.30 Crossroads, igrani film

22.20 Red Carpet, zabavna emisija
23.35 Lovac na krokodile, dok film
00.25 Zlatni baršun, igrani film
02.35 Red Carpet, zabavna emisija
03.50 Glazba

PONEDJELJAK 28. 6. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.10 – Leteći medvjedići, crtana serija
09.35 – Mali veliki svijet
09.55 – Charly i Mimo, crtani film
10.00 – Pripovjedač, serija za djecu
10.35 – Nit plemenite paučine – Višnja Stahuljak
11.05 – Bogovi i demoni, dokumentarna serija
12.00 – Podnevni dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.35 – Istinska ljubav, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
15.10 – Crtani film
15.30 – Vijesti
15.40 – Oprah Show
16.25 – Alpe-Dunav-Jadran
17.05 – Istinska ljubav, serija
17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
18.20 – Charly i Mimo, crtani film
18.30 – Hrvatska danas
18.55 – Prijatelji 8., humoristična serija
19.30 – Dnevnik
20.05 – Frasier 7.
20.35 – Ekpa za očevid 3., serija
21.20 – Svi gradonačelnikovi ljudi
21.50 – Meridijan 16
22.15 – »Američki predsjednici: J. F. K., film
01.25 – Iza rešetaka, film
03.10 – Zamka za roditelje 2, film
04.30 – Iz riznica hrvatskih muzeja
04.40 – Egipat – polumjesec iznad piramida
05.40 – Oprah Show
06.25 – Alpe-Dunav-Jadran

HRT 2

07.00 – TV vodič
10.30 – Hit do hita: Vukovar
12.40 – Egipat – polumjesec iznad piramida
13.35 – Berlin, Berlin – serija za mlade
14.00 – Treći kamenčić od Sunca
14.25 – Inspektor Rex 4., serija
15.15 – Zamka za roditelje 2, film
16.35 – TV kalendar
16.50 – Vijesti za gluhe
17.00 – Deep Space 9 (6.), serija
17.45 – Napoleon, serija
19.30 – Glazbena TV

20.15 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOOL:

20.30 – Osvrt na prve dvije četvrtfinalne utakmice
20.45 – Nagradna igra Portugalka
21.10 – Najbolji igrači dosadašnjeg tijeka Europskog prvenstva
21.20 – Najljepši potezi na četvrtfinalne utakmice
21.25 – Najveće iznenađenje i najveće razočaranje Eura
21.45 – Suci – dobre prosudbe i velike pogreške
22.05 – Widows, serija
23.35 – Deep Space 9 (6.), serija
00.20 – Prijatelji 8.
00.45 – Ekpa za očevid 3., serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
08.00 NOVA KIDS TV
Harvey Toons
Memory
Križić-Kružić
Supercure
Scooby doo
Harvey Toons
10.30 Memory
Križić-Kružić
11.00 Moja voljena, serija
11.50 Između ljubavi i mržnje, serija
13.00 Crossroads, igrani film
14.45 Red Carpet, zabavna emisija
15.50 Jason i Argonauti, serija
17.00 Moja voljena, serija
18.00 Između ljubavi i mržnje, serija
19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
19.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija
20.00 Karlovačko Korner
20.30 Takav je život, serija
21.30 Frida, igrani film
23.55 Dva metra pod zemljom, serija
00.55 Takav je život, serija
01.50 Frida, igrani film
04.05 Glazba

UTORAK 29. 6. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – Vijesti
 09.10 – Cy, kiber djevojka – serija
 09.35 – Ruke, ručice
 09.50 – Brum
 10.00 – Pripovjedač, serija
 10.35 – Mladen Kušec, književnik
 11.05 – Bogovi i demoni
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.35 – Istinska ljubav, serija (12)
 13.25 – Glazbena TV
 14.00 – Vijesti
 14.05 – Res publica:
 14.50 – PROGRAM ZA DJECU I
 MLADU: Ruke ručice

15.05 – Crtani film
 15.30 – Vijesti
 15.40 – Oprah Show (532)
 16.25 – Planet Internet
 17.05 – Istinska ljubav, serija (12)
 17.55 – Berlin, Berlin –
 serija za mlade
 18.20 – Crtani film
 18.25 – Živjeti zdravlje, emisija
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 8.
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Globalno sijelo
 20.40 – Forum
 21.55 – Meridijan 16
 22.20 – »Američki predsjednici«:
 Nixon, film

01.25 – Le dernier com
 bat, francuski film
 02.55 – Zamka za roditelje 3, film
 04.25 – g'lamur: kafé
 05.25 – Iz riznica hrvatskih muzeja
 05.40 – Oprah Show
 06.25 – Globalno sijelo

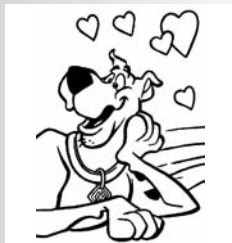
HRT 2

07.00 – TV vodič
 11.50 – Alpe-Dunav-Jadran
 12.20 – Frasier 7.
 12.45 – Svi gradonačelnikovi ljudi
 13.10 – Grivasti pavijan – pavijan
 iz Saudijske Arabije,
 dokumentarni film
 14.05 – Berlin, Berlin –
 serija za mlade

14.35 – Zamka za roditelje 3, film
 16.05 – TV kalendar
 16.20 – Vijesti za gluhe
 16.30 – Deep Space 9 (6.), serija
 17.15 – Napoleon, serija
 18.55 – IAAF Grand Prix Zagreb
 2004, prijenos
 21.05 – EUROPSKO
 NOGOMETNO
 PRVENSTVO –
 PORTUGOOOOL:
 21.10 – Nagradna igra MMS
 21.25 – Najava prve
 polufinalne utakmice
 21.55 – Nagradna igra Portugalka
 22.05 – Najava druge
 polufinalne utakmice
 22.45 – Widows, serija
 00.15 – Deep Space 9 (6.), serija
 01.00 – Prijatelji 8.,
 humoristična serija

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Yu-Gi-Oh
 Scooby doo

Harvey Toons
 10.30 Memory
 10.45 Moja voljena, serija
 11.35 Između ljubavi i mržnje,
 serija
 12.35 Frida, igrani film
 14.50 Takav je život, serija
 15.50 Jason i Argonauti, serija
 17.00 Moja voljena, serija
 18.00 Između ljubavi i mržnje,
 serija
 19.00 24 sata na Novoj TV,
 vrijeme i sport
 19.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija
 20.00 Karlovačko Korner
 20.30 Pravi Beckhami, dok. film
 22.00 Intervju s Rebeccom Loos,
 dok. film
 23.00 Modelle
 00.05 Dva metra pod zemljom,
 serija
 01.10 Pravi Beckhami, dok. film
 02.30 Intervju s Rebeccom Loos,
 dok. film
 03.20 Modelle
 04.20 Glazba

SRIJEDA 30. 6. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – Vijesti
 09.10 – Tristan i Izolda,
 crtana serija
 09.35 – Kokice
 09.55 – Charly i Mimo, crtani film
 10.00 – Pripovjedač,
 serija za djecu
 10.35 – Ja mnogi ja –
 Drago Ivanišević
 11.05 – Bogovi i demoni,
 dokumentarna serija
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija (12)
 13.25 – Glazbena TV
 14.00 – Vijesti
 14.05 – Res publica
 14.50 – Crtani film
 15.00 – Kućni ljubimci
 15.30 – Vijesti
 15.40 – Oprah Show
 16.25 – Split: More
 17.05 – Istinska ljubav, serija (12)
 17.55 – Berlin, Berlin –
 serija za mlade

18.20 – Charly i Mimo, crtani film
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 8.,
 humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – S Hrvatima u Požunu,
 dokumentarna emisija
 20.40 – Nijemi svjedok, serija (12)
 21.25 – KULT. – kronike 25'
 21.55 – Meridijan 16
 22.20 – »Američki predsjednici«:
 Kissinger i Nixon, film
 00.00 – Vijesti
 00.10 – Šampion rodea, film
 01.50 – Zamka za roditelje 4, film
 03.20 – Kissinger i Nixon, film
 05.00 – Iz riznica hrvatskih muzeja
 05.15 – Oprah Show
 06.00 – KULT. – kronike 25'
 06.25 – S Hrvatima u Požunu,
 dokumentarna emisija

HRT 2

07.00 – TV vodič
 11.50 – Alpe-Dunav-Jadran
 12.20 – Frasier 7.,
 humoristična serija
 12.45 – Svi gradonačelnikovi ljudi
 13.10 – Grivasti pavijan – pavijan
 iz Saudijske Arabije
 14.05 – Berlin, Berlin –
 serija za mlade

14.35 – Zamka za roditelje 3, film
 16.05 – TV kalendar
 16.20 – Vijesti za gluhe
 16.30 – Deep Space 9 (6.), serija
 17.15 – Napoleon, serija
 18.55 – IAAF Grand Prix Zagreb
 2004, prijenos

21.05 – EUROPSKO
 NOGOMETNO
 PRVENSTVO –
 PORTUGOOOOL:
 21.25 – Najava prve polufinalne
 utakmice
 21.55 – Nagradna igra Portugalka
 22.05 – Najava druge polufinalne
 utakmice
 22.45 – Widows, serija
 00.15 – Deep Space 9 (6.), serija
 01.00 – Prijatelji 8.

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Yu-Gi-Oh
 Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.20 Moja voljena, serija
 12.10 Između ljubavi i mržnje,
 13.20 Pravi Beckhami, dok. Film
 14.50 Intervju s Rebeccom Loos,
 dok. film
 15.50 Arapske noći, serija
 17.00 Moja voljena, serija
 18.00 Između ljubavi i mržnje,
 serija
 19.00 24 sata na Novoj TV,
 vrijeme i sport
 19.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija
 20.00 Karlovačko Korner
 20.30 Dharma i Greg, serija
 21.00 Hrvatski Goli kuhar,
 kulinarski show
 21.30 Leteći start, zabavna emisija
 22.30 U potrazi za jekom, film
 00.25 Otok izazova, serija
 01.30 Dharma i Greg, serija
 02.00 Hrvatski goli kuhari
 , kulinarski show
 02.30 Leteći start, zabavna emisija
 03.15 U potrazi za jekom,
 igrani film
 05.05 Glazba

ČETVRTAK 1. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – Vijesti
 09.05 – Majstor Munja, serija za djecu i mlade
 09.30 – Športerica
 09.45 – Korak po korak
 09.55 – Pripovjedač, serija za djecu
 10.25 – Osmjeh – Sida Košutić
 10.55 – Bojno polje, dokumentarni film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija (12)
 13.25 – Glazbena TV
 14.00 – Vijesti
 14.05 – Res publica:
 14.50 – PROGRAM ZA DJECU I MLADE: Športerica
 15.10 – Vijesti
 15.20 – Oprah Show (534)
 16.05 – Dobre priče – mozaično-zabavna emisija
 17.05 – Istinska ljubav, serija (12)
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.20 – Crtani film
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 8., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?
 21.10 – Domaći program
 22.05 – Meridijan 16
 22.30 – »Američki predsjednici«: Dave, film
 00.15 – Vijesti
 00.25 – Ofelas / Pathfinder, film
 01.50 – Bjanko ček, film
 03.20 – Dave, američki film
 05.05 – Bojno polje, dokumentarni film
 06.05 – Oprah Show

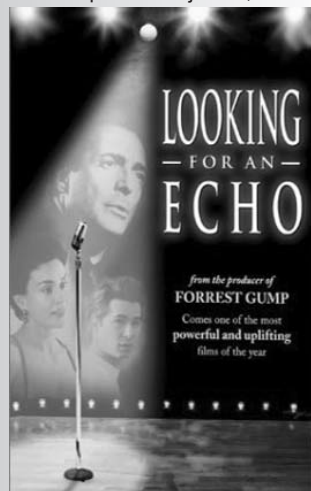
HRT 2

07.00 – TV vodič
 12.15 – Split: More
 12.45 – S Hrvatima u Požunu, dokumentarna emisija
 13.15 – Nijemi svjedok, serija
 14.00 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 14.25 – KULT. – kronike
 14.55 – Bjanko ček, film
 16.25 – TV kalendar
 16.40 – Vijesti za gluhe
 16.50 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.35 – Napoleon, serija
 19.15 – Glazbena TV

19.55 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOL:
 20.00 – Nagradna igra Portugalka
 20.05 – Predstavljanje polufinalista
 20.35 – Polufinalist 3 – Polufinalist 4, prijenos utakmice
 23.25 – Alias, serija
 00.10 – Deep Space 9 (7.), serija
 00.55 – Prijatelji 8.

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Yu-Gi-Oh
 Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Moja voljena, serija
 11.50 Između ljubavi i mržnje, serija
 13.00 U potrazi za jekom, film

14.50 Leteći start, zabavna emisija
 15.50 Arapske noći, serija
 17.00 Moja vojena, serija
 18.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport
 19.30 Supercure, crtana serija
 20.00 Karlovačko Korner
 20.30 Kralj Queensa, serija
 21.00 Drugo lice – Petar Vlahov show
 22.00 Plavetnilo donosi smrt, igrani film
 00.00 Otok izazova, serija
 00.55 Kralj Queensa, serija
 01.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 02.35 Glazba

FILMSKI HIT TJEDNA

NEDJELJA, 27.6.2004. TV Nova

ROBINSON CRUSOE

(Robinson Crusoe), 1997., SAD, avantura

Redatelj: Rod Hardy i George Miller

glume: Pierce Brosnan, Sean Brosnan, Lysette Anthony, James Frain, Martin Grace, Ian Hart

Pierce Brosnan glavni je lik u ovom filmu snimljenom prema istoime-
 nom romanu Daniela Defoea. Robinson bježi iz rodne Engleske nakon što je ubio čovjeka u dvoboju. Crusoe se ukrcava na brod koji kreće na put oko svijeta i priprema se na sve teškoće i pustolovine koje se mogu dogoditi na takvom putovanju. No, iz-
 bije strašna oluja i brod potone, a Crusoe je jedini preživjeli, zatočen na pu-
 stom otoku. Uskoro otkriva da nije sam, da se na otoku nalazi pleme lju-
 doždera i da se uz takvu opasnost mora boriti i sa silama prirode.

PONEDJELJAK, 28.6.2004. TV Nova

FRIDA

Film je osvojio dva Oscara za najbolju šminku i glazbu, a nominiran je u još 4 kategorije za najbolju glavnu glumicu, art direkciju, kosti-
 mografiju i pjesmu. Na svoj popis nagrada 'Frida' je upisala i Zlatni glo-
 bus, BAFTA-u, Golden Satellite, Golden Camera i dr.

(Frida), 2002., SAD/Kanada, Meksiko, drama

Redatelj: Julie Taymor

Glume: Salma Hayek, Alfred Molina, Antonio Banderas, Ashley Judd, Geoffrey Rush, Roger Rees, Edward Norton, Mia Maestro

Istinita priča o životu meksičke slikarice i ikone 20-og stoljeća, Frida Kahlo (Salma Hayek) i njezinoj burnoj vezi s mentorom i ljubavnikom, sli-
 karom Diegom Riverom (Alfred Molina), te njihovom mjestu u mek-
 sičkom društvu. U njihove živote su upleteni i David Siqueiros (Antonio
 Banderas), Riverin rival u umjetničkom svijetu Mexica, Tina Modotti
 (Ashley Judd), slavna talijanska fotografkinja, te Nelson Rockefeller
 (Edward Norton), koji upošljava Riveru da naslika mural u Rockefeller
 Centru. Kasnije on povlači mural zbog toga što se na njemu nalazi i Le-
 njinov portret. Ostali iz njihova društvena kruga uključuju i ruskog vođu
 i izbjeglicu Leona Trotskyog (Jeffrey Rush) (nešto prije nego ga je Sta-
 ljin ondje dao ubiti), muralista Jeana Charlota, slikara Pabla O'Higginsa,
 kompozitora Silvestrea Revueltasa, te fotografa Edwarda Westona.
 Frida Kahlo bila je velika umjetnica, ali i biseksualka, te komunistkinja,
 koja je cijeli svoj život provela u borbi; protiv nasilnog supruga, boli ko-
 ja ju je pratila nakon nesreće s kolicima, amputacije noge, i na kraju,
 zlouporabe droga i alkohola od čega je i umrla u dobi od 47 godina

PRENIJETO

Obnovljen avioprijevoz između Hrvatske i SiCG

Početkom srpnja u Pulu slijeće prvi charter iz Beograda

Od srpnja u Zračnoj luci Pula očekuju prvi charter let iz Beograda nakon Domovinskog rata. Prema riječima direktora pulskog aerodroma *Brune Rogovića*, charter letovi Beograd – Pula trebali bi se održavati do listopada, odnosno, do kraja turističke sezone. Beogradskim turistima Istra je prije rata bilo tradicionalno odredište, kada su veze između Pule i Beograda bile dnevne. Unatrag šest godina Pula je s Beogradom povezana autobusnim linijama, a dnevno iz Pule onamo vozi tri autobusa. Direktor Rogović očekuje potpisivanje bilateralnog ugovora o zračnom prometu između Pule i Beograda. Prema neslužbenim podacima, beogradski turisti za povratnu avionsku kartu i sedmodnevni boravak u Istri izdvajaju približno 280 eura.

Uz goste iz Srbije, u Istru su se vratili i turisti iz Danske i Francuske, dok su Česi

odustali od ljetovanja na sjevernom Jadranu. Istarske agencije procjenjuju da se ove godine bilježi pad turizma između 30 do čak 40 posto. Glavnim krivcem za takvo stanje smatraju Europsko nogometno prvenstvo u Portugalu, ali i cijene ugostiteljskih usluga.

»Lani smo zbog toga izgubili dva chartera iz Varšave«, kaže direktor Rogović.

»Promet na pulskom aerodromu za sada je na razini prošlogodišnjeg«, kaže Rogović, dodajući da je 2003. godine kroz Zračnu luku Pula prošlo 143 tisuće putnika. Aerodrom je kapaciteta milijun putnika godišnje, a cilj je Zračne luke u bliskoj budućnosti dosegnuti polovinu toga broja. Najuspješnija godina pulskog aerodroma bila je 1987. kada je kroz njega prošlo 650 tisuća putnika, odnosno 700 tisuća, pribrojili se tomu i tranzitni promet.

(Glas Slavonije, 23. lipnja)

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PREVOZ I CEREMONIJAL
 SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
 Put Jovana Mikića 12
 Tel: 024/55-22-00
 Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku**19,00 h**

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Na izravnoj vezi« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

- »Aktualije« (ponedjeljkom)
- »Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)
- Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vukova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

